

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О ПОСЛОВАЊУ ЈП НАЦИОНАЛНИ ПАРК ЂЕРДАП ЗА 2023. ГОДИНУ

Законом о националним парковима („Сл. гласник РС“, број 84/15 и 95/2018- др.закон), Национални парк „Ђердап“ је основан: „ради очувања објеката карстног рељефа и хидрографије, Ђердапске клисуре, кањона Бољетинске реке, кањона Брњице и др.; станишних типова: полидоминантних реликтних заједница, осиромашених реликтних заједница, шибљака, савремених и других типова шума (букове шуме, храстово-грабове шуме, термофилне и супра-медитеранске храстове шуме, мешовите термофилне шуме и обалске формације врба); станишта и популације дивље флоре, посебно копривића, ораха, мечје леске, јоргована, маклена, црног јасена, грабића, сребрне липе, кавкаске липе, Панчићевог маклена, медунца, златне папрати, божиковине, тисе, брекиње, дивље крушке, дивље трешње и др.; станишта и популације дивље фауне, посебно птица (црна рода, белорепан, орао змијар, патуљаста орао, орао кликташ, сури орао, соко, буљина и мали вранац), сисара (рис, европски јелен, дивља свиња, медвед, видра, шарени твор, дивокоза и срна) и риба (сом, кечига, смуђ, деверика, мрена, балкански вијун, лињак, караш, велики и мали вретенар и јегуља) и др.; културно-историјског наслеђа, нарочито Голубачког града, Лепенског Вира, Трајанове табле, Дијане Караташ и заштите и очувања спомен обележја и др. Подручје Националног парка „Ђердап“ простире се на територији општина: Голубац, Мајданпек и Кладово, у оквиру 17 катастарских општина: Голубац, Брњица, Добра, Бољетин, Мајданпек, Доњи Милановац, Мосна, Тополница, Голубиње, Мироч, Петрово Село, Текија, Нови Сип, Давидовац, Манастирица, Кладушница и Подвршка, укупне површине 63.786,48 ха, од чега је 45.454,87 ха у државној својини, а у приватној и другим облицима својине 18.331,60 ха, од чега је I степеном обухваћено 8,01%, II степеном 21,50% и III степеном 70,79% укупне површине“.

Делатност Предузећа регулисана је чланом 10. Статута Јавног предузећа „Национални парк Ђердап“ на који је Влада дала сагласност Решењем објављеним у „Сл. гласнику РС“, број 90/17, где су поред претходно наведених послова предвиђени и остали послови под условом да не ометају претходно наведене делатности.

Основна делатност Предузећа је : 9104 - Делатност ботаничких и зоолошких вртова и заштита природних вредности. Јавно предузеће "Национални парк Ђердап", Доњи Милановац.

Делатност Јавног предузећа од општег интереса је управљање заштићеним подручјем, у складу са законом.

Оснивач Јавног предузећа је Република Србија, а право оснивача врши Влада, Београд, Немањина 11, матични број 07020171 (Оснивач). Одлуком о усклађивању пословања Јавног предузећа „Национални парк Ђердап“ Доњи Милановац са Законом о јавним предузећима 05 број 023-354/2017 од 24. јануара 2017. године („Сл. гласник РС“, број 5/17), коју је донела Влада, извршено је усклађивање пословања Јавног предузећа са Законом о јавним предузећима („Сл. гласник РС“, број 15/2016 и 88/2019). Јавно предузеће "Национални парк Ђердап" из Доњег Милановца, регистровано је код Агенције за привредне регистре, по решењу Агенције за привредне регистре бр. БД 23766/2005 дана 20.05.2005.године. Седиште предузећа је у Доњем Милановцу, улица Краља Петра 1 број 14а, порески идентификациони број предузећа је 10062445, матични број предузећа је 07360231, а одговорно лице Саша Јаношевић, в.д. директор.

Јавно предузеће обавља делатности: заштите, унапређења, презентације и популаризације националног парка и његових природних вредности и културних добара; обезбеђивања несметаног одвијања природних процеса и одрживог коришћења природних ресурса; прикупљања, обраде података и вођења евиденције о природним вредностима, људским активностима и процесима који представљају фактор угрожавања и оштећења националног парка; праћења стања очуваности природе и степена угрожености објекта геонаслеђа, дивљих биљних и животињских врста и њихових станишта, станишних типова, еколошки значајних подручја, еколошких коридора и предела, надзора над спровођењем услова и мера заштите природе у националном парку; надзора над правним и физичким лицима који обављају дозвољене делатности у националном парку у складу са законом; газдовања и одрживог коришћења шума; заштите, гајења, унапређивања и одрживог коришћења ловне и риболовне фауне; управљање грађевинским земљиштем које му је пренето на коришћење; организовања истраживања у области заштите и развоја националног парка; одрживог туризма у националном парку; пројектовања, изградње и одржавања објеката који су у функцији заштите одрживог туризма; геодетских послова везаних за шуме, земљиште и објекте; управљање посетиоцима и друге делатности из области заштите природних вредности које су одређене законом.

Концепт управљања Националним парком Ђердап заснива се на заштити природних вредности и ресурса, укупне биолошке и геолошке разноврсности, као и задовољењу научних, образовних, културних, туристичких и рекреативних потреба, у складу са начелима заштите природе и одрживог развоја.

Програм пословања Јавног предузећа „Национални парк Ђердап“, Доњи Милановац, је основни плански документ у складу са Законом о јавним предузећима („Службени гласник РС“, број 15/2016 и 88/2019) полази од основног планског акта, односно од Програма управљања Националним парком „Ђердап“

који се доноси у складу са чланом 54. Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, број 36/2009, 88/2010 и 91/2010 – испр. и 14/2016, 95/2018- др. закон и 71/2021) и члана 12. Закона о националним парковима („Службени гласник РС“, број 84/15 и 95/2018- др.закон).

Програмом су дефинисани циљеви, задаци, активности и обавезе Предузећа из домена послова основне делатности, као и задаци и активности из домена других делатности које Предузеће обавља, а које не ометају обављање основне делатности. Сви циљеви и задаци усклађени су са предвиђеним обимом финансијских средстава, као и материјалном претпоставком реализације постављених циљева и задатака.

Основни извори финансирања послова, задатака и активности утврђених остварују се из:

- Буџета Републике Србије
- Сопствених средстава (делатност Предузећа и наплата накнада за коришћење заштићеног подручја)
- Приходи по основу накнада за коришћење заштићеног подручја
- Донација
- Фондова ЕУ

Пословање Јавног предузећа „Националног парка Ђердап“ финансира се из следећих извора:

1. из прихода по основу накнада за коришћење заштићеног подручја Националног парка „Ђердап“,
2. из прихода од продаје дрвних сортимената из шума Националног парка „Ђердап“,
3. из прихода по основу обављања послова ловства,
4. из прихода по основу обављања послова рибарства, наплатом дозвола за обављање привредног и рекреативног риболова,
5. из прихода по основу средстава из прихода Буџета Републике Србије,
6. из прихода по основу презентације и популаризације заштићеног подручја – туризам,
7. из осталих прихода
8. из прихода који се могу остварити по основу донација међународних организација у области заштите животне средине и заштите природе, по основу учешћа у међународним пројектима.

1.1. Организациона структура

Послови су организовани у четири (4) сектора, седам (7) служби и три (3) радне јединице и то на следећи начин:

1. Сектор заједничких послова, који води саветник директора за заједничке послове (1 запослени), у чијем је саставу:

- 1.1 Служба за економско-финансијске послове
- 1.2 Служба за комерцијалу, план и анализу.

2. Сектор за заштиту и одрживи развој, који води саветник директора за заштиту и одрживи развој (1 запослени), у чијем су саставу:

- 2.1 Служба заштите, унапређења, промовисања и одрживог развоја
- 2.2 Служба заштите и унапређења лова и риболова
- 2.3 Служба чувара „Националног парка Ђердап“

3. Сектор за правне, опште и послове туризма, који води саветник директора за правне, опште и послове туризма (1 запослени), у чијем су саставу:

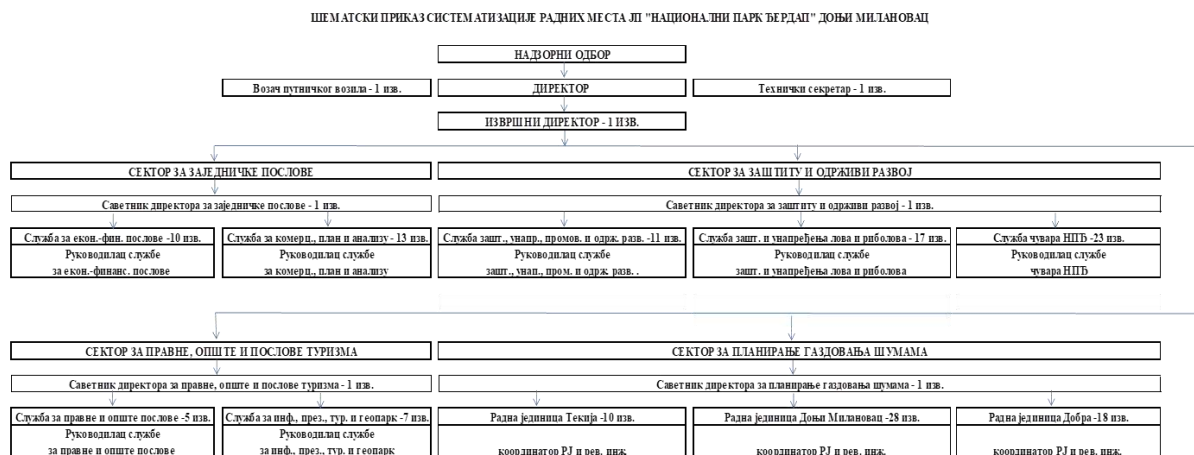
- 3.1 Служба за правне и опште послове
- 3.2 Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк

4. Сектор за планирање газдовања шумама, који води саветник директора за планирање газдовања шумама (1 запослени), у чијем су саставу:

- 4.1 Радна јединица Текија
- 4.2 Радна јединица Доњи Милановац
- 4.3 Радна јединица Добра

1.2. Организациона шема Јавног предузећа

Унутрашња организација Предузећа уређена је Правилником о унутрашњој организацији и ситематизацији послова Јавног предузећа „Национални парк Ђердап“ Доњи Милановац бр. 4546 од 30.10.2018. године, на који је сагласност дало Министарство заштите животне средине дана 30.11.2018.г. под бројем: 110-00-119/2018-04. Овим Правилником утврђен је број, квалификациона структура, опис послова и стручна оспособљеност запослених, а ради извршавања програмских задатака из Правилником о унутрашњој организацији и ситематизацији послова Јавног предузећа „Национални парк Ђердап“, систематизована су радна места за 150 извршилаца.

1.3. Органи предузећа

Назорни одбор:

Влада је Решењима у којима није утврђен рок на који су именовани именовала председника и чланове Надзорног одбора Предузећа и то:

1) за председника:

- др Милија Булатовић, доктор биотехничких наука из Београда; Решењем 24 број 119-2329/2015 од 05. марта 2015. године („Сл. гласник РС“, бр. 24/2015),

2) за чланове:

- (1) др Мехо Махмутовић, доктор медицинских наука из Новог Пазара, Решењем 24 број: 119-9754/2017 од 6. октобра 2017. („Сл.гласник РС“ бр.90/2017);
- (2) Драгана Милојковић, дипл. биолог за заштиту животне средине, представник запослених, Решењем 24 број: 119-6892/2018 од 17. јула 2018.године („Сл.гласник РС“, бр. 56/2018).
- (3) Коста Галијаш, дипл. економиста, из Београда, Решењем 24 број: 119-8454/2023 од 14. септембра 2023.године („Сл.гласник РС“, бр. 79/2023);
- (4) Војислав Милошевић, дипл. економиста из Београда, независан члан, Решењем 24 број: 119-8454/2023 од 14. септембра 2023.године

- **извршни директор: мр Ненад Радаковић, дипл. инж. шум.,** уговором о раду бр. 5569 од 31.12.2018. године.

У предузећу не постоји интегралан информациони систем. Постојећи информациони систем чини само књиговодство са обрачуном зарада који је у материјалној евиденцији повезан са шумарством. Постоји посебна служба плана и анализе. Раде се годишњи планови: Програм пословања Јавног предузећа Национални парк „Ђердап“, Програм управљања Националним парком „Ђердап“, Програм управљања рибарством на рибарском подручју Националног парка „Ђердап“, Годишњи план газдовања шумама Националног парка „Ђердап“, Годишњи план газдовања ловиштем Националног парка „Ђердап“. Основ за наплату накнада је Закон о накнадама за коришћење јавних добара („Сл. гласник РС“, број 95/2018, 49/2019 и 86/2019 – усклађени дин. изн., 156/2020 – усклађени дин.изн., и 15/2021 –доп.усклађених дин.изн.), који у делу Х регулише врсте накнада за заштиту животне средине, а чланом 99 ст.1 тачка 2, као вид накнаде за коришћење животне средине наводи и накнаду за коришћење заштићеног подручја. Применом нових одредби Закона, Предузеће је Одлуком о накнадама за коришћење заштићеног подручја „Националног парка Ђердап“, („Сл.гласник РС“, број 28/2019) утврдило висину и начин обрачуна и плаћања накнаде за коришћење подручја Национални парк „Ђердап“. Обвезник накнаде су привредна друштва и друга правна лица, предузетници и грађани (корисници) који користе погодности Националног парка „Ђердап“, као заштићеног подручја и његове вредности. Обвезници су они који обављају делатност на подручју Националног парка „Ђердап“ или на други начин искоришћавају ово заштићено добро или својим радњама наносе штету овом заштићеном подручју;

2. Веродостојан приказ развоја, финансијског положаја и резултата пословања правног лица

2.1. Подручје Националног парка „Ђердап“ је први пут проглашено за национални парк 1974. године, када је Скупштина Социјалистичке Републике Србије на седници Већа удруженог рада одржаној 14. јуна 1974. године усвојила Закон о Националном парку „Ђердап“ који је објављен у „Сл. гласнику СРС“ број 31/74).

Као Предузеће, Национални парк „Ђердап“ је основано 1989. године (Одлука о оснивању Предузећа за заштиту и развој Националног парка Ђердап, „Сл.гласник РС“ број 6/89) са циљем да обавља послове заштите културних добара, природних и других знаменитости на подручју Националног парка „Ђердап“.

Законом о националним парковима („Сл. гласник РС“ број 39/93) Предузеће за заштиту и развој Националног парка „Ђердап“ постаје Јавно предузеће „Национални парк Ђердап“ са седиштем у Доњем Милановцу (у даљем тексту Предузеће). У Привредном суду Зајечар, 05.10.1993. под бројем Фи-3398/93 године, регистарски уложак I- 5562, извршена је пререгистрација и упис у судски регистар - Јавно предузеће „Национални парк Ђердап“ Доњи Милановац

2.2. Предузеће користи одговарајуће материјалне, кадровске, организационе и управљачке ресурсе за остваривање делатности за које је регистровано. Најзначајнији ресурс у спровођењу пословне политике Предузећа јесу запослени, који су изузетно стручни, обучени, вредни и посвећени послу.

Остали, али не и мање значајни ресурси Предузећа су:

- Шумарство: Најважнији ресурси у Парку су шумски екосистеми.

Укупна површина Националног парка „Ђердап“ је 63.786,48 ha, од чега је 49.202,89 ha под шумама и шумским земљиштем (државне шуме 37.052,89 ha, а шуме сопственика 12.150,00 ha), а 14.583,59 ha је остало земљиште. Укупна дрвна запремина државних шума Националног парка „Ђердап“ 8279747m³, запреминским прирастом од 3,99m³/ha и годишњим запреминским прирастом од 147979 m³ на читавој површини. Према процени елемената за израду годишњег плана газдовања шумама, а у складу са извођачким пројектима, у 2023. години је планирано искоришћавање (сеча) дрвних сортимената бруто 69.848,41m³. Од тога је 10.040,80 m³ техничке обловине и 47.270,87m³ дрвета за огрев (остало је режијски отпад и друго - 239 m³). Највише су заступљени буква и хрст.

Од планираних 55.550,67 m³ дрних сортимена реализовано је 41.126,56 m³ што чини солидну реализацију производње дрвних сортимената за 2023.г. План није реализован у потпуности већ са 74%, а слабији проценат реализације узрокован је из више разлога, од којих су најважнији:

- поремећено је тржиште дрвних сортимената у 2023.години услед презасићења, до ког је дошло због велике количине дрвета које се појавило после јунских ветролома и ветроизвала у Војводини, када је сломљена или изваљена дрвна запремина од преко 450.000m³. Због засићења тржишта је значајно опала потражња, па и сеча и израда дрвних сортимената код наших купаца;

- други разлог је тај што су ОГШ за ГЈ „Кожица“ и ГЈ „Ђердап“ у процесу усвајања и нису усвојене, па ни дрвна запремина предвиђена Годишњим планом газдовања шумама за одељења у тим ГЈ (10.356,81 m³) није понуђена на тржиште, а самим тим није ни започета сеча у истим

- Ловство: Матични фонд дивљачи у ловишту Ђердап почетком 2023. године износио је:

Ловство: Матични фонд дивљачи у ловишту Ђердап почетком 2023. године износио је:

- 314 јеленске дивљачи;
- 1000 срнеће дивљачи;
- 150 дивљих свиња,
- 800 зечева;
- 24 вука;
- 100 шакала и
- 240 лисица.

Матични фонд дивљачи, осим дивљих свиња и месоједа који су у пренамножењу, мањи је од капацитета ловишта, па је зато и одстрел тих категорија редукован.

- Рибарство: Рибарско подручје Ђердап почиње изнад Голубачког града и завршава се испод ХЕ „Ђердап I“ (код места Сип), укупне дужине око 100 km речног тока Дунава са припадајућим притокама. Површина рибарског подручја на Дунаву у рибарском подручју Ђердап је преко 5.000 ha, а притоке Дунава око 15,50 ha. Количина рибљег насеља и потенцијалне продукције утврђује се Leger – Huett методом.

Подаци о рибљем насељу односе се на Дунав, с обзиром да је риболов на притокама економски неисплатив, а због мале површине и мале количине рибе и по врстама и по количинама није интересантан рекреативним риболовцима.

На рибарском подручју Ђердап активно рибаре 44 привредна рибара и 1.348 рекреативних риболоваца.

Дозвољен годишњи излов по врстама, на риболовном подручју Ђердап, а на основу Програма управљања рибарским подручјем Ђердап од 1040 km до 940 km водног тока Дунава, за период од 1. јануара 2021. до 31. децембра 2030. године, урађен од стране Биолошког факултета Универзитета у Београду.

Туризам: Обиље природних и културних вредности на подручју Ђердапа основ је за развој атрактивних туристичких производа. Постојећу понуду Националног парка „Ђердап“ потребно је обогатити развијањем нових производа који ће привући посетиоце. Национални парк „Ђердап“ пружа добру основу за развој излетничког, рекреативног, образовног и ловног туризма, а такође, потребно је искористити и велики број страних посетилаца који долазе туристичким крузерима који пристају у Доњем Милановцу. Посебан значај би требало дати едукативној компоненти производа, која је основа репутације екотуризма као фактора заштите природе и свих њених вредности. Понуду намењену посетиоцима потребно је даље обогаћивати и усклађивати захтевима туристичке тражње ради што бољег презентовања вредности Националног парка „Ђердап“ и Ђердап Унеско геопарка.

- Некретнине: Пословни објекат у Доњем Милановцу са Центром за посетиоце Националног парка „Ђердап“ задовољава потребе за рад Националног парка „Ђердап“.

Пословни објекат у Добри, у чијем саставу су и станови за стручне кадрове Националног парка „Ђердап“, задовољава тренутне потребе реверног центра Добра. Интенција је Националног парка да прошири капацитете у Добри, у случају да се изнађе могућност за куповину некретнине која би била у функцији Националног парка – визиторски центар, смештај туриста и слично.

Адаптацијом карауле у Текији, чиме је добијено око 400 m² пословног простора, створени су услови за несметан рад запослених у овом рејону и адекватну презентацију и

популаризацију Националног парка „Ђердап“ са могућношћу смештаја за посетиоце. Реконструкцијом подрумског простора а у складу са пројектом „GEOTOUR“ формиран је савремени Центар за посетиоце и промоцију Ђердап Унеско геопарка.

Додатним улагањем у циљу санације објекта у Орешковици уз прикључивање објекта на електричну енергију и водоводну мрежу, поправком шумског пута од села до њега, исти је у потпуности активиран и стављен у употребу у току 2018. године.

Адаптацијом објекта на Плочама у научно-истраживачку станицу, која би истовремено служила и за репрезентативни смештај, најминималније би се заокружила неопходна целина једног од најатрактивнијег делова Парка. У 2023. години решаваће се и имовинско-правни односи у целини „Велики и Мали Штрбац са Трајановом таблом“ који се налази у I степену заштите.

- Информационе технологије: У Предузећу је заступљеност информационе технологије на солидним нивоу.

С обзиром на брзину развоја технологије и њен значај за обављање основне делатности, неопходно је побољшање постојећих програмских пакета и набавка недостајуће опреме. Предузеће планира да у 2023. години појача активну и пасивну мрежну инфраструктуру са одговарајућим безбедоносним системом и одговарајућим софтверским решењима који омогућавају бржи и једноставнији начин преласка са „папирног“ на електронско пословање. Закон о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању регулише поступак и начин увођења електронског пословања, које предузеће уводи од 2022. године.

- Опрема:

„Национални парк Ђердап“ поседује 8 путничко-теренских возила „Лада Нива“, 9 путничко-теренских возила Dacia Duster, 2 теренска возила Fiat Doblo и Toyota Hilux и 1 путничко возило „Škoda Karoq“, 2 трактора са приколицама, као и два теретна возила (цистерна и камион). Осим тога, у 2012. години набављено је једно путничко возило „Škoda-Yeti“ по пројекту „Bioregio Carpathians – Integrated management of biological and landscape diversity for sustainable regional development and ecological connectivity in the Carpathians, у оквиру програма предприступних фондова ЕУ (ИПА), програма Југоисточна Европа који финансира Европска Унија. Једно возило „Škoda-Yeti“ уступљено је Предузећу на коришћење од Асоцијације националних паркова и заштићених подручја Србије.

У 2019. години Предузеће је набавило нова возила „Fiat Doblo“ и „Mercedes-benz Vito“, у 2021. три путничко – теренска возила Dacia Duster. Осим тога, Предузеће располаже и са 50 мотоцикла. За контролу риболовног подручја у функцији су 4 глисера са ванбродским мотором и 2 метална чамца са 1 пентом.

Сва имовина која је у поседу Предузећа је у функцији заштите и развоја Националног парка „Ђердап“.

2.3. Приходи, расходи и резултат

У 2023. години предузеће је остварило приходе у износу од 299.510 милиона динара, и расходе у износу од 282.172 милиона динара. Остварена добит пре опорезивања износи 17.338 милиона динара, а након опорезивања 15.598 милиона динара.

У наредној табели дат је приказ остварених прихода и расхода у 000 динара.

Табела бр. 1 Остварени приходи и расходи у 2023.. год.

ПРИХОДИ	износ у 000 дин
ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ РОБЕ НА ДОМАЋЕМ ТРЖИШТУ	251,00
ПРИХОДИ ОД ПРОДАЈЕ ПРОИЗВОДА И УСЛУГА НА ДОМАЋЕМ ТРЖИШТУ	7.104,00
ПРИХОДИ ПО ОСНОВУ УСЛОВЉЕНИХ ДОНАЦИЈА	11.790,00
ПРИХОДИ ОД ДОНАЦИЈА, ДОТАЦИЈА, СУБВЕНЦИЈА И СЛ. ИЗ РЕПУБЛИЧКОГ БУЏЕТА	4.171,00
ПРИХОДИ ОД ЗАКУПНИНА	383,00
ПРИХОДИ ОД ЧЛАНАРИНА	10.693,00
ПРИХОДИ ПО ПОСЕБНИМ ПРОПИСИМА ИЗ ОСТАЛИХ ИЗВОРА	85.971,00
ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ	530,00
ПРИХОДИ ОД КАМАТА (ОД ТРЕЋИХ ЛИЦА)	1.015,00
ДОБИЦИ ОД ПРОДАЈЕ БИОЛОШКИХ СРЕДСТАВА	72.663,00
ПРИХОДИ ПО ОСНОВУ ЕФЕКТА УГОВОРЕНЕ ЗАШТИТЕ ОД РИЗИКА (КОЈИ НЕ ИСУКЛУЧУЈУ)	36,00
ПРИХОДИ ОД УКИДАЊА ДУГОРОЧНИХ РЕЗЕРВИСАЊА	30.912,00
ОСТАЛИ НЕПОМЕНУТИ ПРИХОДИ	2.297,00
ПРИХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ БИОЛОШКИХ СРЕДСТАВА	46.599,00
ПРИХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ ПОТРАЖИВАЊА И КРАТКОРОЧНИХ	25.095,00
УКУПНИ ПРИХОДИ	299.510,00
РАСХОДИ	0
НАБАВНА ВРЕДНОСТ ПРОДАТЕ РОБЕ	167,00
ТРОШКОВИ МАТЕРИЈАЛА ЗА ИЗРАДУ	2.457,00
ТРОШКОВИ ОСТАЛОГ МАТЕРИЈАЛА (РЕЖИЈСКОГ)	2.031,00
ТРОШКОВИ ГОРИВА И ЕНЕРГИЈЕ	11.564,00
ТРОШКОВИ РЕЗЕРВНИХ ДЕЛОВА	4.080,00
ТРОШКОВИ ЈЕДНОКРАТНОГ ОТПИСА АЛАТА И ИНВЕНТАРА	13.403,00
ТРОШКОВИ ЗАРАДА, НАКНАДА ЗАРАДА (БРУТО)	111.572,00
ТРОШКОВИ ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА НА ЗАРАДЕ И НАКНАДЕ ЗАРАДА НА ТЕРЕТ ПОСРЕДНИКА	16.903,00
ТРОШКОВИ НАКНАДА ПО УГОВОРУ О ДЕЛУ	19,00
ТРОШКОВИ НАКНАДЕ ФИЗИЧКИМ ЛИЦИМА ПО ОСНОВУ ОСТАЛИХ УГОВОРА	2.393,00
ТРОШКОВИ НАКНАДА ДИРЕКТОРУ ОДНОСНО ЧЛАНОВИМА ОРГАНА УПРАВЉАЊА	7.335,00
ОСТАЛИ ЛИЧНИ РАСХОДИ И НАКНАДЕ	2.955,00
ТРОШКОВИ ТРАНСПОРТНИХ УСЛУГА	1.892,00
ТРОШКОВИ УСЛУГА ОДРЖАВАЊА	23.213,00
ТРОШКОВИ ЗАКУПА	221,00
ТРОШКОВИ САЈМОВА	132,00

ТРОШКОВИ РЕКЛАМЕ И ПРОПАГАНДЕ	461,00
ТРОШКОВИ ИСТРАЖИВАЊА	2.999,00
ТРОШКОВИ ОСТАЛИХ УСЛУГА	1.041,00
ТРОШКОВИ АМОРТИЗАЦИЈЕ	16.301,00
РЕЗЕРВИСАЊА ЗА ТРОШКОВЕ ОБНАВЉАЊА ПРИРОДНИХ БОГАТСТАВА	23.021,00
РЕЗЕРВИСАЊА ЗА НАКНАДЕ И ДРУГЕ БЕНЕФИЦИЈЕ ЗАПОСЛЕНИХ	829,00
ТРОШКОВИ НЕПРОИЗВОДНИХ УСЛУГА	5.438,00
ТРОШКОВИ РЕПРЕЗЕНТАЦИЈЕ	693,00
ТРОШКОВИ ПРЕМИЈА И ОСИГУРАЊА	3.010,00
ТРОШКОВИ ПЛАТНОГ ПРОМЕТА	266,00
ТРОШКОВИ ЧЛАНАРИНА	699,00
ТРОШКОВИ ПОРЕЗА И НАКНАДА	11.079,00
ОСТАЛИ НЕМАТЕРИЈАЛНИ ТРОШКОВИ	4.572,00
РАСХОДИ КАМАТА (ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА)	58,00
НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ (ПРЕМА ТРЕЋИМ ЛИЦИМА)	3,00
ОСТАЛИ ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ	274,00
ГУБИЦИ ПО ОСНОВУ РАСХОДОВАЊА И ПРОДАЈЕ НЕМ.УЛ. ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕ	196,00
РАСХОДИ ПО ОСНОВУ ДИРЕКТНИХ ОТПИСА ПОТРАЖИВАЊА	10,00
ОСТАЛИ НЕПОМЕНУТИ РАСХОДИ	2.833,00
РАСХОДИ ОД УСКЛАЂИВАЊА ВРЕДНОСТИ ПОТРАЖИВАЊА И КРАТКОРОЧНИХ Ф	8.052,00
УКУПНИ РАСХОДИ	282.172,00
ДОБИТ ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА	17.338,00

2.4. Остварена производња и продаја

Као резултат стања привреде, потрошача, конкуренције, квалитета производа и услуга, активности предузећа у областима којима се бави, у протеклом периоду предузеће је остварило следећу производњу и броју лица којима је пружена услуга :

Табела бр. 2 Остварени обим производње у шумарству и број лица у пруженим услугама 2019. – 2023.

Назив производа и услуга	2019.г	2020.г	2021.г	2022.г	2023.г
Производња дрвних сортимената - трупци (м3)	9.626,90	9.769,66	10.429,03	11.856,58	7.745,02
Производња дрвних сортимената - огрев + РО (м3)	40.927,54	47.775,98	44.296,49	57.228,29	33.381,54
Продаја риболовних дозвола -привредни (ком.)	47	44	47	44	43
Продаја риболовних дозвола -рекреативни (ком.)	1.444	1.329	1.237	1.348	1.529
Број посетилаца заштићеног подручја	5.544	10.398	8.775	9.632	13.268
Број ловаца	533	383	548	895	331

Графикон бр. 1 Продаја дрвних сортимената (2019-2023)

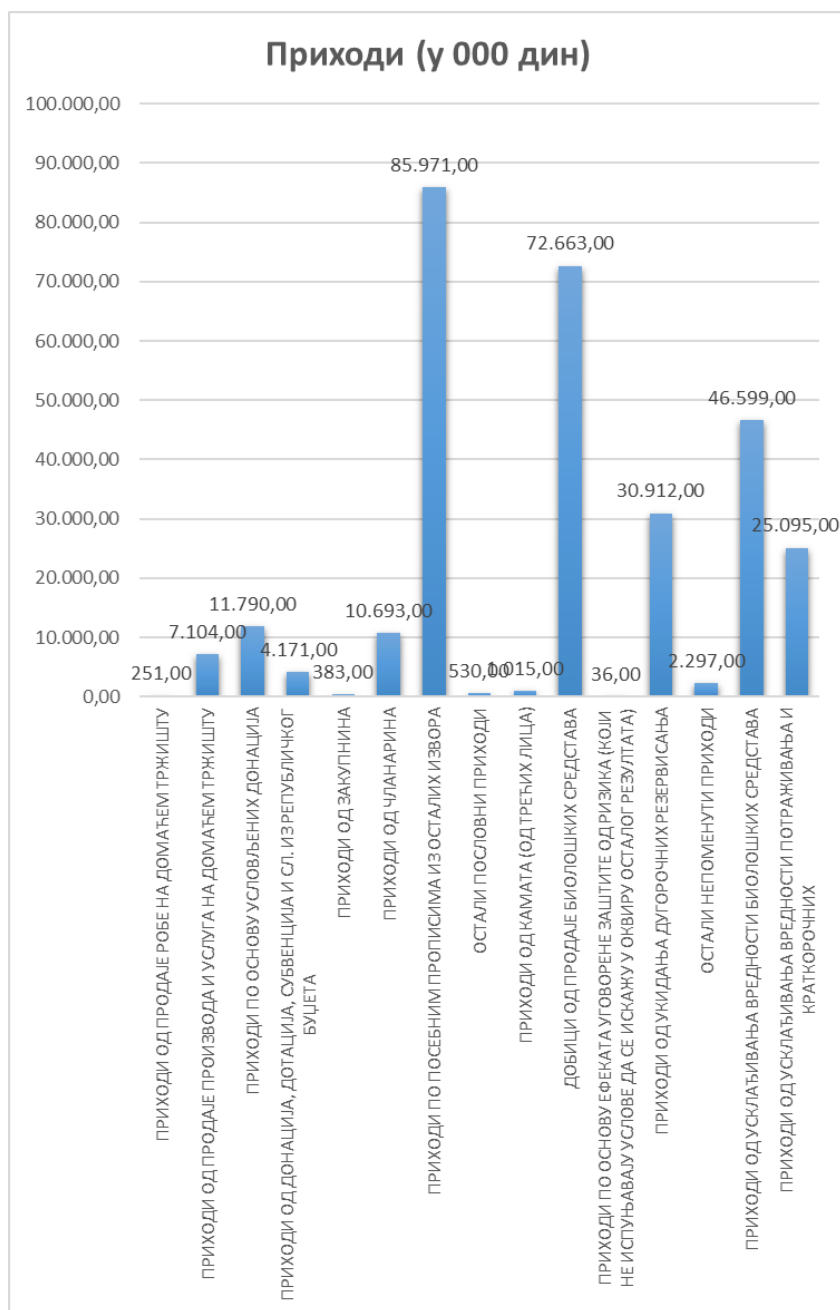

Графикон бр. 2 Продаја дозвола за привредни риболов (2019-2023)

Графикон бр. 3 Број посетилаца зп, продаја дозвола за рекреативни риболов и број ловаца (2019-2023)

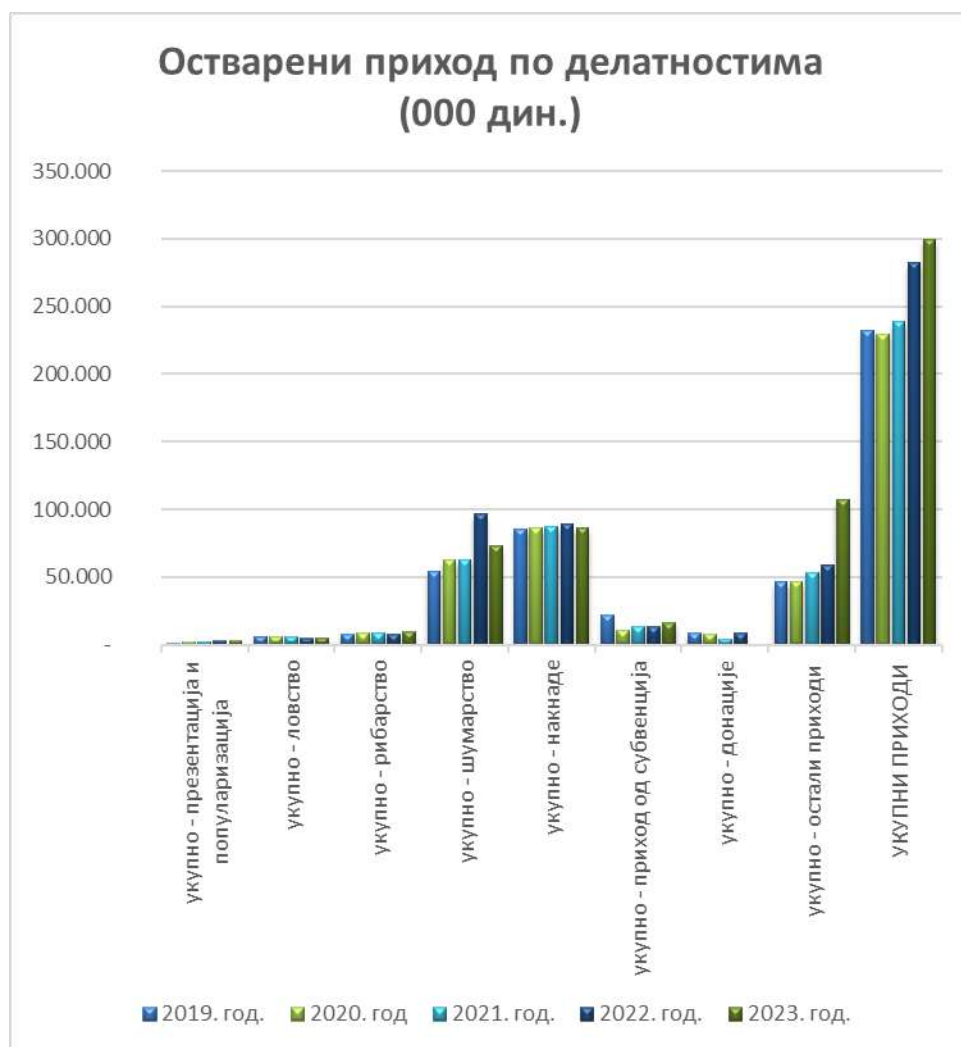
Процес пословања Предузећа одвија се у постављеним циљевима дефинисаним одговарајућим планским документима, који подразумевају како натуралне, тако и финансијске показатеље пословања. Унапређење процеса пословања подразумева да се одговори на пословну политику Предузећа, првенствено у нивоу квалитета заштите и развоја подручја Националног парка „Ђердап“ уз максималну рационализацију трошкова и повећања нивоа финансијске стабилности. Промоција и популаризација вредности НП „Ђердап“ спроводиће се кроз различите промотивне активности, сарадњу са медијима, издавање пропагандног материјала, научно-популарних публикација, сајамске наступе и манифестације, сарадњу са образовним и установама културе, спровођење еколошких едукативних радионица. У Националном парк „Ђердап“ на релативно малом географском простору, формирао се мозаик вредних природних и културних ресурса од кључног значаја за развој атрактивних туристичких производа који добијају све већи значај и приоритет у свим плановима развоја. По броју посетилаца уочавају се резултати у промовисању и развоју садржаја из области туризма.

Графикон бр. 4 Остварени приходи у 2023. години по структури

Табела 2: Приход по делатностима и годинама 2019. -2023. година

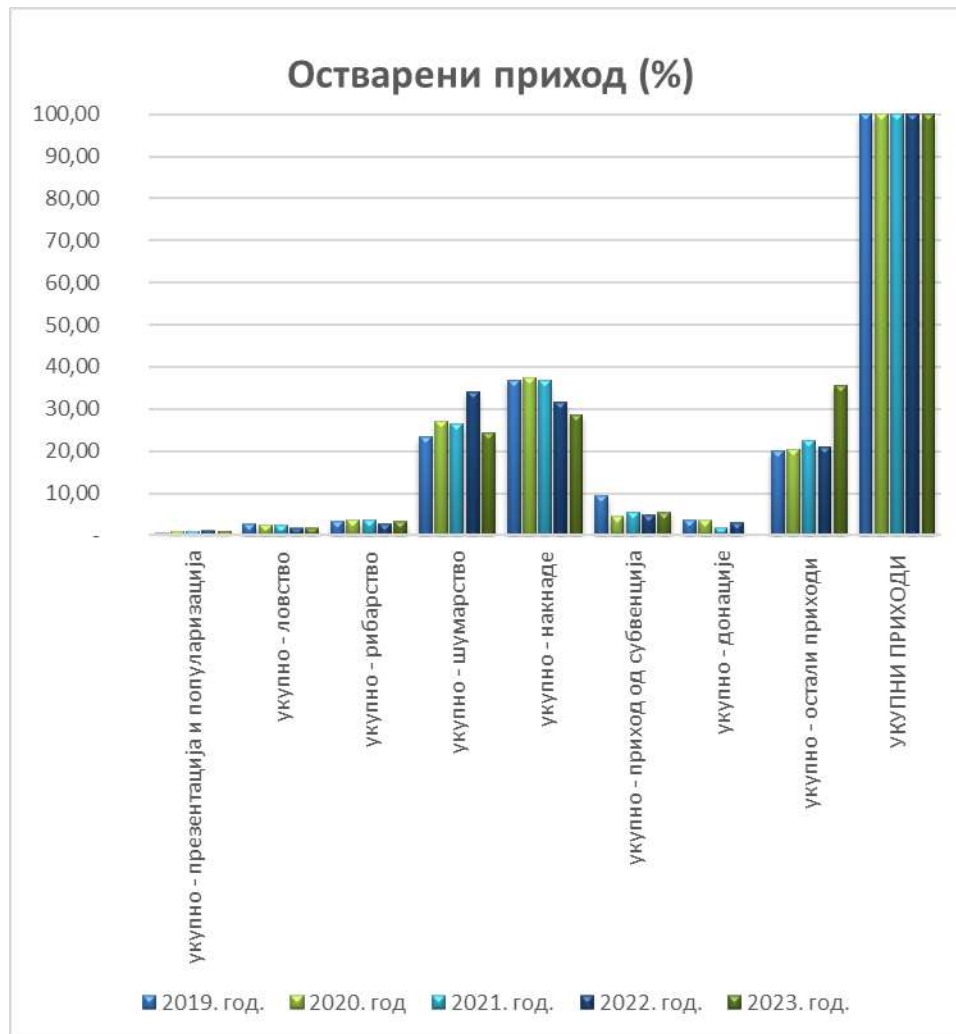
Остварен приход по делатностима (000 дин.)	јед. мере	2019. год.	2020. год.	2021. год.	2022. год.	2023. год.
		износ	износ	износ	износ	износ
укупно - презентација и популаризација	дин.	1.039	2.159	2.300	3.026	3.016
укупно - ловство	дин.	6.395	5.866	5.822	4.702	5.191
укупно - рибарство	дин.	8.000	8.475	8.521	8.045	9.951
укупно - шумарство	дин.	54.318	62.435	63.086	96.370	72.663
укупно - накнаде	дин.	85.679	86.065	87.677	89.052	85.971
укупно - приход од субвенција	дин.	21.629	10.188	13.340	13.272	15.962
укупно - донације	дин.	8.616	8.024	4.196	8.583	-
укупно - остали приходи	дин.	46.334	46.485	53.604	58.800	106.756
УКУПНИ ПРИХОДИ	дин.	232.010	229.697	238.546	281.850	299.510
УКУПНИ РАСХОДИ	дин.	222.251	220.532	224.430	264.646	28.172
НЕТО ДОБИТ	дин.	9.759	9.165	14.116	13.646	15.598

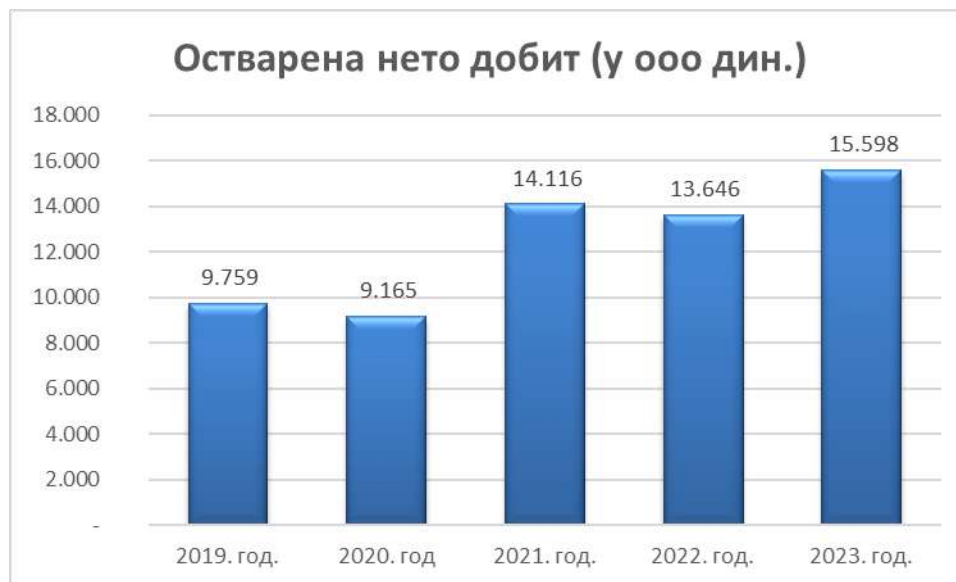
Графикон бр. 5 Остварење прихода по делатностима у хиљадама динара (2019-2023)

Табела бр. Остварење прихода по делатностима у % (2019-2023)

Остварен приход по делатностима (%.)	јед. мере	2019. год. % учешћа у приходима	2020. год. % учешћа у приходима	2021. год. % учешћа у приходима	2022. год. % учешћа у приходима	2023. год. % учешћа у приходима
укупно - презентација и популаризација	дин.	0,45	0,94	0,96	1,07	1,01
укупно - ловство	дин.	2,76	2,55	2,44	1,67	1,73
укупно - рибарство	дин.	3,45	3,69	3,57	2,85	3,32
укупно - шумарство	дин.	23,41	27,18	26,45	34,19	24,26
укупно - накнаде	дин.	36,93	37,47	36,75	31,60	28,70
укупно - приход од субвенција	дин.	9,32	4,44	5,59	4,71	5,33
укупно - донације	дин.	3,71	3,49	1,76	3,05	-
укупно - остали приходи	дин.	19,97	20,24	22,47	20,86	35,64
УКУПНИ ПРИХОДИ	дин.	100	100	100	100	100

Графикон бр. 6 Приходи по делатностима у % учешћа у укупним приходима 2019.-2023. год.

Графикон бр. 7 Остварена нето добит 2019. – 2023. година

2.5. Остварени резултати и финансијска анализа пословања

Анализа и оцена финансијског положаја и остварених резултата предузећа је могућа на бази бројних показатеља финансијске анализе који су идентификовани од стране економске теорије, а прихваћени од привредне праксе. За потребе анализе пословања предузећа коришћени су најважнији показатељи финансијске анализе конструисани на основу званичних рачуноводствених извештаја овог предузећа у циљу добијања што реалније опште слике његове финансијске структуре и ефикасности пословања у посматраном периоду.

Треба нагласити да су за анализу коришћени биланси последње три године (2021-2023. год.).

2.5.1 Оцена финансијског положаја предузећа

Финансијска анализа се бави анализом финансијског стања Предузећа и могућностима промена у жељеном стању. Велики део анализа се врши стављањем у однос одређених вредности из биланса стања и биланса успеха (однос једне билансне позиције према другој, изражене кроз математичку формулу). Тиме се мере оне узрочне везе између билансних позиција које одражавају пословна стања и тенденције.

Ради реализације задатака на заштити и управљању природним ресурсима неопходно је:

- Обезбедити основне податке о стању појединих елемената природних ресурса, као стручне основе за доношење дугорочних развојних одлука;
 - Очувати аутохтоност дендролошког састава шума;
 - Усмерити све активности на заштиту ловне и риболовне фауне;
 - Израдити и спроводити управљачка докумената;
- Финансијска анализа подразумева сакупљање и коришћење информација, са циљем да:
1. оцени текуће финансијско стање Предузећа ,
 2. оцени могући темпо развоја Предузећа,
 3. открије доступне изворе средстава,
 4. прогнозира будуће стање Предузећа,
 5. прогнозира положај Предузећа на тржишту.

ЈП „Национални парк Ђердап“ послује у конкурентном и тржишном окружењу, што пословодству отежава доношење одлука у циљу повећања имовине и укупног резултата пословања, односно како ће организовати заштиту животне средине, што је основна делатност Предузећа уз остваривање максималне добити у пословању у тржишном окружењу. Финансијски показатељи су показатељи успешности и стабилности пословања Предузећа. Успешност у раду са економског становишта подразумева јесу ли израђени производи (шумарство), пружене услуге (посете туриста, услуге у ловству) квалитативно и

квантитативно добре с обзиром на захтев и потребе купаца, а при том упоредно са квалитетом и количином елемената који су уложени у радни процес.

Анализа финансијских извештаја има два циља:

1. анализа стања имовине, капитала и обавеза Предузећа
2. анализу прихода и расхода, као и пословни резултат, односно добит Предузећа.

За анализу стања имовине, капитала и обавеза Предузећа, основа је биланс стања на одређени дан, док су за анализу прихода и расхода и пословног резултата основ приходи и расходи за одређени временски период. Финансијску снагу чине квантитативна и квалитативна компонента.

Квантитативна финансијска снага – обим и врста имовине. Она захтева усклађеност основних средстава са пословним задатком (да не би било неискоришћености капацитета), усклађеност основних и обртних средстава (да не би дошло до застоја) усклађеност краткорочног и дугорочног финансирања, усклађеност сопственог и туђег капитала, очување финансијске равнотеже.

Квалитет финансијске снаге чини трајна способност плаћања обавеза у року (солвентност), као и краткорочно и дугорочно финансирања (текућег пословања и развоја), улагање у материјалну и финансијску имовину, задовољење финансијских потреба радника, пословодства, државе, очување и повећање имовине државе као оснивача. Квалитет финансијске снаге је примаран, јер условљава могућност пословања, док квалитет условљава обим пословања.

Анализом остварених индикатора у периоду 2021. год. до 2023. године код билансних позиција биланса стања укупна имовина и укупан капитал се повећавају. Један од разлога је промена тржишне вредности земљишта (пољопривредног, грађевинског и осталог земљишта) на основу процене вредности коју утврђује и усвајаја локална пореска администрација код утврђивања основице за плаћање пореза на имовину. Предузеће процењује своју имовину по фер вредности и усклађује вредност исте са кретањима на тржишту, пратећи показатеље локалних пореских администрација. Таква процена је проузроковала повећање вредности, како имовине тако и капитала. Осим тога, за повећање имовине и капитала је заслужна је и набавке опреме и улагања у грађевинске објекте која ће се наставити и наредне године.

Код биланса успеха, по показатељима предузеће у периоду 2021. – 2023. година повећава пословне приходе. У оквиру пословних прихода, остварено је повећање прихода у 2023. годину у односу на 2021. годину за 9,07%. Међутим, код прихода у категорији осталих прихода где се евидентирају приходи од шумарства (продаја на пању) приходи су смањени за 24,60%. У 2023. години шумарство је реализовало план сеча и израде дрвних сортимената за 29% мање од планиране услед превелике понуде дрвних сортимената на тржишту, што је проузроковало мању потребу и мању потражњу у односу на претходне године. Наиме, шумарство је делатност на коју утичу временски услови, па се као последица у појединим деловима земље појавила, услед временских непогода – ветролома и ветроизвала велика количина дрвних сортимената намењена тржишту. Сломљена или изваљена дрвна маса је такође намењена тржишту и тиме је тржиште презасићено наведеном робом. Поред тога, у шумарству недостаје и радна снага, обзиром да се ради о специфичној делатности и тај проблем је све присутнији и израженији.

ROA- Нето добит у односу на укупна средства којима Предузеће располаже је категорија која варира у зависности од врсте делатности предузећа. Предузеће располаже великим средствима (шуме чија је процењена вредност 4.287.481 хиљада динара), па тиме и има малу вредност ROA, која је задржана на истом нивоу у односу на претходну годину. Нето добит у 2023. у односу на 2022. годину је већа за 14,30%. Предузеће планира да настави са инвестиционим улагањима у 2024. години у износима који су улагани у току 2023. године. Резултат инвестиционог улагања на раст нето добити, рефлектоваће се у каснијем периоду.

ROE –Нето добит у односу на капитал, такође у оцени профитабилности садржи велику вредност капитала у односу на нето добит. У периоду 2021. – 2023. година креће се у распону 0,27 до 0,30%.

Оперативни новчани ток за период 2021. - 2023. година је позитиван. У периоду од 2021. и 2023. године се повећава, што значи да Предузеће појачава прилив средстава из пословних активности како би финансијски могло да отпрати неопходне финансијске одливе.

Индикатор ликвидности се креће од 70,63% до 84,47%. Индикатор опште ликвидности приказан дословном применом формуле не приказује реално стање ликвидности Предузећа, јер у расположивим обртним средствима Предузеће на располагање залихама дрвних сортимената, чијом реализацијом се измирују краткорочне обавезе. Вредност дрвних сортимената која се продају су на позицији вредности шуме, чије искоришћавање је предвиђено годишњим планом искоришћавања и представља приход од продаје дрвних сортимената на пању. Код позиције краткорочних обавеза за израчунавање процента ликвидности садржан

је део пасивних временских разграничења који је настао као ефекат примене МРС- 20 који такође, утиче на израчунавање ликвидности.

Инвестиције планиране у 2024. години по плану износе 32.174 хиљада динара, при чему је у 2023. године реализација у износу од 32.687

Обавезе у односу на капитал, показују да је капиталом покривено 97% до 98% обавеза, односно Предузеће нема кредитну задуженост, али рационалним сезонским распоредом финансијских средстава има довољно средстава за покриће текуће ликвидности у зимском периоду када Предузеће због временских услова није у могућности да обавља редовну делатност, а неопходно је измирење доспелих обавеза. За презентацију индикатора задужености такође је проблематичан део пасивних временских разграничења који је настао као ефекат примене МРС 20, јер не представља дуг. Однос краткорочних и дугорочних обавеза, као и одложених пореских обавеза према укупним средствима Предузећа креће се између 2% и 4% јер Предузеће нема велику кредитну задуженост.

Кретање нето обртног фонда у посматраном периоду указује на чињеницу да краткорочне обавезе превазилазе вредност обртних средстава, што за последицу има негативне износе нето обртних средстава, који бележе пораст у апсолутним вредностима. Ово показује да не постоје обртна средства дугорочно финансирана, па су и показатељи релативног односа НОС према укупним обртним средствима и залихама негативне вредности. Општи је закључак, да је овакво кретање НОФ имало неповољне импликације на ликвидност предузећа. Код сагледавања индикатора ликвидности уочљиво је, да општи рацио ликвидности има у посматраном периоду вредности испод 1 тј. испод доње границе ликвидности (што потврђује претходно констатовано стање о односу обртних средстава и краткорочних обавеза), са тенденцијом опадања. Индикатор опште ликвидности приказан дословном применом формуле не приказује реално стање ликвидности Предузећа, јер у расположивим обртним средствима Предузеће не располаже залихама дрвних сортимената, чијом реализацијом се измирују краткорочне обавезе. Вредност дрвних сортимената која се продају су на позицији смањења вредности шума, чије искоришћавање је предвиђено годишњим планом искоришћавања и представља приход од продаје дрвних сортимената на пању. То значи да предузеће поседује неновчана средства која се могу трансформисати у новчана средства, чиме није угрожена финансијска стабилност предузећа. Код позиције краткорочних обавеза за израчунавање ликвидности садржан је део пасивних временских разграничења који је настао као ефекат примене МРС- 20 који такође, утиче на израчунавање ликвидности. Код изаунавања садашње ликвидности, коефицијент је > од 1, што показује тренутну могућност предузећа да исплати доспеле обавезе према повериоцима.

Квалитет финансијске снаге чини трајна способност плаћања обавеза у року (солвентност), као и краткорочно и дугорочно финансирања (текућег пословања и развоја), улагање у материјалну и финансијску имовину, задовољење финансијских потреба радника, пословодства, државе, очување и повећање имовине државе као оснивача. У групи индикатора солвентности предузећа, рацио структура капитала је изнад 1 (сматра се да би требало да буде бар 1), и креће се од 3,40 до 3,78, што је показатељ структуре извора финансирања (учешћа сопственог капитала). Остали показатељи у овој групи (финансијска сигурност, степен самофинансирања, степен кредитне способности), такође, показују стабину тенденцију.

Код показатеља активности уочава се да купци авансирају куповину, период испоруке зависи од временских услова на терену, што може временски одужити реализацију склопљених уговора анексима, а за последицу има веће износе аванса у стању и коначна реализација са купцима у каснијем периоду. Обавезе према добављачима се измирују по роковима доспећа, а најкасније у року од 45 дана од дана достављања фактуре у складу са законом о измирењу обавеза у комерцијалним трансакцијама.

Индикатори економичности (мерене односом пословних прихода према пословним расходима) у свим анализираном годинама имају вредности испод 100%, што практично значи да је предузеће остварило негатива пословни резултат, међутим мерено укупним приходима и расходима вредност је изнад 100% , укупна резултат је позитиван, јер продаја дрвних сортимена (билошких средстава) предствља остали приход из контне групе 67 – добици од продаје билошких средстава и битно утиче на пословни резултат предузећа.

2.5.2. Оцена остварених резултата пословања предузећа

У погледу висине и структуре прихода и расхода може се констатовати следеће:

- приходи и расходи предузећа у посматраном периоду показују тенденцију пораста у апсолутним износима;

- доминантно учешће у приходима имају пословни приходи остварени углавном продајом производа и робе на домаћем тржишту (у просеку преко 64,36%), док су остали приходи заступљени у просеку 35,64%, а односе на активирање дугорочних резервисања, приход од продаје основних средстава, приход од наплата штета нанетих заштићеном подручју, приход од судских спорова, приход од испитивања циљаних животиња, приход од наплата новчаних казни, остали непоменути приходи – уговорена заштита од ризика.

Непословни и ванредни, као и ревалоризациони приходи заступљени са мањим процентима;

- у укупним расходима доминантно учешће имају пословни расходи (у последње три посматране године у просеку 96 %). Финансијски, непословни и ванредни, као и ревалоризациони расходи учествују са занемарљивим процентима у укупним расходима свега 4%.

- у свим посматраним годинама предузеће је остварило позитиван пословни резултат. У 2022. години укупан резултат је био мањи за 3,33% у односу на 2021. годину, док је у последњој посматраној години 2023. години предузеће остварило позитиван укупан резултат који је за 14,30% већи односу на 2022. годину. Овакав развој остварених резултата предузећа директно је условио и одговарајуће кретање и висину показатеља рентабилитета, приказане кроз стопе добитка и стопе приноса на ангажована пословна средства.

2.5.3. Закључак о финансијском положају и оствареним резултатима предузећа

Имајући у виду одговарајуће званичне финансијске извештаје и на њима засноване анализирани показатеље, општа оцена развоја финансијског положаја и остварених резултата предузећа у посматраном трогодишњем периоду у најкраћим цртама била би:

- у целини посматрано финансијска конституција предузећа детерминисана је, прво, структуром извора финансирања (учешћа сопственог капитала у финансирању пословних средстава предузећа) и с тим у вези, добрим показатељима солвентности и степена покрића основних средстава сопственим капиталом. Иако индикатора ликвидности показује недовољност обртних, ликвидних и посебно, новчаних средстава за покриће краткорочних обавеза), као и неповољним развојем НОФ-а, вредност дрвних сортимената која се продају на позицији смањења вредности шума, показује да предузеће поседује средства која се могу трансформисати у новчана средства, чиме није угрожена финансијска стабилност предузећа. На овакву финансијску структуру утиче и прилично успорен обрт залиха, купаца и посебно, добављача, као и у позитивном смислу, знатније побољшање показатеља економичности у последњој посматраној години;

- што се тиче развоја остварених резултата предузећа евидентно је, да је предузеће, након прве године посматрања у којој је имало позитива резултат, у другој нешто мањи позитиван нето резултат, док је у последњој години већи финансијски резултат у односу на прву упоредну годину. У том смислу, односни показатељи су задовољавајући у анализираним годинама, јер се ради о позитивним стопама, које су и релативно добре. Предузеће планира да настави са инвестиционим улагањима у 2024. години, у 2022. години укупно инвестирано око 32 милиона динара, а резултати тог улагања на раст нето добити, очекују се у каснијем периоду.

2.7. Кадровска структура

На дан 31.12.2023. године у предузећу је запослено 94. Квалификациона структура запослених је у децембру 2023.. године је следећа:

Табела: Квалификациона структура запослених период 2019. – 2023. године

КВАЛИФИКАЦИЈА	2019г.	2020г.	2021г.	2022г.	2023г.
НК	5	4	4	5	6
ПК	-	-	-	-	-
КВ	-	-	-	-	1
ССС	48	49	51	54	50
ВКВ	-	-	-	-	-
ВС	2	2	2	2	2
ВСС	29	33	32	36	35
УКУПНО:	84	88	89	97	94

У децембру 2023. године у предузећу је запослено 94 радника.

Табела: Структура запослених по организационим јединицама на дан 31.12.2023. године је следећа

Структура радника по организационим јединицама	Број радника
Директор и радна места ван сектора	4
Сектор заједничких послова- служба за економско- финансијске послове	9
Сектор заједничких послова- служба за комерцијалу, планх и анализу	12
Сектор за правне и опште послове	2
Сектор за заштиту, унапређење и одрживи развој	8
Служба за заштиту и унапређење лова и риболова	11
Служба чувара ЈП Национални парк Ђердап	14
Сектор за информисање, презентацију, туризам и геопростор	5
Служба за планирање и газдовање шумама РЈ Доњи Милановац	15
Служба за планирање и газдовање шумама РЈ Добра	9
Служба за планирање и газдовање шумама РЈ Текија	5
Укупно	94

Правилником о унутрашњој организацији и ситематизацији послова Јавног предузећа „Национални парк Ђердап“ бр. 4546 од 30.10.2018. године, систематизована су радна места за 150 извршилаца. Запослени у Предузећу обављају рад у три радне јединице: Добра (део општине Голубац), Доњи Милановац (део општине Мајданпек) и Текија (део општине Кладово). Предузеће има мањи број запослених у односу на извршавања програмских задатака из делатности Предузећа утврђених оснивачким актом, Статутом, Законом о заштити природе („Службени гласник РС“, број 36/2009, 88/2010 и 91/2010 – испр. и 14/2016, 95/2018- др. закон и 71/2021) и Законом о националним парковима („Службени гласник РС“, број 84/15 и 95/2018- др.закон).

У Предузећу на дан 31.12.2023. године запослено је 94 радника, од којих је 90 на неодређено и 6 на одређено време. Предузеће нема ангажоване раднике на сезонским пословима, уговору о делу, на привремене и повремене послове. Недостатак стручне радне снаге, где постојећа квалификациона структура не омогућава попуњавање већине упражњених и слободних радних места премештањем других запослених, изискује да се њихова попуна мора извршити новим запошљавањем на неодређено време, у складу са Законом о буџетском систему („Сл. гласник РС“, број 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13- исправка, 108/13, 142/14, 68/15-др. закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/2019, 72/2019 и 149/2020). Планирано запошљавање, врши се у складу са чл. 27к Законом о буџетском систему.

Обавеза доношења годишњег Програма пословања утврђена је одредбама члана 59. став 2 Закона о јавним предузећима („Службени гласник РС“, број 15/2016 и 88/2019). Програм се доноси за сваку календарску годину и доставља се оснивачу јавног предузећа ради добијања сагласности.

Чланом 60. Закона прописан је и обавезни садржај програма пословања, који треба да садржи елементе целовитог сагледавања, **политике запослености и зарада (радна снага по квалификационој и старосној структури)**. Приликом планирања укупне годишње масе средстава за зараде, односно месечне масе средстава за зараде, узимају се у обзир околности и потребе посла, као и процењени број запослених у сваком календарском месецу. Код планирања средстава за зараде, поштује се висина сваког појединачног права утврђеног Законом, општим актом – Колективним уговором и уговором о раду (повећан обим посла у појединим месецима, ангажовање запослених у дане државних празника, коришћење годишњих одмора, плаћеног одсуства и остало), што је уређено важећим законски и позаконски актима у области зарада.

3. Информације о улагањима у циљу заштите животне средине

Сложеност управљања заштићеним подручјем се повећава из дана у дан. Динамика екосистема и природних процеса, као и однос човек-природа чине ову област још захтевнијом, постављајући стандарде за едукацију запослених у овој области.

3.1. Чување

3.1.1. Служба чувара заштићеног подручја

Најважнији акт Националног парка Ђердап је Правилник о унутрашњем реду чија садржина и начин доношења су у директној корелацији са Законом о националним парковима („Службени гласник РС“, бр. 84/15). На Правилник о унутрашњем реду и чуварској служби Националног парка Ђердап добијена је сагласност Министарства заштите животне средине 19.10.2021. Правилником је дефинисано да службу чини 13 чувара од којих, тренутно, 12 има положен стручни испит.

Чувари заштићеног подручја распоређени су по реонима. Приликом обављања службених послова, исти се најчешће обављају појединачно, а у случају конкретних синхронизованих акција, у већем броју. Активности се спроводе на основу распореда, као и у зависности од ситуације на терену и тренутних потреба.

У току 2023. године чуварска служба је вршила обилазак подручја Националног парка Ђердап аутомобилима и моторима и то у дужини од 82 839 km. Сачињено је 363 записника и то за привремене објекте 220 (камп-приколице, понтони и платформе) остало 143. Контролисано је 1925 лица.

За бруто зараде чувара заштићеног подручја утрошено је 15.257.340,64 динара а планирано је динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
15.749.960,00	15.257.340,64	100%	МЗЖС ЈПНП Ђердап	10.400.000,00 4.857.340,64
Извршиоци Активности	Служба чувара Националног парка Ђердап			

3.1.2. Остали трошкови чуварске службе (гориво, дневнице, опрема..)

Гориво и мазива за мопеды и аутомобиле. Трошкови регистрације и одржавања возила и трошкови канцеларијског материјала.

За наведене активности утрошено је 1.000.000,00 динара од планираних 1.100.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
1.100.000,00	1.000.000,00	100%	ЈП НП Ђердап	1.000.000,00
Извршиоци Активности	Служба чувара Националног парка Ђердап			

3.1.3. Набавка средстава рада (превозна средства)

Набављено је 3 Дачија дастера , 12 мопеда .

За наведену активност утрошено је 11.426.400,00 динара, а планирано је 1.880.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
11.880.000,00	11.426.400,00	100%	ЈП НП Ђердап	11.426.400,00
Извршиоци Активности	Служба чувара Националног парка Ђердап			

3.1.4. Бруто зараде осталог особља код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем
За бруто зараде особља утрошено је 113.432.731,16 динара, а планирано је динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
121.317.656,00	113.432.731,16	100%	ЈПНП Ђердап	113.432.731,16
Извршиоци Активности	Служба рачуноводства Националног парка Ђердап			

3.1.5. Набавка службене одеће за особље запослено код управљача на пословима чувања и управљања заштићеним подручјем

Набавка униформе за запослене у служби чувара Националног парка Ђердап, а у складу са Правилником о службеној одећи, односно униформи чувара у националним парковима и заштићеним подручјима ("Службени гласник РС", број 105/20), набавка униформи за остале чуварске службе; набавка гумених чизама, термо одећа и термо чизама као и теренских ципела за запослене код Управљача.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
6.855.600,00	6799413,6	100%	ЈПНП Ђердап	6799413,6
Извршиоци Активности	Служба рачуноводства Националног парка Ђердап			

3.1.6. Едукација запослених

Сложеност управљања заштићеним подручјем се повећава из дана у дан. Динамика екосистема и природних процеса, као и однос човек-природа чине ову област још захтевнијом, постављајући стандарде за едукацију запослених у овој области. У 2023. години запослени су похађали тренинге и радионице и присуствовали семинарима у циљу квалитетнијег обављања радних задатака.

- У Бањској Бистрици одржана је обука у циљу успостављањ националног мониторинга евроазијског риса у периоду од 21.08. до 25.08.2023.године, у сарадњи са Биолошким факултетом из Београда.

- У Врњачкој Бањи је од 18. до 20.маја, у организацији Удружења урбаниста Србије одржан научно-стручни скуп на којем је учествовао представник ЈП „Национални парк Ђердап“ са темом „Ревитализација руралних предела Националног парка Ђердап“.

За едукацију запослених утрошено је 485.148,00 динара од планираних 500.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
600.000,00	485.148,00	100%	ЈПНП Ђердап	485.148,00
Извршиоци	Служба заштите и развоја			
Активности	Служба за туризам			

3.1.7. Чланарине за Европску и Светску мрежу геопаркова

На основу Статута Светске мреже геопаркова, чланство у Светској мрежи геопаркова је обавезно. Сваки члан годишње плаћа чланарину у износу који предлаже Извршни одбор Светске мреже геопаркова, а одобрава Генерална скупштина. Европска мрежа геопаркова је регионална мрежа геопаркова у Европи и функционише у оквиру Светске мреже геопаркова. Статут Светске мреже је основни документ Организације, док документа Интерна правила и Етички кодекс дефинишу и употпуњују Статут. Европска мрежа геопаркова следи горе поменуте документе Светске мреже геопаркова, као и Правила рада Европске мреже геопаркова. Према томе, свака институционална чланица Европске мреже геопаркова плаћа годишњу накнаду, односно чланарину, по стопи коју препоручује Саветодавни одбор Европске мреже геопаркова, а одобрава Координациони одбор. Чланарина покрива календарску годину. ЈП „Национални парк Ђердап“ је у 2023. платило чланарину за Светску, као и Европску мрежу геопаркова. За наведену активност утрошено је 234.877,95 динара од планираних 400.000,00 динара.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
400.000,00	234.877,95	100%	ЈП „НП Ђердап“	234.877,95
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.2. Заштита, праћење стања и унапређење природних и створених вредности

3.2.1. Картирање и редовно праћење стања популација значајних, ретких и угрожених врста флоре националног парка

Током 2023. године вршен је мониторинг популација врста *Pulsatila vulgaris subsp. grandis*, детерминација станишта врста из фамилије *Orchidaceae*, утврђивање распрострањења популација строго заштићених реликтних биљних врста *Calluna vulgaris*, *Taxus baccata*, *Illex aquifolium* и *Daphne laureola*. Није утврђено присуство строго заштићених врста *Crocus banaticus*, *Veronica bachofenii*, *Elatine triandra* и *Ranunculus lingua*.

Што се тиче детерминације станишта врста из фамилије орхидеја, извршен је обилазак 23 локалитета где је регистровано присуство 5 врста (*Orchis purpurea*, *Orchis simia*, *Anacamptis pyramidalis*, *Orchis purpurea albo*, *Anacamptis morio*). Најбројнија врста на наведеним локалитетима је *Anacamptis pyramidalis*. За станишта на наведеним локалитетима узете су ГПС координате у циљу допуне база података.

Мониторинг врсте *Pulsatila vulgaris subsp. grandis* вршен је у марту и априлу, на локалитету у газдинској јединици „Штрбачко корито“ у 67. одељењу у кањону Велики и Мали Казан. Приликом првог обиласка локалитета популација се налазила у фази почетка цветања или је прецветала, док је друга половина била у фази почетка цветања, што је отежало утврђивање прецизније бројности популације. Укупно је пребројено 68 јединки у цвету. Евидентно је било повећање бројности у односу на стање у 2022.години, нарочито у делу испод планинарске стазе. Током другог обиласка избројано је 49 јединки од

којих су само 3 биле у фази цветања. Утврђено је да је у већој мери цветање завршено. Општа оцена стања је да је дошло до поремећаја у бројности јединки, различитом времену и дужини цветања. Приметно је да се процес цветања не дешава једновременно, већ зависи од микростанишних услова.

За наведене активности утрошено је 40.000,00 динара од планираних 100.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
100.000,00	40.000,00	90%	ЈПНП Ђердап	40.000,00
Извршиоци	Служба заштите и развоја			
Активности				

3.2.2. Истраживање диверзитета птица НП Ђердап

На основу теренских истраживања птица на подручју Националног парка Ђердап, забележено је укупно 29 врста птица које су приоритетне врсте за заштиту према НАТУРА 2000 програму.

Птице грабљивице забележене током 2023. године на подручју националног парка:

- Сури орао *Aquila chrysaetos*: присутан је на подручју Националног парка Ђердап током целе године. На подручју Великог и Малог Штрбца присутан је један пар. На подручју Босман-Соколовац-Курматура евидентиран је један примерак.

- Белорапан *Haliaeetus albicilla*: присутан је на подручју Националног парка током целе године. У зимским месецима је бројнији. У току зиме евидентирани су две јединке на Голом Брду, две јединке на Бољетинском Гребену, једна јединка у Поречком заливу, једна јединка на подручју Чезаве (између Добре и Брњице). У току летњих месеци евидентирана је једна јединка на територији Брњица-Добра, као и две јединке на Бољетинском Гребену.

- Сиви соко *Falco peregrinus*: евидентиран је на подручју Малог Штрбца (једна јединка), као и на подручју Босман-Соколовац (једна јединка).

- Орао кликташ *Aquila pomarina*: евидентиран је током сезоне гнезђења на подручју Мироч-Копана Главица, као и на подручју Голо Брдо- Текија.

Првог викенда у октобру организован је „Викенд посматрања птица“ и то у сарадњи са ОШ „Вук Караџић“ – секција „Млади чувари Националног парка Ђердап“.

За наведену активност утрошено је 20.000,00 динара од планираних 50.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
50.000,00	20.000,00	90%	ЈПНП Ђердап	20.000,00
Извршиоци	Служба заштите и развоја			
Активности				

3.2.3. Зимски попис птица на воденим површинама НП Ђердап

Попис птица водених станишта извршен је током два везана дана ради приказа што тачнијих података. Такође за бројање птица одабрани су дани без падавина са добром видљивошћу.

Укупно је забележено 17 врста, односно 900 јединки, а укупна бројност за национални парк процењује се на преко 3.000 јединки. Најбројнија врста била је *Fulica atra* (303 јединке), затим *Phalacrocorax carbo* (119 јединки), *Anas platyrhynchos* (105 јединки), остале врсте броје мање од 50 јединки.

За наведену активност утрошено је 20.000,00 динара од планираних 30.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
30.000,00	20.000,00	100%	ЈПНП Ђердап	20.000,00
Извршиоци Активности	Служба заштите и развоја			

3.2.4. Мониторинг водоземаца и гмизаваца

Наставак активности након завршетка пројекта који је реализован 2018. године у сарадњи са Институтом за биолошка истраживања „Синиша Станковић“ из Београда. Наставак теренских истраживања, картирање репродуктивних центара водоземаца, попис врста водоземаца које користе репродуктивне центре, допуна базе података водоземаца и гмизаваца. Током 2023.године извршен је обилазак 25 локалитета од који су 4 новорегистрована, 2 су затрпана и 8 су била сува у време мониторинга. У овире 11 активних локалитета утврђено је присуство 8 врста водоземаца. Први пут је утврђено присуство врсте *Ichthyosaura alpestris* на новорегистрованом локалитету. Мониторинг је вршен у периоду март-април.

За наведену активност утрошено је 20.000,00 динара од планираних 30.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
30.000,00	20.000,00	100%	ЈПНП Ђердап	20.000,00
Извршиоци Активности	Служба заштите и развоја			

3.2.5. Утврђивање присуства, картирање и редовно праћење инвазивне врсте црвеноухе корњаче *Trachemys scripta elegans*

Није утврђено присуство наведене врсте на подручју Националног парка Ђердап.

За наведену активност утрошено је 5.000,00 динара од планираних 20.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
20.000,00	5.000,00	100%	ЈПНП Ђердап	5.000,00
Извршиоци Активности	Сектор заштите и развоја			

3.2.6. Мониторинг климе

У циљу праћења и анализе метеоролошких параметара извршена је набавка метеоролошких станица у Добри, Доњем Милановцу, Текији и на Плочама. Крајем 2020. године извршена је надоградња станица у циљу добијања прецизних података. Подаци се прикупљају, извршиће се њихова анализа, а конкретни закључци се могу донети након вишегодишњег праћења параметара. С обзиром да није било кварова, није било ни утрошка планираних средстава. За наведену активност није било трошкова.

3.2.7. Мониторинг сисара

Вршено је праћење кретања крупних сисара помоћу фото замки на терену. Успостављена је база података која се свакодневно ажурира. Забележене су јединке вука, а након много година и јединке риса. У

новембру 2022. године је једна јединка риса повређена на магистралном путу Београд-Кладово и збринута је у Зоолошком врту у Бору. Јединка је маркирана, враћена у природу у фебруару и прати се помоћу ГПС огрлице у сарадњи са Биолошким факултетом из Београда. Током досадашњег праћења рис је прешао више од 500 km и то углавном јужно од Националног парка Ђердап. 8.маја се рис вратио на подручје НП Ђердап и успоставио своју територију, с обзиром да је у питању млад мужјак.

Ради добијања меродавних података на светком нивоу неопходно је извршити континуирани вишегодишњи мониторинг рисева на подручју Националног парка Ђердап како би се добили релевантни и нови подаци о бројности, величини ареала, старосној структури, полној структури и генетичком диверзитету врсте на територији Националног парка Ђердап а самим тим и на територији целе Србије обзиром да јединке карпатског риса живе само на подручју источне Србије као јужни огранак карпатске популације коју Србија дели са Румунијом.

За наведену активност утрошено је 50.000,00 динара од планираних 50.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
50.000,00	50.000,00	100%	ЛНП Ђердап	50.000,00
Извршиоци	Сектор заштите и развоја			
Активности				

3.2.8. Обнова хербарске збирке Националног парка Ђердап

Започето је прикупљање материјала које ће бити настављено и у наредном периоду.

За наведену активност није било трошкова.

3.2.9. Обнављање ознака граница Националног парка Ђердап и посебно заштићених делова подручја

Настављене су активности на обележавању граница на терену између државног поседа и поседа сопственика.

За наведену активност утрошено је 110.000,00 динара од планираних 120.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
120.000,00	110.000,00	100%	ЛНП Ђердап	110.000,00
Извршиоци	Служба заштите и развоја			
Активности	Служба план. и газдовања шумама			

3.2.10. Пројекат „Истраживање трчуљака (*Carabidae*) Националног парка Ђердап“

Истраживања фауне трчуљака (*Carabidae*) Националног парка Ђердап спроведена су у периоду од 16.4.2023. до 15.9.2023. Теренска испитивања била су спроведена на следећих 18 локалитета: Голубац (кеј), Кладово (око неуређеног језера), Косовица, Мали Штрбац, Манастирица, Метриз (пут), Петрово село, Петрово село (бара) - каменолом, село Брњица (долина Брњичке реке), село Добра (долина између Кожичке и Добранске реке), село Добра (долина Добранске реке), село Добра (долина Кожичке реке), село Усије (Голубац), Сипско поље 1, Сипско поље 2, Текија, Трајанов мост (село Костол, Кладово) и Штрбачко корито. Приликом теренских обилазака, регистровано је 106 врста трчуљака, односно око 70% свих врста трчуљака које насељавају подручје Националног парка Ђердап. Ови подаци указују на велики диверзитет фауне трчуљака студираних области. Приликом споменутих истраживања, констатован је одређен број ендемичних, ретких и заштићених таксона трчуљака у виду већег броја примерака, чиме је потврђено да су њихове популације у оквиру територије НП Ђердап бројне и стабилне. Научно-популарна брошура „Инсекти Националног парка Ђердап“ (аутори: др Никола Весовић и проф. др Срећко Ђурчић, издавач ЈП „Национални парк Ђердап“), намењена свим узрастима, чије је идејно решење припремљено 2022. године, штампана је

у јануару 2023. године. За наведене активности утрошено је 1.000.000,00 динара од планираних 1.000.000,00 динара.

За наведену активност утрошено је 1.000.000,00 динара од планираних 1.000.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
1.000.000,00	1.000.000,00	100%	МЗЖС	1.000.000,00
Извршиоци				
Активности	Служба план. и газдовања шумама			

3.2.11 Процена стања генетичких ресурса балканског китњака на подручју Националног парка Ђердап и предлог мера за њихову конзервацију

На основу спроведених морфолошких и молекуларних анализа утврђен је значајан биодиверзитет између 27 генотипова балканског китњака. На основу добијених резултата може се констатовати да се расположиви генофонд балканског китњака у шумама Ђердапа одликује задовољавајућим степеном генетичке варијабилности, те представља добру полазну основу за процес даљег оплемењивања и очувања популације. У циљу дугорочног очувања и унапређења еколошке адаптабилности и еволутивног потенцијала популације балканског китњака у Националном парку Ђердап потребно је започети спровођење адекватних мера *In situ* и *Ex situ* конзервације. *In situ* мере конзервације треба спровести кроз издвајање већег броја објеката (појединачних стабала, групе стабала или састојина). На читавом подручју Националног парка Ђердап треба издвојити више појединачних репрезентативних стабала као објекте *in situ* конзервације. Потребно је издвојити и регистровати једну семенску састојину, у нешто млађој развојној фази. У њој спроводити неопходне мере неге са циљем осигуравања производње високо квалитетног и обилног уroda. Из састојина уклањати фенотипски лоша, оштећена и стабла са видљивим знацима обољења. Издвојена и анализирана стабла треба да послуже као извор репроматеријала за подизање објекта *Ex situ* конзервације. Са издвојених стабала треба сакупити довољну количину семена (око 5 kg) на коме ће се извршити све неопходне анализе квалитета и здравственог стања. Семе посејати одвојено по материнским стаблима са циљем производње садница различитих линија полусродника балканског китњака. На садницама у току развоја у расаднику применити одговарајуће мере неге и заштите како би се осигурао задовољавајући квалитет. Извршити одговарајуће анализе квалитета садног материјала и проценити потенцијал генетичких ресурса у најранијим фазама развића.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
800.000,00	800.000,00	100%	МЗЖС	800.000,00
Извршиоци				
Активности	Служба план. и газдовања шумама			

3.2.12 Израда програма конзервације генофонда ретких и угрожених врста шумског дрвећа на подручју Националног парка Ђердап

Циљ истраживања је идентификација ретких, угрожених, реликтних, ендемичних и рањивих врста шумског дрвећа на подручју Националног парка Ђердап, у оквиру дела простора обухваћеног режимом заштите првог степена, уз израду програма њихове конзервације.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
800.000,00	800.000,00	100%	ЈПНП Ђердап МЗЖС	400.000,00 400.000,00
Извршиоци				
Активности	Служба план. и газдовања шумама			

3.2.13 Еколошке карактеристике заједница реликтних дрвенастих врста на подручју Националног парка Ђердап

У свих 8 фитоценолошких снимака је забележена укупно 61 врста васкуларних биљака. Заједнице су доста сличне по већини еколошких карактеристика. Све проучене заједнице се одликују апсолутном доминацијом фанерофита у спектру животних облика, што потврђује њихов реликтни карактер, с обзиром да су те заједнице биле знатно богатије дрвенастим врстама него заједнице савременог типа, у којима је дошло до значајног осиромашивања и редукције броја дрвенастих врста. Генерално, велики број дрвенастих врста је карактеристичан за екосистеме који се развијају у условима топле климе. У свим заједницама је регистровано мало учешће хамефита и терофита, што говори о томе да су станишни услови у њима повољни и да нема ни изражених сушних ни мразних периода. По односу према влажности, са изузетком ксеромезофилне *Celtido-Juglandetum* B. Jov. (1957) 1970 све остале заједнице су изразито мезофилног карактера, што потврђује и доминација средњеевропског типа флорних елемената у хоролошком спектру. По односу на реакцију геолошке подлоге заједнице су базифилно-неутрофилног карактера (*Celtido-Juglandetum* B. Jov. (1957) 1970 је изразито базифилна), а ацидофилних врста скоро уопште нема. По захтевима за азотом, све заједнице осим *Celtido-Juglandetum* B. Jov. (1957) 1970 су мезотрофног карактера. Заједница *Celtido-Juglandetum* је олиготрофномезотрофна, што је условљено веома стрмим теренима и плитким земљиштима на којима се развија. По захтевима за светлошћу заједнице су полусциофилног до полусциофилносциофилног карактера, док је заједница *Pici-Fagetum moesiaca* Gajić 1969 изразито сциофилна. По захтевима за топлотом заједнице су мезотермно-термофилне, са изузетком *Celtido-Juglandetum* B. Jov. (1957) 1970 која је изразито термофилна. Проучавање заједнице имају претежно очуван природни флористички састав. Установљено је присуство само једне адвентивне врсте – багрема (*Robinia pseudoacacia* L.) у заједницама *Juglando-Fagetum moesiaca* Mišić (66) B. Jovanović 1970, *Corylo columnae-Fagetum moesiaca* B. Jovanović (55) 1979 и *Parietario-Juglandetum* Jovanović 1970. Међутим, с обзиром на велики инвазивни потенцијал багрема, ову врсту би требало уклонити из заједница које граде реликтне дрвенасте врсте

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
800.000,00	800.000,00	100%	ЈПНП Ђердап МЗЖС	400.000,00 400.000,00
Извршиоци				
Активности	Служба план. и газдовања шумама			

3.3. Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима

3.3.1. „Атласа народног градитељства Националног парка Ђердап“ и „Крајолици Геопарка Ђердап као културно наслеђе“

Регистровано је 550 објеката (позиционирано и израђена је фотодокументација). Израђен је текст монографије који ће током наредне две године бити допуњен фотодокументацијом и текстом за подручје Геопарка Ђердап.

За наведену активност није било трошкова.

3.4. Приоритетне мере и активности на управљању природним ресурсима

3.4.1 Задаци и активности на заштити и управљању шумама

3.4.1. План гајења шума Националног парка Ђердап

Годишњим планом газдовања шумама за 2023. годину предвиђени су шумско-узгојни радови који представљају основу унапређења шумског фонда и проширења шумских ресурса Националног парка Ђердап. Радови на мерама неге шума кроз сече нису реализовани због специфичне ситуације на тржишту дрвета, а која се тиче поремећеног тржишта дрвних сортимената у 2023. години услед презасићења, до ког је дошло због велике количине дрвета које се појавило после јунских ветролома и ветроизвала у Војводини, када је сломљена или изваљена дрвна запремина од преко 450.000m³. Због засићења тржишта је значајно опала потражња, па и сеча и израда дрвних сортимената код наших купаца. Други разлог је тај што су ОГШ за ГЈ „Кожица“ и ГЈ „Ђердап“ у процесу усвајања и нису усвојене, па ни дрвна запремина предвиђена Годишњим планом газдовања шумама за одељења у тим ГЈ (10.356,81 m³) није понуђена на тржиште, а самим тим није ни започета сеча у истим. Остали радови на гајењу шума нису извршени из разлога недостатка радне снаге.

За наведене радове утрошено је 1.011.299,39 динара од планираних 6.792.224,58 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
6.792.224,58	1.011.299,39	66%	ЈПНП Ђердап	1.011.299,39
Извршиоци Активности	Служба план. и газдовања шумама			

Табела 1. Реализација плана гајења шума

р.б.	врста рада	јед. мере	план за 2023.год	остварење 2023. год	индекс
1	2	3	4	5	6 (5/4)
1	Прореде у високим састојинама	ha	270,66	135,33	0,50
2	Прореде у изданацким састојинама	ha	583,45	466,76	0,80
3	Обнављање природним путем оплодним сечама	ha	654,03	457,82	0,70
4	Попуњавање природно обновљених површина сетвом	ha	1,34	0,00	0,00
5	Припрема земљ.за пошумљавање садњом садница	ha	8,07	0,00	0,00
6	Попуњавање природно обновљених површи. садњом	ha	0,83	0,00	0,00
7	Чишћење у младим природним састојинама	ha	0,51	0,00	0,00
8	Осветљавање подмлатка ручно	ha	73,19	0,00	0,00
9	Окопавање и праћење у културама	ha	7,20	0,00	0,00
укупно 2023.год			1.599,28	1.059,91	0,66

3.4.1.2. Заштита и унапређење стања шумских екосистема

Спровођењем мера заштите шума од биљних болести и штеточина на основу Годишњег плана заштите шума вршено је праћење шумских штеточина ентомолошког (губар, мразовци, савијачи) и фитопатолошког порекла (гљиве) током године у сарадњи са Шумарским факултетом и Институтом за шумарство - Београд. Овде се подразумева сарадња у размени података са Катедром заштите шума на Шумарском факултету, праћење стања на терену и достављање узорка на испитивање Институту за шумарство у Београду. Због повољних временских услова, са доста падавина у периоду када се јављају шумски пожари, процењено је да нема потребе за чишћењем противпожарних пруга.

За наведене активности утрошено је 257.665,32 динара од планираних 465.025,32 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
465.025,32	257.665,32	99%	ЈПНП Ђердап	257.665,32
Извршиоци Активности	Служба план. и газдовања шумама			

Табела 2. Реализација заштите и унапређивања шумских екосистема

р.б.	врста рада	јед. мере	план за 2023.год	реализација плана 2023. год	проценат остварења (%)
1	2	3	4	5	6
1	узорковање гранчица - контр. број. мрзоваца	ком	930,00	930,00	100%
2	мет. преб. гусе. на 1000 лис. - контр.број.раних храстових дефо.	ha	150,50	150,50	100%
3	чишћење ПП пруга	km	2,88	0,00	0
4	вршење пропаганде путем медија	ком	125,00	125,00	100%
5	постављање табли обавештења	ком	123,00	123,00	100%

3.4.1.3. План шумских саобраћајница

Извршени радови на уређењу шумских саобраћајница утврђени су планом изградње шумских саобраћајница и шумског грађевинарства на подручју Националног парка Ђердап, а у складу су са Планом газдовања шумама за 2023. годину.

Одступање по појединим врстама радова је последица потребе да се санирају саобраћајнице које су уништене после велике количине падавина у јуну месецу.

За наведене активности утрошено је 20.569.188,00 динара, а планирано 31.266.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
31.266.000,00	20.569.188,00	95%	ЈПНП Ђердап	20.569.188,00
Извршиоци Активности	Служба план. и газдовања шумама			

Табела 3. Реализација плана шумских саобраћајница

р.б.	врста рада	План 2023.године	Процена остварења у 2023.години
		план (km)	план (km)
1	2	3	6
1	Чишћење тракторских влака	28,70	22,88
2	Чишћење меког камионског пута	53,40	111,25
3	Рек. тв. кам. пута са нас. и изг. уздуж. Канала	1,60	0,00
4	Рек. меког кам. пута	0,20	8,52
5	Изградња меког кам. пута	1,00	0,48
6	Изградња тракторских влака	44,95	29,92
7	Насипање меког кам.пута	1,00	5,00
8	Одржавање путног појаса	25,30	20,63
Укупно по km		156,15	198,68
		план (km)	план (km)
1	Уградња пропуста (метара)	60,00	0,00
Укупно по m		60,00	0,00

3.4.1.4. План искоришћавања шума и реализација

р.б.	врста сортимента		реализација плана 2023. (m³)	остварена цена 2023. (дин/м³) без ПДВ-а
1	2		3	4
1	Трупци храста китњака	F1	27,42	22.014,69
2		F2	25,42	21.513,80
2		K	189,79	14.293,10
3		I	552,64	14.743,15
4		II	642,63	10.677,36
5		III	636,62	6.116,62
6		VS	0,00	
7		ВОД	2,60	1.850,00
8	Трупци букве	F	59,18	15.645,27
9		L	217,20	8.999,28
10		I	1.223,32	4.899,52
11		II	1.799,99	3.780,87
12		III	1.458,71	2.801,70
13		ВОД	0,00	
14	Трупци јасена	F1	2,67	28.113,25
14		I	2,87	12.293,96
15		II	2,27	7.000,00
16	Трупци млеча	I	0,90	7.330,83
17		II	1,81	5.743,76
16	Трупци јасике	I	0,00	
17		II	0,00	
18	Трупци тополе	I	10,75	5.225,02
19		II	19,76	3.734,93
20	Трупци јавора	L	1,57	9.240,83
20		I	1,98	7.330,83
21		II	5,24	6.087,29
22	Трупци трешње	II	0,00	
23	Трупци граба	I	0,00	
24		II	6,68	3.594,01
25	Трупци липе	L	44,86	7.888,28
26		I	326,88	5.200,87
27		II	441,57	3.810,30
28	Трупци багрема	I	0,00	
29		II	0,31	3.695,09
29		РД	39,38	2.592,20
30	Трупци цера	I	0,00	
31		II	0,00	
32	Трупци боровца	I	0,00	
33		II	0,00	
34		РД	0,00	
35	Трупци црног бора	I	0,00	
36		II	0,00	
37		РД	0,00	
38	Огрев ОТЛ	I класа	29.503,62	2.313,22
39		II класа	180,71	1.965,21
39		РО	1.017,64	1.715,08
40	Огрев ОМЛ	I класа	2.656,12	1.619,50
41		II класа	0,00	
41		РО	23,45	903,94
Σ Техничко дрво:			7.745,02	
Σ Просторно дрво:			33.381,54	
Укупно НП "Ђердап":			41.126,56	

План газдовања шумама сопственика

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
1.542.990,00	1.542,990,00	100%	МПШВ Управа за шуме	1.542,990,00
Извршиоци Активности	Служба планирања газдовања шумама			

3.4.1.5. Планирање и уређивање шума

Израђена је Основа газдовања шумама за газдинску јединицу „Ђердап“ и „Десна река“. За Основе газдовања шумама за газдинске јединице „Кожица“ и „Чезава“ спроведен је поступак јавне набавке и израда основа завршена, али плански документи су у процедури за усвајање и реализација се очекује у првом делу 2024.године.

За наведену активност утрошено је 13.017.600,00 динара од планираних 19.123.200,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
19.123.200,00	13.017.600,00	60%	ЈПНП Ђердап	13.017.600,00
Извршиоци Активности	Служба планирања и газдовања шумама			

3.4.2. Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном**3.4.2.1. Спровођење мера гајења и заштите дивљачи утврђених годишњим планом газовања ловиштем „Ђердап“**

ЈП „Национални парк Ђердап“ је за потребе прихрањивања дивљачи из сопствених средстава набавило 20000 kg кукуруза у зрну и 3000 kg соли у крупцама. Смањен је обим набавке прихране с обзиром на раст цена током године.

За наведену активност утрошено је 860.000,00 динара од планираних 2.400.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
2.400.000,00	860.000,00	100%	ЈПНП Ђердап	860.000,00
Извршиоци Активности	Служба ловства Националног парка Ђердап			

3.4.2.2. Техничко опремање службе ловства

У току 2023. године набављени су оптички нишани са држачима за карабине за потребе службе ловства.

За наведену активност утрошено је 397.023.6 динара од планираних 360.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
360.000,00	397.023,6	100%	ЈПНП Ђердап	397.023,6
Извршиоци Активности	Служба ловства Националног парка Ђердап			

3.4.2.3. Пројекат - Репроцентар дивљих свиња „Лубница“ у ловишту „Ђердап“

У циљу очувања квалитета популације, побољшања туристичке понуде и смањења штете од дивљачи, Ловном основом ловишта „Ђердап“ предвиђено је оснивање репроцентра у коме би се дивља свиња репродуковала у контролисаним условима при чему би овде произведене јединке служиле за побољшање ловно – туристичке понуде. Прва фаза пројекта одобрена је у 2016. години од стране Буџетског фонда за ловство. У 2018. години завршени су сви радови. Током 2023. године није било радова на техничком одржавању.

За наведену активност није било трошкова.

3.4.2.4. Уређивање и одржавање ловишта

Текуће одржавање постојећих чека и објекта у Орешковици као и набавка неопходне опреме. Није извршена набавка трактора.

За наведену активност утрошено је 1.280.833,00 динара од планираних 1.440.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
1.400.000,00	1.280.833,00	100%	ЈП НП Ђердап	1.280.833,00
Извршиоци Активности	Служба ловства Националног парка Ђердап			

3.4.2.5. Управљање риболовним подручјем

Реализоване су све активности предвиђене Програмом управљања за 2023. годину које се односе на заштиту, развој и управљање риболовним подручјем и риболовном фауном, а које обухватају праћење бројности врста риболовне фауне, праћење количине изловљене рибе и заштита природних плодишта риба. Израђен је Програм управљања и услови за обављање привредног и рекреативног риболова на рибарском подручју Ђердап за 2023. годину. Министарство заштите живоне средине решавајући по захтеву.

У току 2023. године продато је 1184 дозвола за рекреативни риболов и 43 дозвола за привредни риболов..

За наведене активности утрошено је 3.378.800,00 динара, а планирано је 4.246.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
4.246.000,00	3.378,800,00	100%	ЈПНП Ђердап	3.378,800,00
Извршиоци Активности	Служба рибарства			

3.5. ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

На подручју Националног парка Ђердап вршена су следећа истраживања:

- Истраживање/маркирање строго заштићених и заштићених врста птица и слепих мишева - Природњачки музеј, Београд
- Предлог стратегије за очување инсеката опрашивача у Србији-за бољу будућност (SPAS), програм IDEJE (Фонд за науку Републике Србије) на подручју Националног парка Ђердап –Департамент за биологију и екологију (ПМФ Нови Сад) и Институт BioSens
- Испитивање спелеолошких објеката - Суви понор, Ибрин понор, Немачки понор и Ланиште - Академски спелеолошко-алпинистички клуб, Београд
- Испитивање радиоактивности у маховинама и лишцајевима Националног парка Ђердап – Институт за примену нуклеарне енергије, Земун
- Теренска настава студената екологије – Департамент за биологију и екологију Природно-математичког факултета из Новог Сада

3.6. ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА**3.6. Активности****3.6.1. Спровођење одредница ППППН Националног парка Ђердап**

Издавање услова за коришћење простора према усклађености са ППППН и Програмом управљања Националним парком Ђердап. У сарадњи са Заводом за заштиту природе кроз редовне консултације решавали су се предмети од значаја за развој подручја Националног парка Ђердап у складу са одредницама ППППН Националног парка Ђердап. Активно учешће у изради Нацрта ППППН Националног парка Ђердап који је усвојен у новембру.

За наведену активност утрошено је 20.000,00 динара од планираних 20.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
20.000,00	20.000,00	100%	ЈПНП Ђердап	20.000,00
Извршиоци Активности	Служба зашт. и развоја			

3.6.2. Активности на изради урбанистичких планова

Праћење јавних увида урбанистичких планова и активно учешће у изради истих. За наведену активност утрошено је 5.000,00 динара од планираних 10.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
10.000,00	5.000,00	100%	ЈПНП Ђердап	5.000,00
Извршиоци Активности	Служба зашт. и развоја			

3.6.3. Санација сметлишта

Санирани су сметлишта у Бољетину, Добри и Текији у сарадњи са ЈКП „Доњи Милановац“ и ЈКП „Комуналац“ Кладово. Вршено је одвожење кабастог отпада из насељених места. Постављене су табле упозорења о забрани одлагања отпада на санираним површинама.

За наведену активност утрошено је 155.040,00 динара од планираних 600.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	износ
600.000,00	661.614,92	100%	МЗЖС ЈПНП Ђердап	600.000,00 61.614,92
Извршиоци Активности	Служба зашт. и развоја			

3.6.4. Активности на обележавању подручја, изградњи и одржавању мобилијара за објекте геонаслеђа у Геопарку Ђердап, Карпатску конвенцију и Рамсар

У складу са препорукама Светске мреже геопаркова настављено је обележавање објеката геонаслеђа и културно-историјског наслеђа на територији Ђердап Унеско геопарка. Сходно томе, урађене су и постављене информативне и промотивне табле.

За наведену активност утрошено је 1.790.400,00 динара од планираних 1.500.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
1.500.000,00	1.790.400,00	100%	ЈПНП Ђердап МЗЖС	790.400,00 1.000.000,00
Извршиоци Активности	Служба туризма			

3.6.5. Пројекат планирања, организације и изградње Контролно-информативних пунктова на подручју Националног парка Ђердап

Поред могућности предвиђених Законом и просторним плановима, постављање информативно-контролних пунктова на одређеним локацијама доприносе вишеструким користима управљача заштићених подручја.

Интенција Националног парка Ђердап је да се ови веома значајни објекти поставе на одређеним улазима водећи рачуна о могућностима избегавања непотребних трошкова (број радника на пунктовима) и примену најсавременијих технологија за контролу, информисање и наплату улаза у заштићено подручје. Управо из ових разлога било би оптимално решење да се униформно реализује ова могућност уз употребу савремених система контроле и наплате улазака.

Јавно предузеће „Национални парк Ђердап“ се определило за увођење три информативно-контролне станице на подручју Националног парка Ђердап: Примарни улаз Голубачки град, Примарни улаз Кладово (Сип) и Примарни улаз Тополница.

У току 2022. године формирана је Комисија ради реализације Пројекта планирања, организације и изградње Контролно-информативних пунктова на подручју Националног парка Ђердап. Одржан је састанак у вези реализације три информативно - контролна пункта којем су присуствовали представници ЈП „Путеви Србије“, ЈП ЕПС, огранак ХЕ Ђердап, ТП „Тврђава Голубачки град“, „Телеком Србија“, Општине Мајданпек и Општине Голубац. У циљу израде наведеног пројекта остварен је контакт са Грађевинским факултетом и ЦИП-ом.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
2.500.000,00	2.376.000,00	100%	МЗЖС ЈПНП Ђердап	1.500.000,00 837.000,00
Извршиоци Активности	Служба туризма			

3.6.6. Пројекат планирања, организације за изградњу мултифункционалног објекта „Видиковац – Кула Ђердап“ са поставком изложбе „ВремеПлов Националног парка Ђердап“ у Доњем Милановцу
Основна идеја изградње „Видиковца – куле Ђердап“ Националног парка Ђердап, у оквиру Управне зграде у Доњем Милановцу а која је предвиђена у Архитектонско-грађевинском пројекту Управне зграде у Доњем Милановцу, јесте вишезначна и то:

-Просторни и визуелни идентитет (појачан визуелни идентитет, препознатљивост и видљивост Националног парка Ђердап)

-Симбол (на Дунаву управног седишта Националног парка Ђердап)

-Едукације (кроз сталну поставку ВРЕМЕПЛОВ природне, културне, историјске и туристичке баштине Националног парка Ђердап)

-Видиковац (на висини од 23-26 метара омогућено атрактивно посматрање околине)

-Безбедност (боља безбедност и осматрање просторних ексистената)

-Инсталације (постављање различитих мерних инструмената у функцији мониторинга климе, ваздуха, регистровање пожара и друго).

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
1.350.000,00	1.340.000,00	100%	ЈПНП Ђердап	1.340.000,00
Извршиоци Активности	Служба туризма			

ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

3.7. Задаци на развоју културно-образовних информативно-пропагандних активности

3.7.1. Одржавање презентација туристичких садржаја Националног парка Ђердап и Ђердап Унеско геопарка

Секретаријату Унескових светских геопаркова, Одсеку за еколошке и науке о Земљи, послат је материјал о Унеско геопарку Ђердап (текст и фотографије) који ће се користити приликом израде монографије о геотуризму у геопарковима света. Вредности и активности Националног парка и Унеско Светског Геопарка Ђердап представљене су у медијима током године: на Балкан Трип телевизији у емисији Загрљај природе сниманој у Националном парку Ђердап, а затим у истој емисији сниманој на простору Споменика природе Тунелска пећина Прераст у кањону реке Замне; новинару редакције портала biznis.rs одговарано на питања на тему посета Националном парку Ђердап; у Центру за посетиоце је сниман прилог за РТС; за новинаре дневног листа Политика организован излазак на видиковац Плоче ради фотографисања и писања текста о Националном парку Ђердап; поводом Дана Дунава, снимана је и емитована емисија Корак на науци на Првом програму Радио Београда; за РТВ Бор сниман материјал о прелиминарним резултатима овогодишње туристичке сезоне; сниман је материјал за потребе емисије Лов и риболов. Захваљујући сарадњи са Туристичком организацијом Србије, Национални парк Ђердап је посетила група инфлуенсера из земаља из окружења. По позиву Завода за заштиту природе Србије, Национални парк Ђердап и Унеско Светски Геопарк Ђердап представљени су на заједничком наступу на фестивалу Нишвил у Нишу, од 10. до 13. августа 2023. године. Општини Мајданек и локалној туристичкој организацији је достављен материјал (текст и фотографије) о понуди намењеној посетиоцима ради објављивања на порталу Посети Србију, затим на

интернет презентацији Туристичке организације општине Мајданпек и сајту „Visit Majdanpek“ који су у изради. На Међународној конференцији о нематеријалном културном наслеђу „Казан Култ“ одржаној у Кладову, у организацији Министарства културе Републике Србије и Библиотеке „Центар за културу“ Кладово, презентоване су вредности Унеско Геопарка Ђердап. Национални парк и Унеско Светски Геопарк Ђердап посетили су волонтери и представници управљача Унеско Светског Геопарка Хаџег из Румуније. Том приликом су презентоване и поједине вредности овог заштићеног подручја. У оквиру пројекта Инспирација Дунав, представници Дунавског центра за компетенцију су снимили материјал са видеоваца Мали Штрбац и Ковилово, у Центру за посетиоце Националног парка Ђердап у Доњем Милановцу који ће бити коришћен у промотивне сврхе. Унеско Светски Геопарк Ђердап се прикључио кампањи Светске мреже геопаркова у обележавању Међународног дана геодиверзитета. Текст који се користи у видео материјалу преведен је и на српски језик како би се приказао у споту. У складу са инструкцијама добијеним од Светске мреже геопаркова, шест дана пре Међународног дана геодиверзитета објављиван је материјал са најавом, а 6. октобра је објављен видео на српском језику. Представници ЈП „Национални парк Ђердап“ су, учествујући на Седмом састанку Конференције чланица Карпатске конвенције, првог дана, у оквиру догађаја предвиђеног агендом под називом „Carpathian Expo“, представили своје активности кроз штампане и видео материјале. Током године, редовно су ажуриране странице Националног парка Ђердап и Ђердап Унеско геопарка на друштвеним мрежама Фејсбук и Инстаграм, као и интернет презентације.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
240.000,00	0	100%		0
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.7.2. Сајамски наступи

ЈП „Национални парк Ђердап“, туристичке организације општина Мајданпек, Голубац, Кладово, Неготин, Смедерево, Велико Градиште, туристички простори Голубачки град и Лепенски Вир, уз подршку Дунавског центра за компетенцију и пројекта „ЕУ за културно наслеђе и туризам“ који спроводи Немачка организација за међународну сарадњу, представили су туристичку понуду и потенцијале овог подручја на Међународном сајму туризма у Београду од 23. до 26. фебруара, као и на Међународном сајму туризма у Новом Саду од 30. новембра од 2. децембра.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
400.000,00	131.990	90%	ЈП „НП Ђердап“	131.990
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.7.3. Културно-образовне активности и манифестације

Уз помоћ археолога из Неозоик фондације, а у сарадњи са ЈП „Национални парк Ђердап“ и Управљачем туристичког простора „Лепенски Вир“, под покровитељством ГИЗ-а, од 19. до 23. априла, одржане су археолошке радионице „Археонице“ на којима су учесници имали прилике да се упознају са археолошким наслеђем Ђердапа и да спознају древни свет који их окружује. Поред тога, археолози Фондације Неозоик су у просторијама ЈП „Национални парк Ђердап“ одржали презентацију о културном наслеђу и археологији, и том приликом приказан је њихов награђивани документарни филм „Немачки ашов на Калемегдану“. Пригодном свечаношћу којој су присуствовали председници и представници министарстава, локалних самоуправа, регионалне Привредне коморе Зајечар, туристичких организација, јавних предузећа и установа, као и колеге из заштићених подручја, Завода за заштиту природе Србије,

факултета и других институција, Јавно предузеће „Национални парк Ђердап“ Доњи Милановац обележило је Дан предузећа. Поводом обележавања Недеље европских геопаркова спроведено је неколико активности: захваљујући сарадњи Предшколске установе „Марија Мунђан“ и Јавног предузећа „Национални парк Ђердап“ одиграна је представа „Екологијада“; у Центру за посетиоце Националног парка и Унеско геопарка Ђердап у Доњем Милановцу, 5. јуна 2023. године отворена је изложба Стене, скривене боје и облици у Центру, аутора Дарка Тимотића, дипл. инжењера геологије за палеонтологију Покрајинског завода за заштиту природе; организована је посета волонтера и представника управљача Унеско Светског Геопарка Хаџег из Румуније. У Центру за посетиоце ЈП „Национални парк Ђердап“ одржан је традиционални фестивал гитаре „Златна нота“. ЈП „Национални парк Ђердап“ и Туристички простор „Лепенски Вир“ уочи летње дугоневнице и изласка сунца изнад Лепенског Вира, 20. и 21. јуна, организовали су промоцију књиге Култура и метафизика Лепенског Вира, аутора Живојина Андрејића, и пројекцију документарно-уметничког филма Храм – појуће срце душе, по сценарију и режији Ненада Максимовића. По позиву Канцеларије Програма Уједињених нација за развој (УНДП) у Србији и Министарства туризма и омладине Републике Србије, представнице Јавног предузећа „Национални парк Ђердап“ учествовале су на радионици која се бавила темом развоја одрживог туризма у Србији. У оквиру пројекта „ЕУ за културно наслеђе и туризам“ учествовано је конференцији и неколико радионица током године.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
300.000,00	239.940,00	100%	ЈП „НП Ђердап“	239.940,00
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.7.4. Управљање посетиоцима

Број посетилаца који су користили услуге Управљача је у 2023. години повећан за око 40% у односу на 2022. годину. Евидентирано је 13.268 посетилаца (домаћих 5778 и 7490 посетилаца из иностранства). Управљање посетиоцима спроводило се у складу са Планом управљања посетиоцима Националног парка Ђердап.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
240.000,00	0	100%		0
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.7.5. Наставак сарадње са туристичким агенцијама и крузер компанија

Настављена је сарадња са ТА „Premium Travel“, посредством које су групе путника са крузера обилазиле Центар за посетиоце Националног парка Ђердап у Доњем Милановцу и видиковац Ковилово. Настављена сарадња са туристичком агенцијом Седмица посредством које су путници са крузера обилазили видиковац Плоче. Успостављена сарадња са агенцијом „Oscar International“ ради организовања посете Центру за посетиоце, такође за путнике са крузера. Настављена је сарадња са агенцијама Магелан, Балканик травел, Ајмо доо (раније организација Србија за младе), Талас Травел, Фламинго, Ђердап Травел, Кондор Тис и туристичким водичем „Serbia Tourist Guide“. Електромрежа Србије је, у неколико долазака током године, за своје запослене организовала обилазак Националног парка Национални парк Ђердап посетили су студенти Шумарски факултет Универзитета у Београду, Природно-математичког факултета Универзитета у Новом Саду, факултета Сингидунум из Београда, ђаци Основне школа „Олга Милошевић“ из Смедеревске Паланке. Центар за посетиоце су осећивале групе румунских туриста, као и деца која су боравила у хотелу Лепенски Вир током летњег распуста. Успостављена сарадња са компанијом „Wargaming“ која је најавила долазак својих запослених и у будуће.

За наведене активности није било трошкова.

3.7.6. Одржавање веб сајта Националног парка Ђердап

Током године, редовно су одржаване и ажуриране интернет презентације Националног парка Ђердап и Унеско Светског Геопарка Ђердап. Такође се периодично врши бекуп података. На сајту Унеско геопарка Ђердап додата је страница Геологија и људи, која говори о повезаности људи и Земље и њених ресурса, од праисторије, односно времена Лепенског Вира, па до данас, кроз рударење пре свега. Текст је преведен и на енглески језик.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
40.000,00	0	100%		0
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.7.7. Побољшање постојећих и развијање нових производа с нагласком на активни одмор

Током године организован је рад продајних објеката на најпосећенијим пешачким стазама. Продајни објекти су били отворени и током викенда и празника, када је посетилаца било највише. На тај начин, посетиоци су могли да добију потребне информације од запослених о вредностима који ће моћи да упознају на стази али и осталој понуди која им је намењена, као и да купе улазницу, односно плате накнаду за посету заштићеном подручју, његовим деловима и објектима. Додатну вредност је донела и могућност да на истом месту купе и сувенир који симболизује неку од вредности Националног парка и Унеско Светског Геопарка Ђердап. Радило се на осмишљавању, односно побољшању понуде сувенира, у складу са исказаним интересовањем посетилаца. Ради побољшања постојећих производа, на постојећим информативним ознакама на одређеним стазама обновљене су налепнице које су дотрајале. На појединим ознакама додате су налепнице са новим знаком Унескових геопаркова и Унеско геопарка Ђердап ради обезбеђења боље видљивости и бољег информисања, заједно са QR кодом који води ка интернет презентацији Унеско Геопарка Ђердап.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
350.000,00	0	80%		0
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.7.8. Учешће на обукама и међународним састанцима Европске и Глобалне мреже геопаркова

Представници Ђердап Унеско Геопарка Ђердап учествовали су на 47. састанку Савета Европске мреже геопаркова одржаном у Унеско Светском Геопарку Хатег у Румунији, од 27. до 30. марта 2023. године. Поред редовних извештавања о активностима и плановима за даљи рад и развој геопаркова од стране званичних делегата и председника Светске и Европске мреже геопаркова, учесници су имали могућност да учествују у интерактивним радионицама. Од 8. до 9. новембра представнице Унеско Геопарка Ђердап учествовале су на 48. састанку Савета Европске мреже геопаркова који је одржан онлајн. Тема састанка били су стратешки правци рада и деловања Европске мреже. Овом приликом представљени су документи Акциони план и Оперативне смернице рада Европске мреже геопаркова за период од 2023-2025. године, и након дискусије, учесници су гласали о усвајању ових докумената.

У периоду од 19. до 23. јула 2023. године, евалуатори Александру Андрашану из Румуније и Иван Кортихо Санчез из Шпаније спровели су ревалидациону мисију на територији Унеско Светског Геопарка Ђердап. Током мисије, организовани су састанци са представницима министарстава и других релевантних институција, представницима локалних самоуправа, Туристичке организације Србије, локалних туристичких организација, управљачима туристичких простора Лепенски Вир и Тврђава Голубац, ЈП „Србијашуме“ и другим заинтересованим странама. Евалуатори су са представницима Геопарка обилазили обређене објекте

геолошког, другог природног и културног наслеђа, разговарали са локалним пружаоцима услуга и прозвођачима, одгајивачима и сл. Мисија је била медијски пропраћена (ТВ Транс Неготин, Нова С, Б92, РТВ Бор). Коначна одлука Извршног одбора Унеска очекује се у пролеће наредне године.

Током године одржан је састанак Техничког савета Унеско Светског Геопарка Ђердап. Европској мрежи геопаркова је послат извештај и фотографије о активностима спроведеним у Недељи европских геопаркова 2023. године (посета волонтера и њихових ментора из Унеско Светског Геопарка Хаџег из Румуније и њихове радионице у основним школама у Доњем Милановцу и Мајданпеку, организовање и извођење представе „Екологијада“ о екологији са Предшколском установом „Марија Мунђан“ и организовање и отварање изложбе Стене, скривене боје и облици у Центру за посетиоце Националног парка и УНЕСКО Светског Геопарка Ђердап у Доњем Милановцу, аутора Дарка Тимотића, дипл. инжењера геологије за палеонтологију Покрајинског завода за заштиту природе). Европска мрежа геопаркова је ове године учествовала на радионици ЕуроГЕО, догађају који организује Европска извршна агенција за истраживање (РЕА) Европске комисије, а геопаркове је позвала да пошаљу примере истраживачког рада у геопарку који повезују геодиверзитет и биодиверзитет. Послати су им подаци пројекта „Transboundary conservation of horseshoe bats in the Romanian-Serbian Iron Gates“ који је реализован на простору Националног парка и Унеско Светског Геопарка Ђердап.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
350.000,00	0	100%		0
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.7.9. Сарадња са планинарским друштвима

Захваљујући сарадњи са Планинарским клубом Старица из Мајданпека, ЈП „Национални парк“ се прикључило и помогло организовању такмичења под називом „Четврто коло трекинг лиге Србије“ које су организовали ПК Старица и Планинарски савез Србије. Настављена сарадња и са ПД „Врх“ из Кладова на усмеравању посетилаца и означавању планинарских и шетних стаза планинарском маркацијом.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
50.000,00	0	100%		0
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.7.10. Рекламне и пропагандне активности

Током године штампан је рекламни материјал (флајери према постојећем решењу на српском, енглеском и немачком језику, кесе, фасцикле, блокови, хемијске оловке, стони календар) како би се повећала видљивости и побољшало информисање посетилаца. Пропаганде активности су се спроводиле и оглашавањем на порталу Србија коју волимо.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
480.000,00	542.042,00	100%	ЈП „НП Ђердап“	542.042
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.7.10. Израда базе фотографија локалитета у Геопарку Ђердап

Током године прикупљане су фотографије посетилаца који су уступали своје фотографије креиране приликом посете Националном парку Ђердап, уз одобрење за коришћење.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
40.000,00	0	80%		0
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.7.11. Едукација и интерпретација

- 2. фебруара одржана је радионица за децу из ПУ „Марија Мунђан“ о животињама које живе на подручју Националног парка Ђердап.
- 7. фебруара радионица о животињама које живе на подручју Националног парка Ђердап одржана је за ученике првог разреда ОШ „Вук Караџић“, Доњи Милановац.
- 22. фебруара интерактивну учионицу ЈП „Национални парк Ђердап“ посетила су деца јаслене групе ПУ „Марија Мунђан“.
- Радионица на тему комуникацијских вештина одржана је за ученике седмог разреда ОШ „Вук Караџић“, Доњи Милановац. Циљ радионице је био да ученици увиде какве информације стижу до нас и како их преносимо, а у циљу адекватног одговора на изазове у заштити природе.
- Организована је радионица за предшколце ПУ „Марија Мунђан“. Радионица је била део емисије о Националном парку Ђердап за Балкан трип телевизију.
- Поводом Дана шума организована је радионица за децу из продуженог боравка ОШ „Вук Караџић“, Доњи Милановац. Циљ радионице је био да се ученици, кроз игру меморије, упознају са врстама дрвећа у Националном парку Ђердап.
- Дан заштите природе обележен је радионицом за предшколце ПУ „Марија Мунђан“, Доњи Милановац, на тему „Ко лети, ко хода, ко гмиже?“ и „Препознајмо боје у природи“.
- У мају је одржана радионица за ученике другог разреда ОШ „Вук Караџић“, Кладово- „Позвао је мај све бубе на чај“. Циљ радионице је да се ученици упознају са значајем инсеката.
- Радионица о инсектима је одржана и за предшколце из ПУ „Марија Мунђан“, Доњи Милановац.
- 18. маја су одржане четири радионице о геодиверзитету са представницима румунског Геопарка Хатег за ученике ОШ „Велимир Маркићевић“, Мајданпек.
- 19. маја су одржане две радионице о геодиверзитету са представницима румунског Геопарка Хатег за ученике ОШ „Вук Караџић“, Доњи Милановац.
- У јуну је одржана радионица Ђердапска пустоловина за ученике подручне школе ОШ „Вук Караџић“ у Бољетину.
- 14. јуна у ОШ „Лазар Саватић“ у Земуну, одржано је седам радионица. Радионице су биле намењене деци различитог узраста, па су и теме биле различите: Ђердапска пустоловина, птице Националног парка Ђердап, ланац исхране.
- Поводом Дана Дунава, у сарадњи са васпитачима ПУ „Марија Мунђан“, Мајданпек, одржана је представа за децу под називом „Ивана и седам лењиваца“.
- 2. јула образовни програми ЈП „Национални парк Ђердап“ промовисани су у радио емисији „Поштована децо“ (Радио Београд).
- Поводом обележавања Дечје недеље одржане су две радионице за ученике другог разреда ОШ „Велимир Маркићевић“, Мајданпек. Циљ радионица је упознавање деце са природним и културним вредностима Националног парка Ђердап.

- Почетком новембра интерактивну учионицу ЈП „Националног парка Ђердап“ су посетили студенти андрагогије Филозофског факултета у Београду. Тема посете су били образовни програми Националног парка Ђердап.
- Радионица о животињском свету Националног парка Ђердап за децу из ПУ „Марија Мунђан“, Доњи Милановац.
- Одржана Радионица о рису Ристи за ученике другог разреда ОШ „Велимир Маркићевић“, Мајданпек. Формирана је и секција Младих чувара Националног парка Ђердап.
- 17. новембра ТВ Прва је снимила прилог о секцијама Младих чувара Националног парка Ђердап.
- Одржана је радионица за ученике другог разреда ОШ „Вук Караџић“, Доњи Милановац у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије.

3.7.12. Едукација за рекреативне риболовце

Јавно предузеће „Национални парк Ђердап“ у складу са чланом 43. Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС“, бр. 128/2014) Правилником о обиму и садржини програма едукације рекреативних риболоваца („Службени гласник РС“, бр. 3/2016) и Годишњим планом управљања рибарским подручјем „Ђердап“ организовало је едукацију за рекреативне риболовце и том приликом су подељени едукативни флајери.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
240.000,00		100%	ЈПНП Ђердап	
Извршиоци Активности	Служба заштите и развоја			

3.7.13. Штампа едукативног материјала

За успешну реализацију едукативних активности неопходан је квалитетан дидактички материјал. У 2023.години израђена је дрвена едукативна слагалица и штампана брошура „Инсекти НП Ђерап“

За наведене активности утрошено је 386.160,00 динара од планираних 400.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
400.000,00	386.160,00	100%	ЈПНП Ђердап	386.160,00
Извршиоци Активности	Служба заштите и развоја			

3.7.14. Израда фото-монографије Националног парка Ђердап

Одштампана је фотомонографија Националног парка Ђердап у тиражу од 500 примерака чија ће промоција бити одржана у 2024.години.

За наведене активности утрошено је 1.140.000,00 динара од планираних 1.320.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
1.320.000,00	1.140.000,00	100%	ЈПНП Ђердап	1.140.000,00
Извршиоци Активности	Служба заштите и развоја			

3.7.15. Мониторинг и контрола Геопарка Ђердап

Унеско Геопарк Ђердап је подручје двоструко веће од територије Националног парка Ђердап. Обухвата делове четири општине: Голубац, Мајданпек, Кладово и Неготин и покрива територију од 1.330 km², укључујући подручје Националног парка Ђердап и других заштићених подручја националног и локалног значаја. Контрола Геопарка вршена током 2023.године за чије потребе је набављено возило Дачија дастер.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
2.880.000,00	2.858.400,00	100%	ЈПНП Ђердап	2.858.400,00
Извршиоци Активности	Служба заштите и развоја			

3.8. САРАДЊА

3.8.1. Сарадња и партнерство са локалним становништвом

Потписани споразуми о сарадњи са Друштвом са ограниченом одговорношћу за развој туризма „Тврђава Голубачки град“ и Угоститељском радњом Лепенска рибица.

3.8.2. Учесће и организација седме Конференције земаља уговорница Карпатске конвенције

У Београду је од 11. до 13. октобра 2023. године одржан Седми састанак Конференције чланица Карпатске конвенције, на коме је Република Србија преузела трогодишње председавање овом регионалном иницијативом. Конференција је окупила високе представнике из седам држава чланица Конвенције, заједно са бројним актерима из региона, Европе и међународне заједнице. Учесће је узело и ЈП „Национални парк Ђердап“. Последњег дана Конференције, агендом је планиран излет у Национални парк Ђердап. ЈП „Национални парк Ђердап“ је као домаћин учесницима на излету представило природне и културне знаменитости Ђердапске клисуре. Том приликом, учесници Конференције су имали прилику да обиђу Тврђаву Голубац и археолошко налазиште Лепенски Вир, али и да, пловећи бродом, упознају Ђердапску клисуру у њеном најлепшем делу, Великом и Малом Казану. Овакав програм привукао је већи број учесника од очекиваног.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
500.000,00	641.120,00	100%	ЈПНП Ђердап	641.120,00
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.8.3. Сарадња са међународним организацијама и заштићеним подручјима региона и ЕУ

Потписан споразум о сарадњи са Унеско Светким Геопарком Вишки архипелаг из Хрватске. Настављена сарадња са Унеско Светским Геопарком Хаџег из Румуније.

3.8.4. Међународна сарадња

Настављена је сарадња са Дунавским центром за компетенцију, Динарским луком, Дунавском мрежом заштићених подручја, као и Карпатском мрежом заштићених подручја.

- Рад Паркова Динарида у које су укључена заштићена подручја земаља ширег подручја Западног Балкана, као и кључни резултати постигнути у оквиру пројекта „За природу и људе“ представљени су на тематском састанку у Европском парламенту у Бриселу. Заштићена подручја Србије на овом скупу представљали су директори ЈП „Национални парк Ђердап“, Саша Јаношевић и ЈП „Национални парк Тара“, Драгић Караклић. Домаћин представницима заштићених подручја из земаља региона који су чланови мреже Паркови Динарида, организација цивилног друштва и експертима из области заштите природе био је европски посланик из редова социјалиста и демократа (С&Д) Матјеж Немец. Према речима Матјажа Немеца акције, пројекти и платформе као што су Паркови Динариди, руше тезе „да можемо природне ресурсе ставити у неке политичке или друштвене оквире“. Тематском састанку у Европском парламенту поред представника заштићених подручја Србије, присуствовали су и представници заштићених подручја из Црне Горе, Северне Македоније, Хрватске, Словеније, Босне и Херцеговине и Републике Српске.

- У септембру, одржан је 11. по реду Симпозијум „Копачки рит – јуче, данас, сутра“ са међународним учешћем у Осијеку (Република Хрватска). Симпозијум су организовали ЈУ „Парк природе Копачки рит“, Факултет Агроботехничких знаности Осијек и низ других институција Осијечко-барањске жупаније. Организацију су подржале међународне организације Мрежа заштићених подручја дуж реке Дунав и Балканска асоцијација за животну средину. Симпозијум је тематски био усмерен према биоразноврсности, екологији и заштити Парка природе „Копачки рит“, али и проблемима заштите природних добара дуж Дунава. На Симпозијуму је одржано око 70 излагања, а учествовали су и стручњаци из ЈП „Национални парк Ђердап“ који су представили рад „Инвазивне врсте на примеру пајасена (*Ailanthus altissima* (Mill.) Swyngler, syn. *Ailanthus glandulosa* Desf), у Националном парку „Ђердап“.

- У Недељи геопаркова Европе, колеге и ученици волонтери УНЕСКО Светског Геопарка Хаџег из Румуније боравили су у Геопарку Ђердап од 25-28. маја. Током посете, волонтери су одржали по две радионице за ученике ОШ „Вук Караџић“ из Доњег Милановца и ОШ „Вук Караџић“ из Кладова. Поред размене искустава о раду Геопарка Хаџег и идеја како заинтересовати младе да постану волонтери у геопарку, гости су обишли и неке од објеката геонаслеђа Геопарка Ђердап (видиковац Ковилово, Голубачку тврђаву, Лепенски Вир, Прераст Шупљу стену и Археолошки музеј Ђердапа у Кладову).

За наведене активности утрошено је 90.000,00 динара од планираних 200.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	Извори средстава	Износ
200.000,00	90.000,00	100%	ЈПНП Ђердап	90.000,00
Извршиоци Активности	Служба заштите и развоја			

3.9. ОСТАЛИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ

3.9.1. Преводачке услуге

Током године преведен је текст Извештаја о напретку Геопарка који је послат Комисији за сарадњу са Унеском ради прослеђивања Секретаријату Унеска, који претходи спровођењу ревалидационе мисије, затим текст Геологија и људи који је коришћен за интернет презентацију Унеско Светског Геопарка Ђердап, као и текст за ознаке за објекте наслеђа у Геопарку, обележавање Карпатског и Рамсарског подручја.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
200.000,00	94.770,00	100%	94.770,00	0
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.9.2. Обнова и закуп новог домена

Обнова npdjerdap.rs и geoparkdjerdap.rs домена.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
9.000,00	4.569,17	50,77%	ЈПНП Ђердап	
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.9.3. Ревизија правилника о безбедности ИКТ система

Редовна годишња провера усклађености ИКТ система од посебног значаја – ЈП „Национални парк Ђердап“.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
8.000,00	4.569,17	58,73%	ЈПНП Ђердап	
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.9.4. Набавка опреме за потребе складиштења података веб сервера, на основу Правилника о безбедности ИКТ система

У циљу заштите података рачунара прикључених на локалну (LAN) мрежу извршена је набавка дела опреме за складиштење (backup) података.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
258.000,00	258.000,00	100%	ЈПНП Ђердап	
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

Закуп Cloud сервера са контролним панелом

Закуп наменског сервера (на годину дана) са гарантованим ресурсима и пуним приступом серверу ради хостовања података сајта ЈП „Национални парк Ђердап“, „Геопарк Ђердап“ као и хостовање података mail сервера.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
216.000,00	196.301,00	90,88%	ЈПНП Ђердап	
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

Закуп SSL сертификата

Закуп безбедоносних сертификата за npdjerdap.rs и geoparkdjerdap.rs домене.

Планирана средства	Реализована средства	Реализација активности у %	Извори средстава	Износ
8.000,00	4.569,17	58,73%	ЈПНП Ђердап	
Извршиоци активности	Служба за информисање, презентацију, туризам и геопарк			

3.9.5.Обрада захтева за мишљење за уређење простора на подручју Националног парка Ђердап

У текућој години поднето је 7 захтева. Након теренског обиласка локација, провере усклађености поднетих захтева са Просторним планом подручја Националног парка Ђердап, издато је свих 7 мишљења.

За наведену активност утрошено је 20.000,00 динара од планираних 20.000,00 динара.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
20.000,00	20.000,00	100%	ЈПНП Ђердап	20.000,00
Извршиоци Активности	Служба заштите и развоја			

3.9.6. Накнада штете од строго заштићених и ловостајем заштићених врста дивљачи

У 2023. години највећа штета је начињена на пољопривредним културама и пашњацима. Штету су највише проузроковале јеленска дивљач, а знатно мање дивље свиње. Комисија је извршила процену штете као и поравнање са оштећеним лицима и додатно са судским решењима износи у укупној вредности од 1.628.669,82 динара. Сви поднети захтеви су реализовани.

планирана средства	реализована средства	реализација активности у %	извори средстава	Износ
600.000,00	1.628.669,82	100%	ЈПНП Ђердап	1.628.669,82
Извршиоци Активности	Служба ловства			

2023	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	УКУПНО
	НАЗИВ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА				
% реализације програма управљања	10	20	20	35	85

Финансијска реализација Програма управљања Националним парком Ђердап за 2023. годину

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈ ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НП ЂЕРДАП 2023		
I	ПРИХОДИ	
	Извори прихода	износ
1.	Средства буџета Републике Србије	
	1.1. Министарство заштите животне средине	17,400,000.00
	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Управа за шуме	1,542,990.00
2.	Сопствени приходи	
	2.1. Приходи од обављања делатности	91,646,753.63
	2.2. Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	103,995,078.87
	2.3. Приходи од донација	
	УКУПНО ПРИХОДИ	214,584,822.50
	Учешће прихода остварених наплатом накнада за коришћење заштићеног подручја (у %)	48.46%
	Врста расхода	
A.	A.0 Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја	
	A.1. Чуварска служба	
	A.1.1. Бруто зараде чувара	15,257,360.64
	A.1.2. Остали трошкови чуварске службе (гориво, регистрације аута, дневнице, опрема)	1,000,000.00
	A.1.3. Набавке средстава рада (чамац, возило, мотор и др)	11,754,504.00
	A.2. Одржавање заштићеног подручја	
	A.2.1. Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада (израда управљачких докумената, програма, пројеката, сарадња са локалним становништвом, институцијама и др.)	113,432,731.16
	A.2.2. Набавка службене одеће и обуће за особље запослено код управљача на пословима чувања и управљања заштићеним подручјем	6,799,413.60
	A.2.3. Обнављање ознака спољних граница НП Ђердап и посебно заштићених делова подручја	110,000.00
	A.2.4. Активности на обележавања објекте геонаслеђа у Геопарку, изградњи и одржавању мобилијара, Карпатске конвенције и Рамсара	1,790,400.00
	A.2.5. Санација сметлишта	661,614.92
	A.3. Презентација заштићеног подручја	
	A.3.1. Сајамски наступи	131,990.00
	A.3.2. Културно - образовне активности и манифестације	239,940.00
	A.3.3. Рекламне и пропагандне активности	542,042.00
	A.3.5. Штампa едукативне брошуре, слагалице и едукативне активности	263,420.00
	A.3.6. Припрема и штампа фото-монографије Ђердап	1,140,000.00

	Укупно А.0	153,123,416.32
Б.	Б.0. Управљање посетиоцима	
	Б.6. Чланарине за Европску и Светску мрежу Геопаркова	234,877.95
	Б.8. Пројекат планирања, организације и изградње Видиковац -Кула Ђердап у оквиру Управне зграде	1,340,000.00
	Б.9. Пројекат планирања, организације и постављање савремених система информативно-контролних пунктова на подручју НП Ђердап ради контроле кретања посетилаца, смањења трошкова и ефикасније наплате улазница	2,376,000.00
	Укупно Б.0	
В.	В.0. Регулисање имовинско правних односа	
	В.1. Накнада штете од заштићених дивљих животиња	1,628,669.82
	Укупно В.0	1,628,669.82
Г.	Г. 0. Праћење и унапређење стања заштићених подручја	
	Г.1. Картирање и редовно праћење стања популација значајних, ретких и угрожених врста флоре	40,000.00
	Г.2. Процена стања генетичких ресурса балканског китњака на подручју Националног парка Ђердап и предлог мера за њихову конзервацију	800,000.00
	Г.3. Утврђивање присуства, картирање и редовно праћење инвазивне врсте црвеноухе корњаче <i>Trachemys scripta elegans</i>	5,000.00
	Г.4. Обнова хербарске збирке Националног парка Ђердап	0.00
	Г.5. Истраживање диверзитета птица	20,000.00
	Г.6. Мониторинг водоземаца и гмизаваца	20,000.00
	Г.7. Мониторинг климе	0.00
	Г.8. Зимски попис птица на воденим површинама Парка	20,000.00
	Г.9. Мониторинг сисара	50,000.00
	Г.10. Пројекат „Истраживање трчуљака (Carabidae) Националног парка Ђердап“	1,000,000.00
	Г.11. Израда програма конзервације генофонда ретких и угрожених врста шумског дрвећа на подручју Националног парка Ђердап	800,000.00
	Г.12. Проучавање еколошких услова у којима се појављују реликтне дрвенасте врсте на подручју Националног парка Ђердап, утврђивање тренутног стања и процену будућности	800,000.00
	Укупно Г.0	3,555,000.00
Д.	Д.0. Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса	
	Д.1. Спровођење одредница ППППН НП Ђердап	20,000.00
	Д.2. Активности на изради урбанистичких планова	5,000.00
	Д.3. Управљање риболовним подручјем и риболовном фауном	3,379,800.00
	Д.4. Заштита и унапређење шумских екосистема	257,665.32
	Д.5. План гајења шума Националног парка Ђердап	1,011,299.39
	Д.6. План шумских саобраћајница	20,569,188.00
	Д.7. План искоришћавања шума - шуме сопственика	1,542,990.00

	Д.8. Гајење и заштита дивљачи	750,748.80
	Д.9. Техничко опремање службе ловства	1,280,833.00
	Д.10. Уређењивање и одржавање ловишта	385,000.00
	Д.11. Услуге у ловству (усл.изр.пл.докум.и вет.услуге)	93,500.00
	Д.12. Планирање и уређивање шума	13,017,600.00
	Укупно Д.0	42,313,624.51
	Е.0. Сарадња	
	Е.1. Међународна сарадња	60,000.00
	Е.2. Конференција Карпатске конвенције	769,344.00
	Укупно Е.0	829,344.00
И.	И.0. Остали некатегорисани послови	
	И.1. Обрада захтева за мишљење за уређење простора	20,000.00
	И.2. Преводилачке услуге	94,770.00
	И.3. Набавка опреме из ИКТ области	258,000.00
	И.4. Обнова закупа домена	4,569.17
	И.5. Закуп Cloud Servera	263,102.40
	И.6. Ревизија правилника о безбедности ИКТ система	4,569.17
	И.7. Едукација запослених	165,552.00
	Укупно И.0	810,562.74
	Укупни расходи	202,260,617.39

4. Планирани будући развој

Процес пословања Предузећа одвија се у постављеним циљевима дефинисаним одговарајућим планским документима, који подразумевају како натуралне, тако и финансијске показатеље пословања. Унапређење процеса пословања подразумева да се одговори на пословну политику Предузећа, првенствено у нивоу квалитета заштите и развоја подручја Националног парка „Ђердап“ уз максималну рационализацију трошкова и повећања нивоа финансијске стабилности. Концепт управљања Националним парком Ђердап заснива се на заштити природних вредности и ресурса, укупне биолошке и геолошке разноврсности, као и задовољењу научних, образовних, културних, туристичких и рекреативних потреба, у складу са начелима заштите природе и одрживог развоја.

Циљеви

Најважнији циљеви, задаци и активности пословања Предузећа дефинисани су Програмом управљања Националним парком „Ђердап“ за 2024. годину.

За дефинисање пословне политике у 2024. години потребно је имати у виду расположиве ресурсе, као и постојећа ограничења, како у Предузећу, тако и у ужем и ширем пословном окружењу.

Имајући све то у виду, у 2024. години неопходно је остварити следеће циљеве:

- а) подићи ниво квалитета заштите и развоја подручја Националног парка „Ђердап“;
- б) остварити максималну рационализацију трошкова, уз истовремено подизање нивоа квалитета обављања основне делатности;
- в) подићи ниво квалитета финансирања Предузећа и јачањем делатности које су у претходном периоду биле запостављене, а представљају развојну шансу;
- г) организационо и материјално подржати реализацију пројекта развоја подручја Националног парка „Ђердап“ и његове заштитне зоне.

Финансијски циљеви Предузећа подразумевају да треба:

- повећати ниво достигнуте финансијске стабилности;
- обезбедити оптималну динамику прилива финансијских средстава;

- постићи рентабилност у свим делатностима којима се Предузеће бави;
 - рационализовати и смањити трошкове пословања.
- д) наставити са свим активностима везаним за новопроглашени Ђердап Унеско геопарк. Национални парк „Ђердап“ проглашен је за подручје од међународног значаја по основу Рамсарске конвенције.

Чување и одржавање Националног парка „Ђердап“

У 2024. години планира се:

- опремање службе чувара Националног парка „Ђердап“ - набавка теренских ципела и чизама уз адекватне униформе.
- набавка средстава рада (превозна средства) - Набавка 2 дастера за потребе обављања редовних активности на терену.
- едукација запослених подразумева процес стицања знања и вештина којима се ствара темељ за њихов даљи развој. Основни циљ едукације запослених у ЈП „Национални парк Ђердап“ је подићи фундаментални ниво знања, мотивисати запослене, освежити постојећа знања, развити свест о потреби учења и стручног усавршавања у циљу квалитетнијег обављања радних задатака. Усавршавање запослених, специјализације, мастер, докторати, али и обуке, тренинзи, радионице, размене стручњака, семинари- представљају средство за остваривање циља едукације. С обзиром на повећан број посетилаца и самим тим потребу за ангажовањем већег броја запослених, пре свега чувара заштићеног подручја, неопходно је организовати обуку за рад са посетиоцима.
- Извршни одбор Унеска је на 209. седници у јулу 2020. Годишњеподржао одлуку Савета Унеска за светске геопаркове и одобрио номинацију Ђердап Унеско геопарка. Ово подручје је прво у Србији добило статус Унеско геопарка на четворогодишњи период. На основу Статута Светске мреже геопаркова, чланство у Светској мрежи геопаркова је обавезно. Сваки члан годишње плаћа чланарину у износу који предлаже Извршни одбор Светске мреже геопаркова, а одобрава Генерална скупштина. Статус геопарка подразумева и учлањење у регионалну, Европску мрежу геопаркова која је под окриљем Унеска. Кроз оваква умрежавања подрстиче се сарадња, размена знања и искуства, формирање заједничких иницијатива и пројеката.
- због нарушавања станишта (антропогени утицај или природне непогоде) могуће су промене у стабилности популација природних реткости. С обзиром да на досадашњим истраженим локалитетима није утврђено присуство популација строго заштићених врста *Crocus banaticus*, *Veronica bachofenii*, *Elatine triandra* и *Ranunculus lingua*, у наредном периоду планира се наставак истраживања на преосталим потенцијалним локалитетима. Праћење станишта и стања врсте *Calluna vulgaris*. Праћење бројности одабраних представника из фамилије орхидеја, очување њихових станишта и утврђивање нових локалитета. Наставак започетих активности на мониторингу орхидеја (*Orchidaceae*), уз бележење свих неопходних параметара који су значајни, како карактеристика станишта, тако и бројност самих орхидеја, стања њихових популација, актуелних и потенцијалних фактора угрожености. Породица орхидеја чије су врсте углавном заштићене и строго заштићене посебно се обрађује. Континуиран мониторинг популације врсте крупноцветна саса *Pulsatilla vulgaris*.
- Успостављање огледне површине на локалитету „Лепенски Вир“ у првом режиму заштите ради мониторинга природне сукцесије заједнице ораха и копривића (*Celto- Juglandetum* Jov. 1967) - „Лепенски Вир“ је први локалитет у Србији где су откривене и описане реликтне врсте и заједнице копривића (*Celtis australis*) и ораха (*Juglans regia*), познате као *Celto-Juglandetum* Jov. 1967. Ради вршења мониторинга природне сукцесије налазишта заједнице ораха и копривића (*Celto-Juglandetum* Jov. 1967) потребно је успостављање огледне површине на локалитету „Лепенски Вир“ у првом режиму заштите као и бележење неопходних параметара карактеристика станишта, утврђивање бројности и стања популације, потенцијалних фактора угрожавања, дигитализација и формирање базе података.
- Картирање и редовно праћење стања популација значајних, ретких и угрожених дрвенастих и жбунастих врста флоре - строго заштићене и заштићене дивље врсте су оне врсте које се, на основу стручних налаза и/или научних сазнања, националних и међународних Црвених листа или Црвених књига, на територији наше земље сматрају ретким, рањивим или угроженим. Ради заштите и очување строго заштићених и заштићених дивљих врста неопходно је спровести мере попут заштита станишта, праћење стања популација врста и чинилаца њиховог угрожавања, нарочито праћење и смањивање утицаја промене климе на високо рањиве врсте и њихова станишта. Због наведених

разлога неопходно је картирање и редовно праћење стања популација значајних, ретких и угрожених дрвенастих и жбунастих врста флоре Националног парка Ђердап, дигитализација и формирање базе података наведених врста: *Taxus baccata* L., *Prunus fruticosa* Pall., *Fagus orientalis* Lysky, *Daphne laureola* L., *Calluna vulgaris* (L.) Hull, *Ilex aquifolium* L.

- Утврђивање присуства, картирање и редовно праћење инвазивне врсте црвеноухе корњаче *Trachemys scripta elegans* - нативни ареал врсте *T. scripta elegans* у централни делови Сједињених америчких држава. Врста је веома популарна као акваријумска врста, а спада у првих 100 врста са високим потенцијалом за ширење на новим стаништима -висок инвазивни потенцијал. Од 2012. бележи се њено присуство у Србији.
- Картирање и праћење приоритетних НАТУРА 2000 (6210*) полу-природних сувих карбонатних травних заједнице и пашњака са фаџијесима жбуњака (*Festuco brometalia*)(* важна станишта орхидеја) - овај тип станишта формирају са једне стране, степске и степолике субконтиненталне травне заједнице (*Festucetalia valesiaca*) а са друге стране, травне заједнице под атлантским или субмедитеранским утицајем (*Brometalia erecti*). Представљају значајна станишта орхидеја и могу се интерпретирати као локалитети који су значајни по једном или више следећих критеријума:
 (а) локалитет представља станиште за велики број различитих врста орхидеја,
 (б) на локалитету се налази веома значајна популација макар једне орхидеје која је веома ретка на националној територији
 (ц) локалитет представља станиште за неколико орхидеја које се сматрају ретким, веома ретким или изузетним на националној територији.

Због наведених параметара неопходно је утврдити карактеристике станишта, утврђивање бројности и стања популације, потенцијалних фактора угрожавања, дигитализација и формирање базе података.

- спровођење активности које подразумева методолошко истраживање фауне птица, нарочито оних врста које представљају приоритете за заштиту према НАТУРА 2000 програму. Евидентирање гнезда птица грабљивица на стаблима у границама Парка. Првог викенда у октобру биће организован „Викенд посматрања птица“.
- Континуирана активност - методолошко истраживање и попис врста птица зимовалица у склопу Међународног цenzуса за птице водених станишта. Током зимског пописа 2021. године забележен је већи број врста и већи број јединки у односу на 2022.годину. Током 2022.године забележено 19 врста, односно 1695 јединки, док је пописом током 2023.године забележено 17 врста и 900 јединке. Укупна бројност за Национални парк „Ђердап“ процењује се на 3000 јединки.
- редован мониторинг утврђених врста водоземаца и гмизаваца, картирање станишта, допуна базе података. Утврђивање стања и на основу добијених података предузимање адекватних мера заштите.
- мониторинг сисара - истраживање стања крупних сисара и крупних месоједа и њиховог међусобног односа у циљу успостављања детаљне базе података, што ће омогућити адекватан мониторинг и предузимање мера заштите (*Cervus elaphus*, *Lynx lynx*, *Ursus arctos*, *Canis lupus*, *Rupicapra rupicapra*). Мониторинг ће се, пре свега, вршити камерама на терену.
- метеоролошке станице - прикупљање и анализа података са локација метеоролошких станица. Станице су постављене на четири локације са којих се прикупљају подаци и врши њихова анализа. Средства су потребна за замену делова, отклањање могућих механичких кварова, сервисирање и отклањање сличних недостатака.
- набавка стручне литературе у циљу усавршавања и ефикасног праћења стања природних вредности (шумарство, орнитологија, херпетологија, ентомологија и др.).
- обнављање ознака спољних граница Националног парка „Ђердап“ и посебно заштићених делова подручја. Годишња претплата на АГРОС мрежу Републичког геодетског завода.
- Мониторинг дебљинског прираста племенитих лишћара НП Ђердап - За свеобухватно и дугорочно сагледавање трендова раста стабала у НП „Ђердап“, потребно је обезбедити базу података које ће омогућити проучавање природе реакције различитих врсте шумског дрвећа на промене станишних услова. У том смислу, постојећу базу података о дебљинском расту стабала на подручју националног парка је потребно допунити информацијама о токовима раста врста шумског дрвећа које нису биле предмет изучавања у претходном периоду.

С обзиром да измењени услови раста услед климатских промена у великој мери могу да угрозе биодиверзитет састојина, посебно је важно проучити реакцију племенитих лишћара, који у том смислу представљају јединствено богатство шумског фонда у НП „Ђердап“. С тим у вези, први задатак у проучавању раста племенитих лишћара јесте формирање квалитетних и довољно дугих

станишних хронологије радијалног прираста. Овакви подаци представљају централну информацију читавог спектра дендрохролошких истраживања.

Хронологије радијалног прираста племенитих лишћара формиране на одговарајући начин у следећој етапи омогућавају да се приступи дендроклиматолошким истраживањима, односно сагледавању како су наведене врсте шумског дрвећа у прошлости реаговала на варијације климатских услова. Квантификовање везе између варијације климе и прираста омогућава напослетку да се изврши реконструкција климатских елемената у периоду када климатска мерења нису постојала, односно да се реализују такозвана палеоклиматозна истраживања. Такође, на основу познавања реакције стабала на климатске услове у прошлости, могуће је у великој мери предвидети механизам реакције у будућности где условима климатских промена.

- Утврђивање биомасе живог и мртвог дрвета као основ за процену количине лагерованог угљеника у најзначајнијим шумама различитог степена заштите у НП „Ђердап“ – Фаза 1 - Да би се квантификовала количина биомасе потребно је најпре установити најпогоднији методолошки приступ за утврђивање ове вишеструко важне структурне карактеристике шумских екосистема. Дефинисањем и документовањем оптималног начин утврђивања биомасе у околностима које владају у НП „Ђердап“, створиће се основ за дугорочни мониторинг овог елемента раста састојина. Утврђивање количине биомасе живог и мртвог дрвета биће реализовано у најзначајнијим састојинама различитог степена заштите и структурног облика. Постављање примерних површина у контрастним састојинским ситуацијама ће омогућити анализу степена сличности и разлика када је у питању количина биомасе живог и мртвог дрвета. У крајњој инстанци ће на основу биомасе живог и мртвог дрвета бити утврђена количина лагерованог угљеника у најзначајнијим шумама у НП „Ђердап“. Добијени резултати ће бити уопштени у одговарајућој мери и картографски представљени у склопу завршног извештаја пројекта.
- Пројекат “Истраживања подземне фауне бескичмењака (Invertebrata) Националног парка Ђердап” и израде идејног решења научно-популарне брошуре о лептирима Националног парка Ђердап - Током 2024. године, тим научника са Универзитета у Београду - Биолошког факултета (проф. др Срећко Ђурчић, др Никола Весовић и сарадници) планира да реализује 12 теренских истраживачких посета Националном парку Ђердап. Циљ ових посета је сакупљање фаунистичког материјала бескичмењака (Invertebrata) из што већег броја подземних локалитета (пећина и јама) и различитих микростаништа у њима, као и евидентирање и фотографисање врста лептира од посебног интереса (ретке, заштићене, угрожене и атрактивне врсте), које насељавају различита отворена станишта. Материјал лептира и других бескичмењака биће прикупљен уз помоћ ентомолошке мреже, кечера, ручном методом и постављањем Барберових клопки. Лептири и други бескичмењаци биће фотографисани директно на терену у њиховим природним стаништима. Сакупљен фаунистички материјал биће анализиран (идентификован и фотографисан) у лабораторији Универзитета у Београду - Биолошког факултета помоћу бинокуларне лупе и светлосног микроскопа. Наведена научна истраживања у Националном парку Ђердап организују се на основу сарадње између Универзитета у Београду - Биолошког факултета и ЈП „Национални парк Ђердап“. Након реализације теренских испитивања, тим сарадника са Универзитета у Београду - Биолошког факултета израдиће идејно решење научно-популарне брошуре о лептирима Националног парка Ђердап, које ће садржати фотографије најзначајнијих представника, кратке црте о њиховој биологији, податке о распрострањености и значају, као и занимљивости везане за поједине врсте. Извештај о спроведеним истраживањима подземне фауне бескичмењака Националног парка Ђердап и идејно решење научно-популарне брошуре о лептирима Националног парка Ђердап биће достављени управљачу у договореном року.
- Пројекат EX SITU Конзервација генетичких ресурса балканског китњака на подручју Националног парка Ђердап - фаза I
- У циљу дугорочног очувања и унапређења еколошке адаптабилности и еволутивног потенцијала популације балканског китњака (*Quercus petraea* subsp. *dalechampii* Ten.) у НП Ђердап потребно је започети спровођење адекватних мера Ex situ конзервације. Издвојена и анализирана тест стабла у оквиру пројекта „ПРОЦЕНА СТАЊА ГЕНЕТИЧКИХ РЕСУРСА БАЛКАНСКОГ КИТЊАКА НА ПОДРУЧЈУ НП ЂЕРДАП И ПРЕДЛОГ МЕРА ЗА ЊИХОВУ КОНЗЕРВАЦИЈУ“ ће бити извор репроматеријала за подизање објекта Ex situ конзервације. Са издвојених тест стабала ће се сакупити одговарајућа количина семена на коме ће се извршити све неопходне анализе квалитета и здравственог стања. Семе ће бити посејано одвојено по тест стаблима са циљем производње садница различитих линија полусродника лужњака. У расаднику ће се током развоја примењивати одговарајуће мере неге и заштите како би се произвеле саднице задовољавајућег квалитета. На

произведеним садницама ће се извршити одговарајуће анализе квалитета садног материјала и проценити потенцијал генетичких ресурса у најранијим фазама развића. Спровођење предложених мера на очувању и унапређењу стања генетичких ресурса балканског китњака у НП Ђердап је дугорочног карактера и има за циљ очување и опстанак стабилних састојина овог шумског комплекса у будућности.

- Анализа генетичког диверзитета и предлог мера за конзервацију расположивог генофонда строго заштићене реликтне врсте *Ilex aquifolium* L. на подручју Националног парка „Ђердап“. Циљ пројекта је проучавање еколошких услова у којима се појављују реликтне дрвенасте врсте на подручју Националног парка Ђердап, врсте фитоценоза које изграђују, мапирање граница распрострањења и процена будућности. Подручје Националног парка Ђердап се одликује веома специфичним еколошким условима. У геолошкој грађи подједнако учешће имају силикатне и кречњачке стене. Умереноконтинентална клима модификована је у интеракцији са осталим еколошким факторима у специфичну микроклиму Ђердапа. Еколошки и флористички посебно је занимљив део националног парка који је изграђен од кречњачке подлоге где доминирају карстни облици рељефа (кречњачке клисуре, кањони, дубоке увале, широке заклоњене изворишне челенке, јако купирани терени). Ђердапска клисура је један од најзначајнијих рефугијума заједница реликтних дрвенастих врста Србије. Заклоњеност од деловања екстремне климе, повећана релативна влажност ваздуха, појава различитих земљишних комбинација на кречњачкој подлози, односно специфична констелација станишних фактора представљају кључ за очување реликтних заједница.
- Мониторинг Евроазијског риса (*Lynx lynx* L.) на подручју Националног парка Ђердап - Једна од кључних мера и активности на управљању природним вредностима представља праћење стања популација ретких и угрожених врста фауне Националног парка Ђердап. Евроазијски рис (*Lynx lynx* L.) у Србији представља ретку и угрожену врсту и према националном законодавству врста се налази у прилогу један - Строго заштићене дивље врсте биљака животиња и гљива. I-III, Рез 6; 4-II/IV. Важећи закони, програми заштите и стратегије развоја које се односе на проблем заснивају се на застарелим подацима који нису прикупљани савременим методама истраживања. Неопходно је да примена наведених закона на свим инстанцама буде прилагођена системски прикупљеним информацијама на основу признате методологије која се примењује у остатку Европе, и формирање законских регулатива и прописа на основу најновијих информација о стању популације Евроазијског риса у Србији.
- Мониторинг две изузетно ретке и угрожене врсте маховина (*Taxiphyllum densifolium*, *Encalypta spathulata*) у Европи на подручју Националног парка Ђердап - Национални парк Ђердап је станиште две изузетно ретке и угрожене врсте маховина у Европи и то *Taxiphyllum densifolium* (EN) и *Encalypta spathulata* (VU). Обе врсте јављају се у Србији, и то прва на три локалитета од којих је један у НП Ђердап (у читавој Европи је позната са 16 локалитета), а друга на два локалитета од којих је један такође у НП Ђердап. Није познато какво је стање популација ових осетљивих таксона и мониторинг је неопходан. Осим тога *Encalypta spathulata* се јавља и ефемерно током влажних сезона и има кратак животно циклус, па је веома тешко пронаћи је. У циљу адекватних мера заштите пре свега у условима климатских промена, предлаже се вишегодишњи мониторинг популација у циљу увођења адекватних мера заштите, али и *Ex Situ* конзервације у оквиру CBD конвенције обиром да се готово петина укупне европске популације налази у Србији.
- Мониторинг орхидеја Националног парка Ђердап - Истраживање обухвата мапирање орхидеја на терену и израду карата распрострањења, базе података са прегледом локалитета распрострањења сваког таксона са прецизно одређеним координатама, надморском висином и типом станишта. Утврђивање фактора угрожавања као и одређивање предлога мера заштите и конзервационих приоритета.

Управљање културно-историјским вредностима

На подручју обухваћеним Просторним планом подручја посебне намене Националног парка „Ђердап“ непокретно културно наслеђе чине 42 непокретна културна добра – непокретна културна добра од изузетног значаја, регистрована непокретна културна добра, заштићена културна добра, евидентирана и идентификована добра. При том су Тврђава Голубац, Лепенски Вир, Трајанова табла и утврђење Диана непокретна културна добра од изузетног значаја.

Праисторијски локалитет Лепенски Вир и Тврђава Голубац имају управљаче након проглашења за туристички простор и то су Управљач туристичког простора Лепенски Вир ДОО Бољетин и ДОО за развој

туризма Тврђава Голубац. НКД од изузетног значаја Лепенски Вир и Тврђава Голубац и њихова заштићена околина штите се, уређују и користе у складу са донетим плановима детаљне регулације.

Наставак и завршетак теренских истраживања подручја Националног парка Ђердап и започињање и завршетак теренских истраживања преосталог подручја Геопарка Ђердап. Наставак рекогносцирања терена по методологији ЕУ, прикупљање карата, наставак израде фото-документације и архитектонског снимања у циљу израде монографије Атласа народног градитељства Геопарка Ђердап. Упоредо са теренским истраживањем за потребе Атласа, вршило би се истраживање и прикупљање документације за израду наведене монографије. Истраживања су фазна и планирана за период 2024-2024.год.

Мере и активности на управљању природним ресурсима

Ради реализације задатака на заштити и управљању природним ресурсима неопходно је:

- обезбедити основне податке о стању појединих елемената природних ресурса, као стручне основе за доношење дугорочних развојних одлука;
- очувати аутохтоност дендролошког састава шума;
- усмерити све активности на заштиту ловне и риболовне фауне;
- изградити и спроводити управљачка докумената.

Задаци и активности на заштити и управљању шумама

План гајења шума Националног парка „Ђердап“ за 2024.годину

План гајења шума представља поступак стручног и планског спровођења мера обнављања, неге и подизања нових шума, као и производњу шумског репродуктивног материјала. Овај план је строго условљен издвојеним зонама заштите. Планом гајења шума предвиђени су шумско-узгојни радови који представљају основу унапређења шумског фонда и проширења шумских ресурса Националног парка „Ђердап“. План гајења шума Националног парка „Ђердап“ за 2024. годину приказан је у табели број 16.

Табела бр 1 План гајења шума за 2024. годину

р.б.	врста рада	јед. мере	количина	планска цена радова по (дин/ха)	укупна вредност рада (дин)	субвенције МПШВ - Управа за шуме (дин)	Сопствена сретства (дин)
1	2	3	4	5	6 (4*5)	7	8
<i>Пренето из плана гајења шума за 2023.годину</i>							
1	Прореде у високим састојинама	ha	137,33	860,00	118.103,80	0,00	118.103,80
2	Прореде у изданаџним састојинама	ha	121,69	1.433,33	174.421,93	0,00	174.421,93
3	Обнављање природним путем оплодним сечама	ha	216,21	860,00	185.940,60	0,00	185.940,60
4	Попуњавање прир. обнов. површи. садњом *	ha	2,18	230.000,00	501.400,00	0,00	501.400,00
5	Попуњавање вештачки обн.повр. садњом *	ha	0,69	230.000,00	158.700,00	0,00	158.700,00
6	Чишћење у младим природним састојинама	ha	0,51	46.000,00	23.460,00	17.850,00	5.610,00
7	Осветљавање подмлатка ручно	ha	52,78	46.000,00	2.427.880,00	0,00	2.427.880,00
8	Окопавање и прашење у културама	ha	4,84	37.000,00	179.080,00	0,00	179.080,00
укупна вредност пренетих радова			536,23		3.768.986,33	17.850,00	3.751.136,33
<i>Ново по плану гајења шума за 2024.годину</i>							
1	Прореде у високим састојинама	ha	282,31	860,00	242.786,60	0,00	242.786,60
2	Прореде у изданаџним састојинама	ha	243,60	1.433,33	349.159,19	0,00	349.159,19
3	Обнављање природним путем оплодним сечама	ha	466,66	860,00	401.327,60	0,00	401.327,60
4	Чишћење у младим природним састојинама	ha	17,23	46.000,00	792.580,00	603.050,00	189.530,00
5	Окопавање и прашење у културама	ha	7,20	37.000,00	266.400,00	0,00	266.400,00
укупна вредност нових радова			1.017,00		2.052.253,39	603.050,00	1.449.203,39
<i>Укупан план гајења шума за 2024.годину</i>							
1	Прореде у високим састојинама	ha	419,64	860,00	360.890,40	0,00	360.890,40
2	Прореде у изданаџним састојинама	ha	365,29	1.433,33	523.581,12	0,00	523.581,12
3	Обнављање природним путем оплодним сечама	ha	682,87	860,00	587.268,20	0,00	587.268,20
4	Попуњавање природно обновљених површи. садњом *	ha	2,18	230.000,00	501.400,00	0,00	501.400,00
5	Попуњавање вештачки обн.повр. садњом *	ha	0,69	230.000,00	158.700,00	0,00	158.700,00
6	Чишћење у младим природним састојинама	ha	17,74	46.000,00	816.040,00	620.900,00	195.140,00
7	Осветљавање подмлатка ручно	ha	52,78	46.000,00	2.427.880,00	0,00	2.427.880,00
8	Окопавање и прашење у културама	ha	12,04	37.000,00	445.480,00	0,00	445.480,00
укупна вредност планираних радова у 2024.год			1.553,23		5.821.239,72	620.900,00	5.200.339,72

Планом гајења шума Националног парка „Ђердап“ за 2024.годину су предвиђене веће јединичне цене радова на гајењу шума, у односу на претходну годину, како би се превазишао проблем недостатка радне снаге.

Заштита и унапређење стања шумских екосистема Националног парка „Ђердап“

План заштите шума чини систем мера и активности које се спроводе ради спречавања, сузбијања и отклањања последица штетног деловања биљних болести, инсеката, глодара, дивљачи, стоке, човека, пожара, других елементарних непогода, као и других биотичких и абиотичких чинилаца.

Заштита шума Националног парка „Ђердап“ трајан је и основни задатак у оквиру обављања редовне делатности унапређења стања, неге, заштите и уређења.

Сви негативни чиниоци који делују на овај комплекс морају се пратити, контролисати и у случају јачег негативног дејства, одмах стручним деловањем елиминисати.

У циљу заштите шума од пожара предузимају се следеће мере:

- пропаганда и едукација локалног становништва и локалне самоуправе уз указивање на штетно деловање пожара, забрану ложења ватре на отвореном, обавезна дежурства приликом паљења пољопривредних површина у близини шуме.
- свакодневни обиласци терена, а посебно у критичном периоду, ради уочавања настанка пожара и хитног предузимања мера локализовања и гашења пожара.
- успостављање система, службе праћења и обавештавања о стању на терену.
- одржавање путева и влака који служе и као противпожарне пруге.

Сви облици заштите, због угрожености комплекса, представљају планску и јединствену целину, уз уважавање специфичности планираних мера у појединим деловима комплекса на које се односе. У табели број 17 приказан је План заштите шума Националног парка „Ђердап“.

Табела бр 2 План заштите и унапређење шумских екосистема за 2024. годину

р.б.	врста рада	јед. мере	кол.	дин./ јед. мере	вредност радова(дин)
1	2	3	4	5	6 (4*5)
1	узорковање гранчица - контр. број. мрзоваца	ком	930,00	5,00	4.650,00
2	мет. преб. гусе. на 1000 лис. - контр. број. раних храстових де	ha	360,00	550,00	198.000,00
3	утврђивање бројног стања јајних легала губара	ha	360,00	550,00	198.000,00
4	вршење пропаганде путем медија	ком	60,00	110,00	6.600,00
5	постављање табли обавештења	ком	24,00	1.100,00	26.400,00
укупна вредност радова					433.650,00

У основама за газдовање шумама, предвиђене мере заштите (снимање, праћење појаве сушења по степену, интензитету и правцу ширења, противпожарна заштита, мере пропаганде и мониторинг штеточина ентомолошког и фитопатолошког порекла) спроводиле су се у 2023. години на целокупној површини газдинских јединица и планирају се за спровођење у 2024.години.

План шумских саобраћајница Националног парка „Ђердап“

Шумске саобраћајнице су услов за квалитетно, економично и рационално газдовање шумским ресурсима. Шумске саобраћајнице служе за извођење биолошких радова, заштиту шуме од абиотичких и биотичких фактора, заштиту од пожара и искоришћавање шума и осталих шумских ресурса. Посебно је важно истаћи чињеницу да се путеви Националног парка „Ђердап“ користе и за задовољавање потреба становништва у руралним подручјима и привреде на подручју Парка.

Реализација планираних радова на изградњи шумских саобраћајница дата је у Табели 18. Табела бр 3 План и остварење плана шумских саобраћајница за 2023.г. са планом за 2024.г.

р.б.	врста рада	план за 2023.год	реализација плана за 2023. год	план за 2024.год
1	2	3	4	5
1	Чишћење тракторских влака	28,70	24,46	45,90
2	Чишћење меког камионског пута	53,40	114,20	54,91
3	Рек. тв. кам. пута са насипањем и изградњом уздужних канала	5,60	0,00	2,00
3	Рек. меког кам. пута	0,20	8,52	0,00
4	Изградња меког кам. пута	1,00	0,48	0,00
4	Изградња тракторских влака	44,95	28,57	52,06
5	Насипање меког кам.пута	1,00	3,90	7,00
6	Одржавање путног појаса	25,30	20,43	29,60
Укупно по km		160,15	200,56	191,47
		план за 2023.год	реализација плана за 2023. год	план за 2024.год
1	Уградња пропуста (метара)	60,00	0,00	36,00
Укупно по t		60,00	0,00	36,00
укупна вредност радова		220,15	200,56	227,47

Планирање и уређивање шума

ЈП „Национални парк Ђердап“ посебну пажњу придаје изради планских докумената који су основ за успешно обезбеђивање интегралног газдовања шумама. У складу са Законом о шумама („Сл. гласник РС“ број 30/2010, 93/2012, 89/15 и 95/2018- др.закон) у делу „Важење основе и програма“ и чланом 27: „Нова основа, односно програм почиње да важи пошто истекне рок важења претходне основе, односно програма.” и „Нова основа, односно програм доноси се најкасније шест месеци после истека рока важења претходне основе, односно програма“, Јавно предузеће "Национални парк Ђердап" Доњи Милановац У 2024.г. Предузеће ће спровести одређене теренске радове (фарбање граница, издвајање и опис станишта и састојина) у служби израде Основе газдовања шумама за ГЈ „Чезава“ у 2025.години..

План искоришћавања шума Националног парка „Ђердап“

План искоришћавања шума урађен је на основу Посебних основа за газдовање шумама Националног парка „Ђердап“ и Извођачких пројеката газдовања шумама за 2023.годину.

Спровођење мера гајења и заштите дивљачи утврђених годишњим планом газдовања ловиштем „Ђердап“

Мерама гајења и заштите дивљачи по годишњем плану газдовања ловиштем Ђердапа, предвиђено је да се у ловиште изнесе Набавка хране за прихрану дивљачи (40t кукуруза у зрну, 5t соли и 20t сточне репе). Предвиђена је и набавка овса и пшенице за сетву.

Техничко опремање службе ловства

Опремање и набавка неопходне опреме за рад службе ловства ради ефикаснијег обављања посла, пре свега контроле штета од дивљачи. Планира се набавка оптичких нишана са носачима, аутоматских хранилица са акумулаторима, пуњачима, носачима и бурадима, набавка двогледа и камера за контролу дивокоза.

Пројекат „Репроцентар дивљих свиња „Лубница“ у ловишту „Ђердап“

У циљу очувања квалитета популације, побољшања туристичке понуде и смањења штете од дивљачи, Ловном основом ловишта „Ђердап“ предвиђено је оснивање репроцентра у коме би се дивља свиња

репродуковала у контролисаним условима при чему би овде произведене свиње служиле за побољшање ловно – туристичке понуде. У 2024.години планира се текуће одржавање репроцентра.

Уређивање и одржавање ловишта

Замена лексана сендвич панелима у ловачкој кући као и замена прозора, обележавање ловишта, одржавање сервера и камера за контролу ловишта, замена термоизолационих панела хладњаче и набавка трактора.

Управљање риболовним подручјем и риболовном фауном

Доношење годишњег Плана управљања рибарским подручјем „Ђердап“, праћење стања и бројности врста риболовне фауне, праћење количине изловљене рибе, заштита посебних станишта риба, спашавање риба и рибље млађи са плавног подручја, истраживање рибљег насеља притока Дунава у сарадњи са Биолошким факултетом Универзитета у Београду.

Мере и активности у области научно-истраживачког и образовног рада

Научна истраживања на Ђердапу нису стратешки дефинисана, не постоји квалитативна и квантитативна анализа по приоритетним областима. Потребно је дефинисати и објединити све научне активности које се реализују на подручју Националног парка „Ђердап“ као и научне интересе, носиоце истраживања и капацитете заинтересованих установа које су спроводиле, спроводе и планирају спровођење истраживања на подручју Националног парка „Ђердап“. На подручју Националног парка „Ђердап“ током 2024.године вршиће се следећа истраживања:

-Истраживања у оквиру израде докторске дисертације о екологији шумског гуштера *Darevskia praticola* - Институт за биолошка истраживања „Синиша Станковић“

-Мониторинг шумске корњаче *Testudo hermanni* на подручју Ђердапа - Институт за биолошка истраживања „Синиша Станковић“

-Истраживања у оквиру пројекта „Еволуција у хетерогеним срединама: механизми адаптација, биомониторинг и конзервација биодиверзитета“ – истраживање одлика популација аутохтоних поточних пастрмки слива Дунава на подручју Ђердапа – Биолошки факултет Београд

-Спелеолошка истраживања – Географски институт „Јован Цвијић“, Академски спелеолошко-алпинистички клуб

-Истраживање дневних лептира - Биолошки факултет Београд

-Истраживање подземног света Националног парка Ђердап – Биолошки факултет Београд

Већина научних институција не доставља план истраживања у току израде Програма управљања, већ се истраживања најављују током године, па самим тим горе наведена представљају само она која су најављена Управљачу.

Мере и активности у области планирања, изградње и уређења подручја

Мере и услови

Планирање, изградња и уређење подручја засниваће се на следећим мерама и условима:

- Обавезна примена законских норми везаних за израду детаљне анализе утицаја објеката и радова на животну средину;
- Заштита посебних природних и културно-историјских вредности;
- Обележавање заштићеног подручја.

Активности

Спровођење одредница Просторног плана подручја посебне намене Националног парка „Ђердап“

У сарадњи са Заводом за заштиту природе кроз редовне консултације решаваће се предмети од значаја за развој подручја Националног парка „Ђердап“ у складу са одредницама ППППН Националног парка „Ђердап“. У склопу редовних активности издају се услови за коришћење простора према усклађености са ППППН и Програмом управљања Националним парком „Ђердап“.

Активности на изради урбанистичких планова

Праћење јавних увида урбанистичких планова и активно учешће у изради истих. Приоритет ће представљати планови за локалитете унутар граница Националног парка.

Активности на обележавању подручја, изградњи и одржавању пешачких стаза и видиковца

Постављање информативних, упозоравајућих и промотивних табли у Парку. Обнављање планинарске маркације планинарских стаза у сарадњи са локалним планинарима, као и одржавање мобилијара на пешачким стазама. Редовно одржавање и чишћење стаза.

Санација сметлишта

Предвиђена је санација сметлишта на подручју Националног парка „Ђердап“, на територији општина Кладово, Мајданпек и Голубац. Санација сметлишта спровешће се у сарадњи са општинским комуналним предузећима.

Активности на обележавању подручја, изградњи и одржавању мобилијара за објекте геонаслеђа у Ђердап Унеско геопарку, обележавању Карпатског подручја, обележавање подручја РАМСАР.

На територији Геопарка Ђердап у оснивању, евидентиранасу 63 објекта геонаслеђа и 33 објекта културно-историјског наслеђа. С обзиром да се највећи део поменутих објеката налази на територији Националног парка „Ђердап“, а у складу са препорукама Унеско Глобалне мреже геопаркова, потребно је обележити их на одговарајући начин односно информативним и промотивним таблама и мобилијаром. Подручје Ђердапа је од 2020.године уврштено у РАМСАР-ско подручје, као значајно влажно подручје и као такво неопходно је спроводити активности на заштити и обележавању подручја. Подручје по Рамсарској конвенцији обухвата Национални парк Ђердап и подручје „Врбице“ као зимовалиште и гнездилиште птица мочварица и птица које су везане исхраном за влажне ливаде, баре и друге површине под водом.

Имплементација коришћена обновљивих извора енергије – соларних светиљки и пратеће опреме за потребе објеката Националног парка Ђердап

Основна потреба укључивања обновљивих извора енергије за свакодневно коришћење у објектима националног парка Ђердап (набаква солара и пратеће опреме са монажом исте).

Израда Извођачких пројеката за изградњу мултифункционалог објекта „Видиковца – Кула Ђердап“ „Времеплов Националног парка Ђердап“ у Доњем Милановцу

Основна идеја изградње „Видиковца – куле Ђердап“ Националног парка Ђердап, у оквиру Управне зграде у Доњем Милановцу а која је предвиђена у Архитектонско-грађевинском пројекту Управне зграде у Доњем Милановцу, јесте вишезначна и то:

- Просторни и визуелни идентитет (појачан визуелни идентитет, препознатљивост и видљивост Националног парка Ђердап)
- Симбол (на Дунаву управног седишта Националног парка Ђердап)
- Едукације (кроз сталну поставку ВРЕМЕПЛОВ природне, културне, историјске и туристичке баштине Националног парка Ђердап)
- Видиковца (на висини од 23-26 метара омогућено атрактивно посматрање околине)
- Безбедност (боља безбедност и осматрање просторних ексистената)
- Инсталације (постављање различитих мерних инструмената у функцији мониторинга климе, ваздуха, регистровање пожара и друго).

Поправка платформи на видковцима Плоче и Ковилово

Ради безбедности посетилаца, потребно је поправити и ојачати постојеће платформе на видковцима Плоче и Ковилово.

Одржавање мобилијара, табли и продајних објеката

Активности на одржавању мобилијара, табли и продајних објеката у току године.

Промоција вредности заштићеног подручја

Мере и услови

Заштићена природна добра спадају у најактуелније савремене туристичке дестинације. Потенцијалне користи од туризма у заштићеним подручјима се првенствено односе на заштиту природног и културног наслеђа и економско благостање.

У Националном парк „Ђердап“, на релативно малом географском простору, формирао се мозаик вредних природних и културних ресурса од кључног значаја за развој атрактивних туристичких производа, који добијају све већи значај и приоритет у свим плановима развоја.

Смернице за развој одрживог туризма

Национални паркови као заштићени простори, могу допринети привреди и друштву кроз генерисање прихода и отварање нових радних места, истраживање и мониторинг, едукацију, рекреацију и туризам. Светска туристичка организација одрживи туризам дефинише као начело које задовољава потребе туриста и потребе туристичке дестинације, а истовремено штити и повећава туристичке могућности за потребе будућих генерација, задовољава потребе данашњих туриста и регије домаћина и штити и увећава развојне потенцијале.

Промоција и популаризација вредности НП Ђердап спроводиће се кроз различите промотивне активности, сарадњу са медијима, издавање пропагандног материјала, научно-популарних публикација, сајамске наступе и манифестације, сарадњу са образовним и установама културе, спровођење еколошких и едукативних радионица.

Задаци на развоју културно-образовних информативно-пропагандних активности

Одржавање презентација туристичких садржаја Националног парка „Ђердап“ и Ђердап Унеско геопарка Заједно са свим заинтересованим странама у области туризма наставиће се спровођење активности везаних за промовисање туристичких садржаја користећи приступ који у себи садржи мере одрживог развоја и то кроз: медије (стални контакт са туристичким новинарима, конференције за новинаре) затим путем студијских путовања за туристичке новинаре, блогере, професионалне фотографе, представнике туроператора и туристичких агенција, мултимедијалне презентације у установама, институцијама, већим градским центрима, организовања фото сафарија и слично.

Сајамски наступи

Основни циљ наступа на сајмовима туризма је представљање вредности и садржаја туристичког одређишта, представљање постојећих и нових облика понуде, упознавање са конкуренцијом, пословно повезивање са партнерима, информисање потенцијалних посетилаца, али истовремено и ослушкивање све комплекснијих захтева туристичке тражње. У циљу рационализације трошкова, планирају се заједнички наступи са туристичким организацијама и другим актерима на сајмовима који за тему имају туризам: Међународни сајам туризма у Београду (фебруар 2024. године), Сајам туризма у Новом Саду (октобар 2024. Године).

Културно-образовне активности и манифестације

Културно-образовне активности пружају подршку очувању, ревитализацији и промоцији баштине и јачању свести о културним и природним вредностима и у функцији су развоја туризма, зато ће ЈП „Национални парк Ђердап“ спроводити културно-образовне активности у сарадњи са музејима, центрима за културу и другим институцијама, невладиним организацијама, удружењима грађана и другим заинтересованим странама, као и учествовати и организовати различите изложбе и манифестације. У циљу представљања вредности Унеско Геопарка Ђердап широј јавности, планира се представљање изложбе „Путовање кроз први и за сада једини геопарк у Србији“ у местима у којима није било до сада.

Едукација и интерпретација

Едукација и интерпретација у Националном парку „Ђердап“ представљају једно од главних оруђа заштите природних и културних вредности. Едукацијом се развија осећај поштовања према природним и културним вредностима, увиђа се значај њиховог очувања, али се и скреће пажња на могуће претње. У Националном парку „Ђердап“ едукација је примарно усмерена на децу, али и на посетиоце и локално становништво како би се развио партнерски однос у заштити природе. Један од видова промоције кроз едукативне активности је обележавање значајних еколошких датума са ученицима основних школа и предшколских установа и Центрима за културу на подручју Националног парка „Ђердап“. У плану за 2024. годину је обележавање следећих еколошких датума: Дан шума (21. март), Дан заштите природе (11. април), Дан планете Земље (22. април), Дан Карпатских паркова (23. мај), Дан заштите животне средине (5. јун), Дан Дунава (29. јун), Недеља геопаркова (прва половина јуна), Дечја недеља (прва недеља октобра).

Планом за 2024. годину предвиђен је и наставак едукативног рада са члановима Секције младих чувара природе ОШ „Вук Караџић“ Доњи Милановац, ОШ „Вук Караџић“ Кладово, као и Секције малих чувара Установе за децу „Марија Мунћан“ Мајданпек. Циљ едукативног рада је подизање нивоа свести о значају

очувања природе, али и активно укључивање младих у процес заштите природе кроз низ тематских радионица, предавања и теренских активности.

Штампа едукативног материјала

За успешну реализацију едукативних активности неопходан је квалитетан дидактички материјал. У 2023. години, као вид промоције кроз едукацију, планира се штампање едукативне брошуре строго заштићене биљне врсте Националног парка Ђердап.

Израда текста и фотографија за монографију трчуљци Националног парка Ђердап

У циљу финализовања пројекта четворогодишњег пројекта истраживања трчуљака Националног парка Ђердап и израде монографије са пропратним текстом, неопходни су изласци на терен у циљу фотографисања природних и културних садржаја, ангажовање дрона, селекција о одабир фотографија, израда текста научно популарног карактера за припрему фото изложбе који ће пратити промоцију монографије, израда дизајна и припрема за штампу монографије. Монографија се издаје у циљу презентације, популаризације, едукације Националног парка Ђердап.

Задаци и активности на развоју одрживог туризма

Заштићена природна добра спадају у најактуелније савремене туристичке дестинације. Везе и односи између заштићених природних добара и туризма су толико ојачале да се све више користи термин туристичка заштита природе. Организација туризма у заштићеним природним добрима је комплексан задатак, што ове туристичке дестинације чини веома специфичним. На основу концепције развоја подручја посебне намене Национални парк „Ђердап“ приоритет је остваривање заштите, презентације и одрживог коришћења заштићених и предвиђених за заштиту природних вредности којима се обезбеђује еколошки јавни интерес, омогућава развој локалних заједница и стварају услови за одмор, рекреацију, едукацију и уживање посетилаца.

Управљање посетиоцима

Управљање посетиоцима у 2024.години спроводиће се у складу са Планом управљања посетиоцима Националног парка Ђердап. У циљу очувања ресурса и могућности да сваки посетилац на квалитетан начин доживи природу у Националном парку „Ђердап“ спроводиће се стални надзор над бројем посетилаца како би се проценили или минимизирали негативни утицаји и пратити број посетилаца и њихово задовољство путем анкете ради формирања базе података и отклањања потенцијалних недостатака. Побољшању квалитета и разноврсности допринеће се и истраживањем тржишта и праћењем туристичке тражње.

Наставак сарадње са туристичким агенцијама и крузер компанијама

ЈП „Национални парк Ђердап“ наставиће већ успостављену вишегодишњу сарадњу са више агенција из Србије и иностранства, као и са крузер компанијама које су претходних година организовано доводиле групе посетилаца и обилазак Националног парка „Ђердап“ уврстиле у своје програме путовања. Радиће се и на успостављању сарадње са другим рецептивним агенцијама и туроператерима заинтересованим да посету Националног парка „Ђердап“ уврсте у своју понуду.

Консултантске услуге за израду карте Ђердап Унеско геопарка

Карта Ђердап Унеско геопарка пружиће информације о територији геопарка, његовим границама, објектима геонаслеђа, али и другим природним и културним вредностима.

Побољшање постојећих и развијање нових производа с нагласком на активни одмор

Осмишљавање садржаја који одговарају потребама и интересовањима различитих циљних група, а део њих биће прилагођен особама са посебним потребама, радиће се и током 2024. године у циљу квалитативног побољшања постојећих и развијања нових, иновативних, савремених и туристичких производа усклађених са капацитетом животне средине и туристичком тражњом (тематске туре, тим билдинг, геотуре и сл). Сви туристички производи ЈП „Националног парка Ђердап“ биће утемељени на могућности стицања богатих и јединствених искустава упознавањем Националног парка „Ђердап“, јединственим природним феноменима, очуваној природи и едукацији.

Учешће на обукама и међународним састанцима Европске и Светске мреже геопаркова

Светска мрежа геопаркова подстиче сарадњу међу геопарковима широм света. Сарадњом геопаркови постају препознатљиви, повећава се значај очувања геонаслеђа, подстиче се размена знања, искустава и примера добре праксе. Обуке о геопарковима имају за циљ да полазници оснаже и прошире знање о управљању геопарковима, одрживом развоју, али и да успоставе контакт и сарадњу са полазницима из других геопаркова.

Сарадња са планинарским друштвима

Препознајући важност добре сарадње управљача заштићеног подручја и планинарских друштава, а све у циљу бољег очувања Националног парка „Ђердап“ и квалитетног одржавања пешачких стаза, ЈП Национални парк Ђердап сарађиваће са планинарским друштвима која функционишу на подручју Националног парка Ђердап на усмеравању посетилаца и означавању планинарских и шетних стаза планинарском маркацијом.

Рекламне и пропагандне активности

Неопходне су рекламне и пропагандне активности у функцији стварања позитивног имица и представљања Националног парка „Ђердап“ ради бољег позиционирања на туристичком тржишту, као и одрживог развоја. С обзиром на константан пораст броја посетилаца, неопходно је обезбеђење различитих информативно-пропагандних материјала којим се промовишу туристичке, природне и културне вредности, штампане публикације у већем тиражу, аудио и видео промотивни материјали, рекламни материјали чија је функција промовисање бренда Националног парка „Ђердап“ и Ђердап Унеско геопарка.

Одржавање веб сајта Националног парка „Ђердап“ и Геопарка „Ђердап“

Веб сајт као важна маркетиншка компонента Предузећа пружа информације и привлачи својим професионалним графичким изгледом, модерним дизајном и садржајем. Нови веб сајт омогућава једноставно коришћење, читање и кретање, као и оптимизовано приказивање, односно посетиоци могу да му приступе са било ког уређаја без губитака на пољу естетике и професионалног изгледа.

Израда мобилне апликације Националног парка Ђердап

Мобилне апликације су један од најкоришћених медијских канала данас. Њихов потенцијал препознат је у многим привредним гранама, па и у туризму. Савремени посетиоци користе интернет као примаран извор информација приликом планирања путовања, али и током његове реализације. С обзиром на то да се туристи све радије одлучују да своје време проводе у природи и да радо прихватају прилику за додатно информисање и едукацију о дестинацијама које посећују, указује се потреба за коришћењем оваквог вида информисања и комуникације и у заштићеним подручјима.

Израда материјала (налепница на фореку) за изложбу фотографија

Ради презентовања вредности и активности Националног парка и Геопарка Ђердап кроз изложбе фотографија, планира се израда налепница на фореку и постављање на постојећим паноима који би се налазили у пешачкој зони Доњег Милановца.

Израда налепница (стикера) за Вибер апликацију

Вибер је једна од најчешће коришћених комуникационих платформи, а популарност налепница (стикера) иде у корак са популарношћу саме апликације. Стикери или налепнице представљају ефикасан маркетиншки алат. Нису наметљиви, а њихово коришћење доприноси промовисању одређеног бренда. Налепнице које брендови нуде морају бити забавне и корисне за кориснике како би их поделили са другима. Као резултат, корисници користе идентитет и стил брендова у својој комуникацији, што резултира препознатљивошћу и лојалношћу бренда кроз емоционалну везу и позитиван имиџ бренда — најмоћнији маркетиншки инструменти.

Сарадња

Како би се дошло до жељеног понашања локалних заједница, посетилаца, локалне власти, НВО, образовних институција и медија, рад у области подизања свести и знања о природним и културним вредностима Националног парка „Ђердап“ треба да буде константан и континуиран.

Сарадња и партнерство са локалним становништвом

Локалну заједницу, као корисника природних ресурса Парка, треба мотивисати да ресурсе користи уз поштовање заштите целокупног биодиверзитета заштићеног подручја. Сарадњом треба постићи да локално становништво види заштићено природно добро као јединствено добро које има и економску вредност. Стога је од великог значаја упутити локално становништво у могућности бенефита живота у заштићеном подручју и на тај начин допринети вредновању биодиверзитета.

Савет корисника Националног парка Ђердап је основан у циљу пружања могућности за остваривање интереса локалног становништва и корисника заштићеног подручја. Савет корисника чине представници локалних самоуправа, организација и удружења чија се активност одвија на подручју Националног парка.

Укључивање локалног становништва у манифестације и акције које организује ЈП „Национални парк Ђердап“:

- Сарадња са установама (предшколске и школске установе, ловачка удружења, спортски клубови, установе културе) и локалним становништвом кроз донације, а у циљу побољшања сарадње и очувања вредности Националног парка „Ђердап“.
- Сарадњом и успостављањем партнерства Ђердап Унеско геопарка и локалне заједнице треба подстаћи одрживи економски развој подручја Ђердап Унеско геопарка. Ђердап Унеско геопарк пружа могућности за оснивање нових предузећа и отварање нових радних места, стручне обуке и укључивање локалног становништва у промоцију наслеђа геопарка, ширење туристичке понуде и услуга и сл.

Сарадња са невладиним организацијама

Невладине организације и удружења грађана могу бити значајан партнер у реализацији програма ширења свести становника локалних заједница и њиховој мотивацији за укључивање у очување биодиверзитета и одрживо коришћење ресурса у циљу обостране користи. У 2024. години наставиће се сарадња са НВО сектором (Млади истраживачи Србије, WWF Србија, Друштво за заштиту и проучавање птица Србије, добровољна ватрогасна друштва са територије Парка и др.).

Међународна сарадња

Национални парк „Ђердап“ Доњи Милановац ће и у 2024. години наставити активности (чланарине, семинари, годишње скупштине) на успостављању и развијању сарадње са међународним институцијама и заштићеним подручјима и то:

- Активности у циљу успостављања сарадње са геопарковима из Хрватске, Словеније, Румуније и других земаља окружења. Учесће на годишњој Конференцији Геопаркова;
- Активности у циљу наставка сарадње у оквиру Карпатске мреже заштићених подручја – наставак сарадње започет у оквиру пројекта BIOREGIO CARPATHIANS;
- Активности у циљу наставка сарадње у оквиру Динарског лука – мреже заштићених подручја;
- Наставак сарадње са Парком природе „Копачки рит“, Хрватска, у складу са потписаним споразумом о сарадњи;
- Наставак сарадње са Дунавским центром за компетенцију;
- Сарадња са Националним парком „Сила“, Италија, у складу са потписаним споразумом о сарадњи;

Међународни пројекат Danube GeoTur Plus

Данубе ГеоТоур Плус надовезује се на успостављену сарадњу Дунавских геопаркова, остварене резултате првог пројекта Данубе ГеоТоур. ПАРТНЕРСТВО се састоји од 11 партнера из 10 земаља. ТУКЕ (СК) делује као истраживачки партнер, ЦТМК (БиХ) као партнер у образовању и социјалној инклузији, 7 ПП управља сертификованим УНЕСКО ГЕОПАРКОВИМА (Штајерска (Аустрија), Караванкс (Аустрија-Словенија), Идрија (Словенија), Папук (Хрватска), Хатег (Румунија), Швапска алба (Немачка), Ђердап (Србија)), док су 2 геопарка амбициозни (Гвоздена планина (Чешка), Букк-Регион (Мађарска)). Пројекат има за циљ да капитализује и даље искористи недавно развијен заједнички туристички производ Дунав ГеоТоур, његов огроман потенцијал наслеђа и постојећи модел територијалног развоја геопарка како би се побољшале могућности одрживог туризма удаљених руралних заједница и да би постали инклузивнији и цењенији од стране становника и посетиоце, чинећи своје производе вреднијим и природним и културним добрима којима се управља на уравнотеженији и одрживији начин.

Међународни пројекат Visit Iron Gates

Специфични циљ пројекта је оснаживање прекограничних заштићених подручја у Гвозденој капији и њених регионалних туристичких актера у правцу формирања јединствене туристичке дестинације са обогаћеном туристичком понудом. Пројекат ће иницирати успостављање јединствене прекограничне туристичке дестинације Гвоздена врата у два стратешки важна заштићена подручја: Националном парку Ђердап (Србија) и Парку природе Портиле де Фиер (Румунија).

Остали послови и задаци

У оквиру осталих послова и задатака, Предузеће ће обављати следеће послове:

- преводилачке услуге за израду промотивног и едукативног материјала и превози текста за веб презентације сајта Националног парка „Ђердап“ и Ђердап Унеско геопарка;
- обрада захтева за мишљење за уређење простора на подручју НП „Ђердап“
- накнада штете од ловостајем заштићених дивљих животиња
- Имплементација File сервера, са дељењем докумената, backup решењима и годишњим одржавањем система
- Годишња обнова наменског веб сервера са cPanel лиценцом + повећани капацитет дискова
- Годишња ревизија правилника о безбедности ИКТ система
- Обнова SSL сертификата домена (годину дана)
- закуп домена за веб сајтове Националног парка „Ђердап“ и Ђердап Унеско геопарка
- Израда техничке документације за легализацију објеката НП Ђердап
- набавка опреме и учествовање на семинарима поводом едукације из ИКТ области;

5. Информације о финансијским инструментима који су значајни за процену финансијског положаја и успешности пословања

Финансијски инструменти су одређени уговори или било који документ који делује као финансијска имовина. Предузеће поседује финансијске инструменте у потраживањима од купаца, депозита као обезбеђења код купаца за добро извршење радова, менице за одложно плаћање потраживања и менице од добављача за добро извршење посла. Код обвезника накнада за коришћење заштићеног подручја у поступку утврђивања, обрачунавања и наплате примењује ЗУП. Поседовање финансијских инструмената омогућава предузећу:

1. подршку у осигурању ликвидности у пословању, уз могућност активирања финансијских инструмената у тренутку непоштовања уговорених обавеза и осигурати несметано пословање,
2. користе се како би алоцирали ризик, с обзиром да предузеће поседује ликвидна средства попут готовине у благајни и готовинске еквиваленте који су од велике користи за предузеће, а лако се могу користити за брза плаћања или за решавање финансијски непредвиђених околности.

Финансијски инструменти морају се на одговарајући начин користити за остваривање већине користи од њих. Они могу бити од огромног значаја за предузеће које жели да минимизирају своје трошкове и максимизира модел прихода. Стога предузеће мора да се увери да правилно користи финансијске инструменте, како би могло да извуку веће користи из тога и елиминишу могућност угрожавања ликвидности.

6. Циљеви и политике управљања финансијским ризицима

У складу са одредбама Закона о буџетском систему („Сл. гласник РС“, број 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013- испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015- др.закон, 103/2015, 99/2016, 113/2017, 95/2018, 31/2019, 72/2019 и 149/2020) и Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања (у даљем тексту: ФУК) и контроле у јавном сектору („Службени гласник РС“, бр. 89/2019), систем ФУК представља свеобухватни систем унутрашњих контрола који успоставља и за који је одговоран руководиоца корисника јавних средстава, а којим се, управљајући ризицима, осигурава разумна увереност да ће се у остваривању циљева буџета и друга средства користити правилно, етично, економично, ефикасно и ефективно.

Кроз реформу система јавних финансија, реформу државне управе и система буџета, које укључују увођење стратешког планирања и дефинисање стратешких циљева, развој програмског планирања и праћење реализације циљева програма, у јавном сектору велику важност добија и процес управљања ризицима који је потребно упоредо развијати и то посебно у процесима који су кључни за реализацију стратешких циљева односно, циљева Предузећа.

Предузеће је усвојило Стратегију управљања ризицима (у даљем тексту: Стратегија) која представља стратешки документ који употпуњује даљи развој система ФУК-а. Циљ Стратегије је да се у Предузећу уведе пракса управљања ризицима и успостави оквир којим ће се и у будућем периоду развијати

сам процес управљања. Сврха Стратегије је да побољша, унапреди и олакша остваривање стратешких циљева и мисије Предузећа кроз управљање претњама и коришћењем шанси, односно кроз стварање окружења које доприноси већем квалитету и резултатима свих активности, на свим нивоима управљања.

Стратегијом је одређен процес идентификовања ризика, процена идентификованих ризика, рангирање, као и које активности треба предузети како би се ефекти ризика (укупна изложеност ризику) ублажили. Такође, одређује се и линија одговорности запослених у процесу управљања ризицима, тј. ко све учествује у процесу управљања, начину извештавања о евидентираним ризицима и њиховом статусу.

Успешно управљање ризицима подразумева рад на јачању постојеће структуре управљања, како у процесу планирања и реализације циљева, тако и у процесу доношења одлука, где је управљање ризицима потребно уградити као стандард, тј. општеприхваћен концепт и саставни део управљања, који ће омогућити оптималније и рационалније коришћење јавних средстава.

Ризик је било који догађај, активност или пропуст који би се могао догодити и неповољно утицати на постизање стратешких и оперативних циљева Предузећа. Поред тога, и пропуштене прилике се такође сматрају ризиком.

Управљање ризицима је целокупан процес утврђивања, процењивања и праћења ризика, узимајући у обзир циљеве Предузећа и предузимање потребних радњи у циљу смањења ризика, а у оквиру поштовања принципа ФУК.

Идентификовање ризика је процес утврђивања догађаја и одређивање кључних ризика који могу угрозити остварење циљева Предузећа.

Опис ризика представља процес јасне формулације односно описивања утврђених ризика, узимајући у обзир главни узрок ризика и потенцијалне последице ризика односно утицај на циљеве и активности.

Процена ризика је поступак којим се на систематичан начин обавља процена утицаја који ризик има на остваривање циљева и одређује вероватноћа настанка ризика.

Ублажавање/третирање ризика подразумева активности које се предузимају у циљу смањивања вероватноће настанака ризика, ублажавање негативних последица које је ризик изазвао или обоје што подразумева успостављање одговарајућих контролних активности односно процедура.

Праћење ризика је део фазе управљања ризицима у којој се проверава да ли у пракси функционишу предложене контролне активности, и да ли исте спречавају, односно ублажавају ефекат деловања ризика на циљеве. Такође, поред наведеног, праћење омогућава и идентификовање новонасталих ризика, као и ризика који су нестали или имају мањи ефекат деловања на циљеве током процеса пословања.

Инхерентни ризик је ниво ризика у случају непостојања контроле и активности које ублажавају ризик.

Резидуални ризик је ризик који остаје након што руководство предузме радње за смањење последица и вероватноће неповољног догађаја, укључујући контролне активности у смислу реаговања тј. одговора на ризик.

Регистар ризика је преглед идентификованих ризика, процене ризика по критеријуму утицаја који има на остваривање циљева и вероватноће појављивања, потребних активности, односно контрола које ће смањити последице деловања ризика, особа задужених за спровођење конкретних активности, као и рокова за њихово извршење. То је интерни документ Предузећа.

Према одредбама Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему ФУК у јавном сектору, руководилац корисника јавних средстава одговоран је за одређивање и остваривање циљева, као и за успостављање делотворног система управљања ризицима који ће помоћи у остваривању постављених циљева.

Да би се успоставио адекватан систем односно процес управљања ризицима, руководилац корисника јавних средстава треба да одреди/именује особу одговорну за координацију успостављања процеса управљања ризицима на нивоу корисника јавних средстава. Такође, у свим организационим јединицама у

саставу Предузећа именују се координатори за ризике који, између осталог, идентификују ризике и ажурирају регистре ризика (приликом промене прописа, нове систематизације радних места, нових сазнања за отклањање ризика и вероватноће за појаву ризика и сл.).

Руководиоци на различитим нивоима управљања, у складу са додељеним овлашћењима и одговорностима, одговорни су за испуњавање циљева у оквиру својих надлежности, а тиме и за управљање ризицима.

Општи модел управљања ризицима подразумева:

1. Идентификацију ризика
2. Анализу и процену ризика
3. Реаговање на ризик – поступање по ризицима
4. Праћење и извештавање о ризицима

6.1. Идентификација ризика

На основу утврђених циљева, разматрају се догађаји који могу угрозити њихово остварење и предузимају одређене радње за управљање ризицима. Зато је важно да циљеви буду јасни, мерљиви, достижни, реални и временски одређени.

Циљеви се могу поделити на:

- а) Стратешке циљеве (општи) и
- б) Оперативне циљеве – специфични (који су везани за пословне процесе и планове рада).

а) Стратешки циљеви

Стратешки циљеви су дугорочни циљеви који су садржани у стратешким документима, како самог Предузећа, тако и осталих стратешких докумената који одређују правац и смер развоја Републике Србије из области финансијског управљања и контроле. Међу најзначајнијим документима Предузећа из којих се посредно могу дефинисати стратешки циљеви који су везани за област управљања ризицима могу се издвојити већ поменута Стратегија развоја интерне финансијске контроле у јавном сектору у РС, Програм пословања за 2022. годину, Годишњи планови газдовања шумама, Годишњи програм управљања рибарским подручјем, Годишњи план газдовања ловиштем, Економско-финансијски план.

У том смислу Предузеће ће:

- доношењем Регистра ризика утврдити ризике на свим нивоима, како стратешким тако и оперативним и у свим планским документима;
- настојати да управљање ризицима постане саставни део процеса планирања и доношења одлука и тако постане управљачки документ за остваривање постављених циљева;
- обезбедити да све активности и са њима повезани финансијски издаци буду обухваћени финансијским планом Предузећа у складу са програмским буџетом РС;
- избегавати активности које носе ризик од штетног публицитета или друге штете које могу утицати на углед Предузећа, као и да се управљањем ризицима омогући предвиђање неповољних околности које би могле спречити остварење циљева Предузећа;
- настојати да створи организациону структуру која, као таква, неће стварати одбојност према ризицима, али и да омогући да сви руководиоци и запослени који доносе одлуке или учествују у њиховој припреми, буду свесни одговорности и имају јасна сазнања да ће активности око управљања ризицима, резултирати у корист Предузећа кроз остварење постављених циљева.

б) Оперативни циљеви

У погледу временског рока, оперативни циљеви су краткорочни и уједно и специфични, али изведени из стратешких циљева, који су садржани у годишњим плановима активности. Наведене циљеве утврђује руководилац „Националног парка Ђердап“ са руководиоцима унутрашњих сектора, па је у складу с тим и за њих потребно идентификовати одговарајуће ризике и одредити адекватне мере за ублажавање или отклањање ризика, како би се ублажила или елиминисала могућност да оперативни ризици постану стратешки.

Најбољи механизам управљања ризицима на оперативном нивоу је праћење ризика у оквиру сектора од стране руководиоца сектора.

Након што су јасно постављени циљеви, а како би се осигурало њихово постизање, идентификују се ризици односно претње остваривању утврђених циљева. Идентификација ризика заправо представља процес уочавања ризика или пропуштених шанси које би спречиле остварење јасно постављених циљева „Националног парка Ђердап“.

С тим у вези, потребан је напор целе организације да се ризици идентификују, оцене и прате. У „Националном парку Ђердап“ је за овај процес одговорна Радна група чији чланови, у складу са динамиком појављивања ризика или потребом за њихово ажурирање и редеофинисање, обавештавају Руководиоца који је задужен за развој система ФУК.

Технике односно методе које организације најчешће користе за идентификовање ризика су:

- **набацивање идеја (brainstorming)** – оформљена група кључних запослених (у „НП Ђердап“ је то Радна група), која отворено дискутује и утврђује ризике за свој делокруг рада;
- **коришћење контролних листа (check lists)** – унапред припремљен списак ризика, па се у складу с тим сваки ризик разматра у односу на претходно утврђену листу. Ову листу би требало редовно прегледати како би се обезбедила њихова релевантност;
- **раније искуство** – по овој методи се ризици идентификују на основу знања и искуства запослених и ранијих информација које поседују везано за ризике. У том смислу, Регистар ризика може послужити као контролна листа и базна основа за даље праћење постојећих и идентификацију нових ризика, као и за њихово ревидирање у погледу вероватноће јављања и степена утицаја;
- **процена ризика од стране носиоца активности** – ово је приступ према којем сваки ниво и део организације анализира своје активности и пружа свој допринос у тзв. “дијагнози” ризика са којом се суочава. Може се применити путем документованог приступа (утврђени упитници) али је често продуктивније уколико се организују радионице. Предност овог приступа јесте да се ризици озбиљније схватају када их идентификују сами носиоци пословног процеса.

Имајући у виду садашње свеобухватно стање везано за досадашњи развој у области система ФУК и његове компоненте тј. управљање ризицима, у „Националном парку Ђердап“ је успостављена пракса везана за идентификацију ризика као комбинација свих поменутих метода. У складу с тим, Радна група на састанцима дискутује и договара се о свим активностима и даље обавештава Руководиоца за развој ФУК система који онда разрађује и развија процес и израђује потребна документа која прате систем ФУК и процес управљања ризицима.

Процес управљања ризицима треба да постане саставни део стратешког и оперативног планирања, сходно томе потребно је обухватити све ризике који би се могли догодити, због унутрашњих или спољашњих фактора, а који утичу на успешно остварење циљева.

Како би се олакшало препознавање ризика и како би се осигурала покривеност свих подручја ризика, може се користити подела на пет главних група ризика, коју између осталог користи Европска комисија, и то:

а) Екстерно – спољно окружење, као на пример :

- ризици макро окружења (геополитички, економски, природне катастрофе и слично);
- политичке одлуке и приоритети;
- спољни партнери (грађани, други корисници буџетских средстава, консултантима, медији и слично).

б) Планирање, процеси и систем

- политике (укључујући и интерне политике и одлуке), стратегије, планови;
- оперативни процеси (начин организовања пословног процеса, опис процеса);
- финансијски процеси и додела финансијских средстава;
- ИТ и остали системи подршке.

в) Запослени и организација

- структура запослених и њихова компетентност;
- етика и понашање организације („тон с врха“, могућност преваре и проневере финансијских средстава, сукоб интереса и слично);
- интерна организација (начин управљања, подела улога и одговорности, делегирање итд.);
- сигурност запослених, објеката и опреме.

г) Законитост и исправност

- јасна дефинисаност закона, усклађеност постојећих закона, прописа и правила и поштовања истих.

д) Комуникација и информације

- методе и канали комуникације, тј. тачна, јасна и двосмерна линија комуницирања и преноса података;
- квалитетна и правовремена информисаност.

Подела ризика на овај начин обухвата како интерно, тако и екстерно окружење. Тиме представља алат који се може употребити у фази утврђивања ризика, а узима у обзир све аспекте ризика и сва потенцијална подручја ризика.

„Национални парк Ђердап“ ризик сматра озбиљним, ако је оцењен највишом оценом (6 или 9), и то у следећим случајевима:

- ако представља директну претњу успешном остваривању циљева или завршетку програма/пројекта/активности;
- ако ће проузроковати знатну штету организационим јединицама, грађанима, и сл.;
- ако ће за последицу имати кршење закона и других прописа;
- ако ће за последицу имати значајне финансијске губитке;
- ако се доводи у питање сигурност запослених и имовине у „Националном парку Ђердап“;
- ако озбиљно утиче на углед „Националног парка Ђердап“.

6.2. Реаговање на ризик (поступање по ризику)

Сврха решавања ризика јесте да се неизвесност и потенцијална опасност од појаве ризика преокрене у корист „Националног парка Ђердап“, путем искоришћавања прилика и елиминисања претњи које утичу на остварење циљева. Свака радња коју „Национални парк Ђердап“ предузме са циљем да реши одређени ризик, представља део онога што је познато као „интерна контрола“.

6.3. Кредитни ризик

Кредитни ризик је ризик да ће једна страна у финансијском инструменту, неиспуњењем своје обавезе, проузроковати финансијски губитак друге стране.

Кредитни ризик настаје код готовине и готовинских еквивалената, депозита у банкама и финансијским институцијама, потраживања од правних и физичких лица и преузетих обавеза.

У складу са усвојеном кредитном политиком Предузећа анализира се кредитни бонитет сваког новог појединачног купца пре него што му се понуде стандардни услови продаје. Такође, код продаје дрвних сортимената на пању, као обезбеђење за извршење уговорних обавеза уговара се поред авансне уплате по уговору на више рата и 10% финансијског обезбеђења од уговореног износа (депозит) одмах по склапању уговора.

6.4. Тржишни ризик

Ризик да ће фер вредност или будући токови готовине финансијског инструмента флукуирати услед промена тржишних цена. Тржишни ризик се састоји од три врсте ризика:

- валутног ризика,
- ризика каматне стопе и
- других ризика од промене цене.

6.4.1. Ризик од промене курса страних валута

Валутни ризик је ризик од флукуирања фер вредности или будућих токова готовине финансијског инструмента услед промене девизног курса.

Валутни ризик (или ризик од курсних промена) се јавља код финансијских инструмената који су означени у страном валути, то јест у валути која није функционална валута у којој су они одмерени.

6.4.2. Ризик од промене каматних стопа

Ризик од промене каматних стопа је ризик да ће фер вредност или будући токови готовине финансијског инструмента флукуирати услед промена тржишних каматних стопа.

Ризик од каматне стопе се јавља код каматносноних финансијских инструмената признатих у билансу стања (на пример, кредити и потраживања и емитовани дужнички инструменти) и код неких финансијских инструмената који нису признати у билансу стања (на пример, неким обавезама по кредитима).

6.4.3. Ризик од промене цена

Ризик од промене цена је ризик да ће фер вредност или будући токови готовине финансијског инструмента флукуирати због промена тржишних цена (које нису оне које настају од ризика каматне стопе или валутног ризика), било да су те промене проузроковане факторима специфичним за појединачни финансијски инструмент или његовог емитента, или да фактори утичу на све сличне финансијске инструменте којима се тргује на тржишту

Ризик од промене цена се јавља код финансијских инструмената због промена, на пример, цена робе или цена капитала.

6.5. Ризик ликвидности

Ризик ликвидности је ризик да ће Предузеће имати потешкоћа у измирењу обавеза повезаних са финансијским обавезама. Предузеће управља својом ликвидношћу са циљем да, колико је могуће, увек има довољно средстава да измири своје доспеле обавезе, без неприхватљивих губитака и угрожавања своје репутације.

7. Изложеност ценовном ризику, кредитном ризику, ризику ликвидности и ризику новчаног тока

У циљу испуњења услова одрживог развоја, цена дрвних сортимената на пању би требало да буде утврђена на основу принципа надокнаде трошкова. Структура трошкова одређује цену дрвних сортимената, при чему треба водити рачуна о реалној вредности средстава кроз довољне резерве финансија потребних за обављање законски прописаних радова у шумарству. У складу са важећим законима и позитивним прописима Предузеће мора у области која регулише област заштите шума спроводити мере и активности у циљу спречавања, сузбијања и отклањања последица штетног деловања биљних болести, инсеката, човека, дивљачи, елементарних непогода, као и других биотичких и абиотичких чинилаца. Из наведених разлога потребно је утврдити детаљну калкулацију трошкова и ускладити цену дрвних сортимената са њеном ценом коштања, како би се обезбедила финансијска средства за законски прописане обавезе у шумарству.

Предузеће је последњу корекцију цена основних производа шумарства – дрвних сортимената извршило у 2021. години, Ценовник који је важећи и на основу кога је пројектован план продаје дрвних сортимената у 2023. години. Неопходно је напоменути да ЈП „Национални парк Ђердап“ редовно прати и анализира ниво цена за исте производе на домаћем и тржишту у окружењу, попут цена у ЈП „Србијашуме“ као водећег предузећа у продаји дрвних сортимената, анализира трошкове дрвних сортимената, процене и оцене тражње на тржишту дрвних сортимената, како би праворемео одреаговало у ценовној политици.

Уколико се догоде битни поремећаји и промене на тржишту, повећање трошкова заштите и гајења дрвних сортимената, трошкови горива по основу обиласка терена и теренских радова, као и кретање ценовника конкуренције на тржишту, Предузеће ће реаговати корекцијама свог ценовника дрвних сортимената.

а) Ценовни ризик - ризик постоји и на тржишту продаје, али и на тржишту набавке. Предузеће је због своје основне активности изложена ризицима промене цена, цена нафтних деривата, цена израде шумских саобраћајнице које утичу на стварање диспаритета између продајних цена дрвних сортимената и трошкова цене коштања истих, што даље утиче на будуће токове новца. Сопствени приходи остварују се од

продаје дрвних сортимената из шума Националног парка „Ђердап“, приходи по основу накнада за коришћење Националног парка „Ђердап“, приходи од услуга ловства и рибарства, приходи од наплата улазница и пружања услуга посетиоцима Националног парка „Ђердап“.

Део ових ризика се елиминише кроз прилагођавање продајних цена тржишним условима са усвајањем нових ценовника који је достаљају оснивачу на сагласност. Осим тога, у циљу смањења потенцијалног негативног утицаја овог ризика на финансијски резултат Предузећа, спроводе се следеће мере:

- годишње планирање, засновано на изради више сценарија, праћење планова и благовремено кориговање планова набавке уколико због поремећа на тржити нама прилива новца;
- редовна анализа служе за набавку/продају робе и производа ради разматрања свих најзначајнијих питања, како у процесу набавке неопходних инпута за обављање основне делатности, тако и у процесу продаје производа и пружања услуга;
- тенденција закључења годишњих уговора за набавку горива, израду саобраћајница по што повољнијим комерцијалним условима, са дужим роковима плаћања, као и закључења купопродајних уговора о продаји почетком године уз авансно плаћање, по основу којих би Предузеће у складу са закљученим уговорима могло да финансира своје редовне активности.
- проширење круга купаца уз финансијска обезбеђења, све већа конкурентност, односно све већи број учесника у редовној, годишњој планској процедури набавке производа и услуга и све видљивији резултати помака у дијапазону учесника (понуђача), као и могућности/услова које нуде;
- проширење асортимана услуга које раније нисмо имали у понуди (као што је у 2021. години била продаја сувенира туристима на проширеном броју локације
- стална настојања да се оптимизују процеси и тежња ка што бољим економским исплативијим ефектима и показатељима;
- праћење тржишних услова током целе календарске године и прикупљање информација од предузећа која су нам конкурентна на тржишту, како би се што боље сагледали потенцијални услови за спровођење и реализацију планиране пословне политике.

б) Кредитни ризик - Активности које резултирају настанком кредитног ризика, а самим тим и одговарајућој максималној изложености кредитном ризику су:

1. одобравање купцима продају на више уговорених рата, продаја робе и пружање услуга купцима, максимална изложеност кредитном ризику је књиговодствена вредност одговарајућих финансијских средстава;

3. давање финансијских гаранција - максимална изложеност кредитном ризику једнака је максималном износу који би субјект морао да плати у случају активирања гаранције, при чему би тај износ могао бити значајно већи од износа који је признат као обавеза.

ц) Ризик ликвидности и ризик новчаног тока – Ликвидност Предузећа је способност Предузећа да на време измирује своје краткорочне обавезе, да је солвентно и способно да измирује своје дугорочне обавезе – дугорочна стабилност. Предузеће на дневном нивоу мери ликвидност упређујући стање својих ликвидних средстава и текућих обавеза.

Предузеће управља својим текућим и будућим новчаним приливима и одливима кроз редовно извештавање одговорних лица о стању ликвидних средстава, који на исто могу утицати приликом обављања својих пословних задатака.

Анализа новчаних токова треба да обухвата адекватан оквир за свеобухватно пројектовање новчаних токова који произилазе из имовине, обавеза и ванбилансних ставки, током одговарајућег временског периода.

8. Ревизија годишњег извештаја о пословању

Чланом 33. Закона о рачуноводству прописано је да друштво за ревизију:

1. даје мишљење о томе:

- да ли је годишњи извештај о пословању усклађен са редовним годишњим финансијским извештајем за исту пословну годину; и

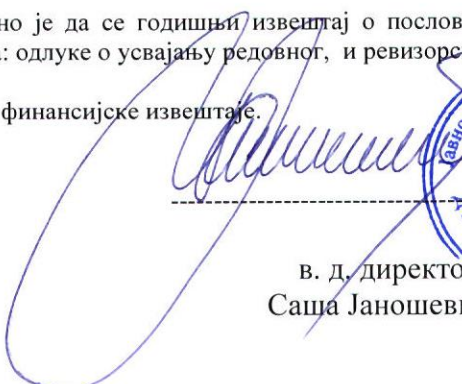
- да ли је годишњи извештај о пословању састављен у складу са важећим законским одредбама;

2. саставља изјаву, у смислу да ли је на основу познавања и разумевања правног лица и његовог окружења стеченог током ревизије, утврдило материјално значајне погрешне наводе у годишњем извештају о пословању и истиче природу тих навода.

15. Достављање годишњег извештаја о пословању Агенцији за привредне регистре

Чланом 45. Закона о рачуноводству прописано је да се годишњи извештај о пословању доставља Агенцији за привредне регистре у склопу достављања: одлуке о усвајању редовног, и ревизорског извештаја. Достављање се ради најкасније до:

30. јуна наредне године за редовне годишње финансијске извештаје.

В. Д. директор,
Саша Јаношевић